

**Nota van beantwoording zienswijzen concept-Samenwerkingsakkoord 2023-2026 Metropoolregio Eindhoven,**  
versie 16 februari 2023

	<p>De gemeenteraden zijn gevraagd voor 2 februari 2023 een reactie te geven. Van alle gemeenten is een reactie ontvangen.</p>	
--	---	--

## Gemeentelijke reacties op concept-Samenwerkingsakkoord 2023-2026 Metropoolregio Eindhoven

Gemeente	Reactie	Antwoord	Samenwerkingsakkoord Werkprogramma
Asten	Voor het tot stand komen van dit akkoord is een uitgebreid en zorgvuldig proces doorlopen, waarbij op alle niveaus betrokkenheid is georganiseerd van ambtenaren, collegeleden en raadsleden tot samenwerkingspartners, zoals Provincie, Brainport en waterschappen.		
	De strategische opgaven in het samenwerkingsakkoord zijn gericht op de grote schaa sprong, die de regio doormaakt en die in goede banen moet worden geleid en de nieuwe balans, die in het landelijk gebied moet worden gevonden met een kwaliteitsverbetering. Zowel deze beide strategische hoofdo pgaven als de hoofdo pgaven, die hieruit voortvloeien worden in de gemeente Asten herkend. <i>Op hoofdlijnen kunnen wij daarom instemmen met het samenwerkingsakkoord.</i>  Inhoudelijk maken we met betrekking tot het samenwerkingsakkoord de volgende opmerkingen:		
	<b>Duurzaamheid</b> In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op 'duurzaamheid'. Dit komt niet terug in hoofdstuk 3, terwijl dit als oorzaak en gevolg logisch en meer consistent zou zijn.	<b>Samenwerking en strategie</b> Binnen brede welvaart is ook het duurzaamheidsaspect opgenomen. De duurzaamheidsdriehoek bestaat uit economische, sociale en milieudoelstellingen, die ook zijn opgenomen in de perspectieven van brede welvaart. Deze komen voort uit de global goals en is een 'nieuwe' vertaling van zoals dit in terminologie in beleidsdocumenten in het verleden vaker is toegepast.	
	<b>Concrete acties</b> In het samenwerkingsakkoord wordt beschreven 'deze problemen pakken we aan'. Er wordt echter nog niet concreet gemaakt hoe deze problemen worden aangepakt.	<b>Samenwerking en strategie</b> In de werkprogramma's is hierin een verdiepingsslag gemaakt.	
Bergeijk	Het streven wordt in de gemeente Bergeijk herkend en erkend, dat geldt ook voor de flinke slagen die de regio op inhoudelijke opgaven en in de samenwerking heeft bereikt de afgelopen jaren. Het is goed om in het samenwerkingsakkoord te lezen dat het streven naar welvaart en welzijn van alle inwoners in de regio benoemd is tot belangrijkste doel, naast het behoud van de economische kracht. Op de Metropoolconferentie en in ons 'lokale gesprek' in Bergeijk was dat het belangrijkste zorgpunt.		
	Op het voorliggende samenwerkingsakkoord brengen wij een zienswijze uit op de ambitie en strategie op zes onderdelen.		

	<p><b>Economische ambities passend houden bij de schaal regio Zuidoost-Brabant</b>  In het samenwerkingsakkoord wordt de groei als een feit gepresenteerd en als uitgangspunt genomen voor de inhoudelijke opgaven. De ambitie voor voldoende werkgelegenheid, nu en in de toekomst, voor de inwoners voor welvaart en welzijn in de toekomst is uitstekend. De huidige groei van hightech bedrijven lijkt mede door geopolitieke redenen een ontwikkeling waar we nauwelijks invloed op hebben.  Het is wel de vraag hoe, waar en tot hoever we deze groei als regio willen faciliteren. De discussie daarover is nog nauwelijks regionaal gevoerd. Deze regio heeft niet de schaal van de andere mainports in Nederland en kan dit groeitempo niet aan met behoud van de eigen unieke kwaliteit. De schaa sprong op een goede manier laten plaatsvinden is een hele opgave. Daarvoor is een <u>regionaal gedragen strategie voor de groei én ambitie</u> essentieel: wat faciliteren we wel en wat willen we niet.  Behoud van brede welvaart betekent ook dat er grenzen zitten aan (het faciliteren van) economische groei. <u>Bij brede welvaart worden er naast economische doelen ook sociale en ecologische doelen nagestreefd. Voor een goed evenwicht zien we bij de verdere uitwerking graag concrete ambities op alle drie deze doelen, niet alleen economie.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie / brede welvaart</b>  In het samenwerkingsakkoord is opgenomen, dat we met elkaar toewerken naar een regionale strategie als doorontwikkeling op de regionale ontwikkelstrategie. Daarin zullen we ook nadrukkelijk de verschillende kapitalen van brede welvaart betrekken.</p>	<p><u>Voorstel</u>  Binnen het werkprogramma zal nadrukkelijk aandacht zijn voor gezamenlijk doelen formuleren op sociale en ecologische doelen.</p>
	<p><b>Streven naar brede welvaart is uitgesproken, maar moet nog verder geborgd worden om de sociale samenhang en onze identiteit te versterken</b>  Het welzijn en de welvaart van onze inwoners en een sociale balans is waar wij voor staan. Dit zou dan ook het kompas moeten zijn voor alle keuzes en besluiten voor de regio. <u>Ook als dat een nadelig effect heeft op een van de andere 'harde' thema's, zou brede welvaart de doorslag moeten geven bij besluitvorming.</u>  Het is de vraag of we dit waar kunnen maken in de praktijk. Het samenwerkingsakkoord doet hier nog geen uitspraken over, waar bij de vijf inhoudelijke opgaven wel concretere doelen worden geformuleerd. Hoe gaan we het perspectief van brede welvaart echt borgen? Of gaat brede welvaart toch (weer) ten koste van de harde thema's? <u>Om de juiste keuzes aan de harde kant te maken dient er een duidelijke meetlat/kompas te zijn, waar langs de diverse opties gehouden worden. Wij vragen de uitwerking van brede welvaart naar concrete indicatoren voor een meetlat zo snel mogelijk op te pakken en dit op te nemen in het Werkprogramma voor 2023.</u></p>	<p><b>Brede welvaart</b>  In de werkprogramma's zijn hiertoe een aantal acties opgenomen. Onder andere het opstellen van een checklist, die bijdraagt aan het borgen van de brede beschouwing op het welvaartspectief.</p>	
	<p><b>Streven naar meer economische diversiteit</b>  De regio huisvest veel hightech-bedrijven met in de Kempen de hoogwaardige maakindustrie als belangrijke toeleverancier. <u>De huidige schaa sprong is het gevolg van de groei van enkele van deze bedrijven. Het is de vraag of we onze economie daarmee niet te veel van een beperkt aantal bedrijven afhankelijk maken.</u>  Dit maakt de economie en daarmee banen en welvaart in de toekomst ook kwetsbaar. Het Stimuleringsfonds is destijds opgericht om economische diversiteit te stimuleren, zodat de regio minder afhankelijk is van werkgelegenheid bij enkele grote bedrijven zoals in de jaren negentig. <u>Onze zorg is dat deze schaa sprong de eenzijdige economie lijkt te faciliteren, terwijl we juist de diversiteit willen</u></p>	<p><b>Economie / Stimuleringsfonds</b>  Het Stimuleringsfonds richt zich niet op specifieke sectoren. Maar richt zich op innovatie en samenwerking, die leidt tot economische structuurversterking. Daar waar innovatieve samenwerkingsprojecten worden opgezet, is er altijd de mogelijkheid deze in te dienen bij het Stimuleringsfonds, ongeacht de sector.  Vanuit het thema economie is in het vorige</p>	

	<p><b>stimuleren.</b> Economie beperkt zich in dit samenwerkingsakkoord vooral tot bedrijventerreinen, waar de regio ook een sterk midden- en kleinbedrijf, detailhandel, toerisme en agrarische sector kent. <u>Het Stimuleringsfonds zou bijvoorbeeld ook deze sectoren in onze regio kunnen versterken en daarmee de economie verbreden.</u></p> <p><b>Als we van de schaalessprong een kwalitatieve sprong willen maken, ontstaan er veel extra arbeidsplaatsen in zorg, welzijn en onderwijs.</b> Daar is nu al sprake van personeelstekorten. <u>Wij vragen extra aandacht voor de benodigde medewerkers in de 'zachtere sectoren', die met de economie mee moeten groeien om brede welvaart te kunnen dragen. Dit biedt ook kansen voor gezinsleden van de kenniswerkers en arbeidsmigranten.</u></p>	<p>samenwerkingsakkoord ingezet op het thema 'basiseconomie'. Draagvlak bij gemeenten voor een dusdanig brede insteek bleek slechts beperkt aanwezig.</p> <p><b>Brede welvaart</b> Verwijzing naar reactie Son en Breugel</p>	
	<p><b>Complementaire ontwikkelijnen 'duurzame schaalessprong Brainport' en 'nieuwe balans in het landelijke gebied' spelen in de hele regio en in elke deelregio</b></p> <p><i>"De opgaven zijn een optelsom van de autonome economische ontwikkelingen in de regio én onze ambitie. Dat betekent dat we deze schaalessprong in goede banen zullen moeten leiden in het belang van de gehele regio (en daarbuiten). Tegelijkertijd is het belangrijk om een nieuwe balans in het landelijk gebied te vinden en de kwaliteit daarvan te verbeteren."</i></p> <p>Deze zin suggereert een tegenstelling tussen het stedelijk gebied en de overige subregio's. De schaalessprong ten aanzien van verstedelijking en bereikbaarheid speelt echter niet alleen in de 'steden' en de direct omliggende gemeenten in het SGE. <b>Deze schaalessprong speelt in alle dorpen en kernen in de regio.</b> Dit is dagelijks te zien op de weg en op de woningmarkt, maar ook in de vraag naar (Engelstalig) onderwijs en toenemende druk op zorg- en welzijns-voorzieningen. De transitie landelijk gebied speelt in het buitengebied. Daarmee spelen deze herkenbare opgaven in alle deelregio's. De schaalessprong vindt dus zeker niet alleen in de deelregio SGE plaats. Ook in de Kempen speelt de schaalessprong Brainport in alle kernen, naast de opgave in het buitengebied. <b>De schaalessprong en nieuwe balans landelijk gebied zijn geen op zichzelf staande thema's, maar duidelijk met elkaar verweven. Zij dienen dan ook integraal bekeken te worden.</b> Om duidelijk te maken hoe deze opgaven geografisch verdeeld zijn, raden wij aan dit te <u>verduidelijken met een kaart</u>. De huidige verstedelijkingskaarten laten dit beeld al duidelijk zien.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> Deze overweging wordt meegenomen bij de doorontwikkeling van de regionale ontwikkelstrategie. Vanuit de regionale ontwikkelstrategie wordt integraal gekeken naar de ontwikkeling van de regio op de ruimtelijke vraagstukken van wonen, werken en mobiliteit. Hierbij wordt nadrukkelijk géén onderscheid gemaakt tussen stedelijk en landelijk gebied.</p>	
	<p><b>De samenwerking en afspraken nog beter borgen</b></p> <p><i>"Deze twee lijnen zijn consistent met de afspraken tussen regio, provincie Noord-Brabant en waterschappen zoals vastgelegd in de Omgevingsagenda Zuidoost-Brabant."</i></p> <p><b>Ondanks deze consistentie, zien wij dat ontwikkelingen en afspraken op dit moment nog te veel door elkaar lopen.</b> De visie van de Kempen is vastgelegd in Ontwikkelstrategie De Kempen, die nog niet regionaal is vastgesteld. De woondeal die in voorbereiding is met het Rijk komt niet overeen met de cijfers in de Ontwikkelstrategie en al helemaal niet met de cijfers in dit Samenwerkingsakkoord. Ook de nog te maken afspraken over bedrijventerreinen lopen in proces en behoefte niet synchroon. <b>Dit vraagt om een nog betere afstemming binnen de regio en met andere overheden.</b></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> De cijfers uit het concept-samenwerkingsakkoord zijn ondertussen aangepast (2040) en betreffen een bandbreedte. In de prognoses van de provincie is de groei, zoals ASML deze heeft gepresenteerd nog niet meegenomen wat ook de discrepantie is met de woondeal. Het gelijkschakelen van deze cijfers wordt actief ingebracht richting provincie en Rijk. Daarbij blijven het prognoses en daarmee een schatting van</p>	

	<p><u>Een mogelijkheid is om alle ruimtelijke ontwikkelingen bij het thema Schaa sprong wonen en ruimte samen te laten komen als een overkoepelend thema, voordat dit tot afspraken leidt op de Omgevingsdag met provincie en waterschappen en de vervolgens met het Rijk te maken afspraken.</u></p>	<p>de werkelijk benodigde aantal woningen. Van groter belang is dat de kwalitatieve ontwikkelingen goed geborgd worden in de verschillende documenten, zoals de regionale ontwikkelstrategie.</p>	
	<p><b>Aandacht voor belangrijke randvoorwaarden congestie elektriciteitsnet en stikstof</b>  Landelijk, maar zeker ook in de regio Zuidoost-Brabant zijn er twee zeer belangrijke knelpunten die ontwikkeling stil kunnen leggen. Dat is de <b>congestie op het elektriciteitsnet en de stikstofproblematiek</b>. Daarnaast spelen er andere vraagstukken als het <b>tekort aan materiaal en capaciteit</b>. Maar de problemen op het elektriciteitsnet en stikstof zijn groter en kunnen de groei zelfs volledig stilleggen. In de Kempen is er nog nauwelijks ruimte voor nieuwe bedrijven of uitbreiding van bedrijven op het elektriciteitsnet. En investeringen in natuur en beperking van stikstofuitstoot dreigen onvoldoende ruimte te bieden voor nieuwe ontwikkelingen omdat deze niet leiden tot een daling tot onder de kritische depositiewaarden op Natura 2000 gebieden. <u>Deze acute problemen moet zo snel mogelijk worden aangepakt om welke ambitie dan ook uit te kunnen voeren. De regio lijkt ook hiervoor het goede schaalniveau. Toch worden deze belangrijke risico's niet genoemd in dit samenwerkingsakkoord.</u></p>	<p><b>Energie</b>  In het samenwerkingsakkoord is wel het belang benoemd van een robuust en betrouwbaar energiesysteem. Voorstel om deze tekst aan te vullen.</p> <p><b>Landelijk gebied</b>  Voorstel om de tekst aan te vullen.</p>	<p><b>Energie</b>  <u>Voorstel</u> aanvulling op de tekst in het samenwerkingsakkoord p. 15 (Na: "Enerzijds werken we aan een robuust en betrouwbaar energiesysteem"): "De regionale ambities kunnen niet worden gerealiseerd zonder een schaa sprong in de netinfrastructuur."</p> <p><b>Landelijk gebied</b>  <u>Voorstel</u> aanvulling p.16: Er is een opgave om de stikstofbelasting in Natura 2000-gebieden via een gebiedsgerichte aanpak terug te dringen. Deze wordt vooral door de provincies ingericht, vanuit de regio benutten we onze positie in de gebiedsprocessen om de opgave te realiseren.</p>
	<p><b>Zienschijze toekomstbestendig energiesysteem</b>  <u>We zien graag dat er nuance wordt aangebracht in de term 'groei': bijvoorbeeld slimmer groeien. Een voorbeeld is de toename in elektriciteitsverbruik én duurzame opwek. Er is nu sprake van netcongestie. Alleen 'groeien' (het elektriciteitsnet uitbreiden/vergroten) is geen voldoende oplossing; we moeten het net uitbreiden maar ook slimmer omgaan met elektriciteit en energie, vraag en aanbod op elkaar afstemmen, energie opslaan, etc.</u></p>	<p><b>Energie</b>  Zie het tekstvoorstel hiernaast ter aanvulling: niet alleen investeringen, maar ook optimaal benutten van het elektriciteitsnet. Dit betekent ook slimmer omgaan met energie/afstemmen van vraag en aanbod.</p>	<p><u>Voorstel</u> aanvulling tekst op p. 21 (Na: "Daarbij is het belangrijk dat we een robuust en betrouwbaar energiesysteem hebben"): "Samen optrekken en afstemmen tussen overheden, netwerkbedrijven en bedrijven is essentieel om het elektriciteitsnet optimaal te benutten en gericht te investeren".</p>

	<p><b>De netcongestie missen we in het samenwerkingsakkoord.</b> Netcongestie kan alle (economische) groei tegenhouden. Juist hier zit een grote meerwaarde voor de regionale samenwerking. Netcongestie is nu al de reden dat bedrijven, omdat ze geen aansluiting krijgen, niet kunnen/willen vestigen, uitbreiden en/of verduurzamen. Ook grootschalige duurzame opwek van elektriciteit (RES bod) kan niet gerealiseerd worden door netcongestie. Dit wordt een steeds groter probleem, zowel dus voor de economische groei als voor de energietransitie. <u>Dit zien we graag opgenomen in het samenwerkingsakkoord, zowel als afzonderlijk onderwerp als in de context met andere onderwerpen. Zo zouden we de zin "Anderzijds zetten we volop in op energiebesparing, de realisatie van zonnevelden en windparken en een slimme inzet en verdeling van warmtebronnen in onze regio." op pagina 15 graag aan willen passen naar: "Anderzijds zetten we volop in op energiebesparing, uitbreiding van het net, de realisatie van zonnevelden en windparken en een slimme inzet en verdeling van warmtebronnen in onze regio."</u></p>	<p><b>Energie</b> Akkoord met tekstvoorstel Bergeijk (op p. 15).</p>	<p><u>Voorstel</u> Overnemen tekstvoorstel Bergeijk: "Anderzijds zetten we volop in op energiebesparing, uitbreiding van het net, de realisatie van zonnevelden en windparken en een slimme inzet en verdeling van warmtebronnen in onze regio."</p>
	<p><u>Aan paragraaf 4.3 Toekomstbestendig energiesysteem, Wat gaan we doen, Toekomstig energiesysteem (pagina 21), willen we graag toegevoegd hebben: "Het inzetten op uitbreiden en slimmer gebruik maken van het elektriciteitsnetwerk om de toekomstige vraag en aanbod te kunnen faciliteren."</u></p>	<p><b>Energie</b> Zie tekstvoorstel</p>	<p><u>Voorstel</u> aanvulling tekst op p. 21 (na "Een optimale benutting van het energienetwerk in onze regio"): "Hierbij zetten we in op het uitbreiden en slimmer gebruik maken van het elektriciteitsnetwerk om de toekomstige vraag en aanbod te kunnen faciliteren".</p>
	<p><u>Aan paragraaf 4.4 Economie: een veerkrachtig economisch systeem, Wat willen we samen bereiken, willen we graag dat toegevoegd wordt: "Verduurzaming en uitbreiding van bedrijventerreinen mogelijk maken door onderlinge afstemming van energiesystemen."</u></p>	<p><b>Energie / Economie</b> Suggestie toevoegen tekst</p>	<p><u>Voorstel</u> toevoegen tekst op p. 21 ("Na: Een onderdeel daarvan is ook de ruimtelijke impact van de economische ontwikkelingen rondom bedrijventerreinen"): Ook het energiesysteem heeft hierbij onze aandacht".</p>
	<p><b>Zienswijze toekomstbestendig mobiliteitssysteem</b> Het toekomstbestendig mobiliteitssysteem <b>bevat alle onderwerpen die voor ons als Kempengemeenten belangrijk zijn</b> voor mobiliteit binnen de beoogde schaa sprong. Wel zien we nog enkele aandachtspunten:</p>		
	<p><u>Pagina 7 en 14: graag een schematisch overzicht opnemen</u> met de samenhang tussen ambitie, de twee ontwikkellijnen en de vijf strategische hoofdopgaven.</p>	<p><b>Regionale samenwerking</b> In het werkprogramma is een schematisch overzicht opgenomen, waarin de 5 opgaven i.r.t. de programmatische aanpak is meegenomen.</p>	<p><u>Voorstel</u> Schematisch overzicht als bijlage toevoegen aan het samenwerkingsakkoord.</p>
	<p><u>Pagina 12: de volgende aanvulling op te nemen:</u> In Zuidoost-Brabant wordt van oudsher ook veel gewerkt in landelijk gebied en zijn veel toeleveranciers gevestigd</p>	<p><b>De twee ontwikkellijnen</b> Tekst is met een kleine aanpassing</p>	

	<p>in de randen van de regio, onder andere in de maakindustrie. De verbindingen tussen de randen van de regio met stedelijk gebied moeten daarom goed zijn. Goede verbindingen maken ook het meer spreiden van de woningbouwopgaven mogelijk.</p>	<p>toegevoegd aan het samenwerkingsakkoord. Niet zozeer spreiding, maar wel het makkelijker absorberen van de extra woningbouwopgave kan zo verbeterd worden. E.e.a. zal worden uitgewerkt in de regionale ontwikkelstrategie en de regionale Woondeal.</p>	
	<p><u>Pagina 13: de opgaven van mobiliteit staan niet correct beschreven; graag de juiste tekst overnemen uit de Regionale Mobiliteitsagenda (RMA) en -Programma (RMP) 2022.</u> Het moet de volgende tekst zijn:  “De vier strategielijnen van het RMA 2020 zijn de programma’s waar we de projecten onder verdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>o Een robuust en betrouwbaar mobiliteitssysteem bouwen om de mobiliteit van nu en in de toekomst te organiseren. We verbinden netwerken en bouwen het mobiliteitssysteem van de toekomst. Hiermee kan iedereen zich van a naar b verplaatsen.</li> <li>o Het stap voor stap realiseren van een slim en vernieuwend mobiliteitssysteem. We gebruiken de bestaande infrastructuur op een slimme manier. Dat doen we door gebruik te maken van data. We investeren in pilots, nieuwe mobiliteitsideeën en blijvende gedragsverandering.</li> <li>o Het duurzaam maken van mobiliteit. We zorgen voor een schoon en stil mobiliteitssysteem waarmee je op een gezonde manier reist. We stimuleren het gebruik van ‘schone’ vervoersmiddelen en duurzame energie. In de leefomgeving is er geen overlast van het verkeer.</li> <li>o Het zo veilig mogelijk maken van mobiliteit voor de verkeersdeelnemers én de inwoners en bezoekers van de regio. In de Metropoolregio streven gemeenten en provincie naar 0 verkeersdoden.”</li> </ul>	<p><b>Mobiliteit</b>  De opgaven zoals verwoord in Strategische agenda Brainport Eindhoven zijn hier verwoord. Aanpassing in de tekst is dus niet van toepassing.</p>	
	<p><u>Pagina 19 en 20: Mobiliteitstransitie wordt niet correct benoemd;</u> nu staat er ketenmobiliteit, hetgeen niet de juiste term is.</p>	<p><b>Mobiliteit</b></p>	<p><u>Voorstel</u>  Ketenmobiliteit vervangen door: multimodaal mobiliteitssysteem.</p>
	<p><u>Pagina 25 en 26: Voor de wijze van samenwerken willen we meer inzetten op het aantrekken van de juiste mensen.</u> Voor wat betreft organisatie willen we het volgende aanstippen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>o In de gemeenten en in de regionale uitvoeringsorganisaties is meer en kwalitatief goed personeel nodig. <b>Vooraf in de kleine gemeenten past de huidige formatie in verhouding tot de grotere gemeenten niet bij de opgaven die op ons afkomen. Wij vragen de MRE hiermee rekening te houden.</b></li> <li>o Daarnaast vragen wij <b>als extra taak voor de MRE (dus niet als taak voor de gemeenten) op te nemen: regionale uitvoeringsorganisaties voor opgaven in het leven roepen</b>, zoals Brainport bereikbaar en Uitvoeringsteam Korte termijn pakket Randweg A2/N2, voor regio brede projecten en samenhangende werkzaamheden (onder andere onderzoeken en aanbestedingen) die effectiever samen kunnen worden opgepakt.</li> </ul>	<p><b>Mobiliteit</b>  In het werkprogramma wordt hier invulling aan gegeven met het oprichten van een programmabureau en de verkenning naar de behoefte voor een uitvoeringsteam.</p>	

	<p>Pagina 34: de volgende <u>aanvulling op de beschrijving van SmartwayZ op te nemen</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>o Onderdeel van SmartwayZ zijn de uitvoeringsorganisatie voor regio brede smart mobility projecten Brainport Bereikbaar en het uitvoeringsteam van Korte termijn pakket Randweg A2/N2.</li> <li>o Een nieuw regionaal programmabureau Mobiliteit Zuidoost Brabant bewaakt de samenhang en verzorgt de samenwerking op de mobiliteitsopgaven, waaronder de MIRT projecten.</li> </ul>	<p><b>Mobiliteit</b> Is verwoord onder “de regio in positie” en in het werkprogramma wordt hier nader invulling aan gegeven.</p>	
<b>Best</b>	<p><b>Tevredenheid over concept-Samenwerkingsakkoord 2023-2026</b> In grote lijnen stemt het concept-Samenwerkingsakkoord ons tot tevredenheid. Uit de tekst en de diverse gesprekken die hierover zijn gevoerd maken wij op dat niet (alleen) de inhoudelijke opgaven zijn aangescherpt, maar zeker ook de specifieke rol die de Metropool Regio Eindhoven (MRE) hierbinnen heeft. Hiermee bedoelen wij de vooral strategische rol die u voor de MRE voorziet met betrekking tot vijf hoofdopgaven.</p>		
	<p>U sluit hiermee aan op de zienswijze die wij al eerder gaven op het Ambitiedocument en op het advies over de regionale opgaven dat door de rekenkamers van zeven gemeenten binnen de samenwerking Stedelijk Gebied Eindhoven in november 2021 is uitgebracht.</p>		
	<p>Wij begrijpen dat hiermee een aantal maatschappelijke opgaven aan de agenda worden toegevoegd. Niet in de laatste plaats omdat ook partners als het Rijk en de provincie hierover met de regio afspraken willen maken. De vereiste inzet op de schaa sprong wonen en ruimte springt daarbij het meest in het oog. Wij kunnen dit goed volgen. De constatering in het conceptakkoord dat de <u>schaalsprong ten goede dient te komen aan de welvaart én het welzijn van alle inwoners van de regio</u> onderschrijven we van harte. <u>We verwachten dan ook concrete acties op dit leidend perspectief in de uitvoeringsagenda's van de hoofdopgaven.</u></p>	<p><b>Brede welvaart</b> Verwijzing naar reactie Son en Breugel</p>	
	<p><b>Wij zien nog aanscherpingsmogelijkheden t.a.v. van rolverdeling MRE-subregio's-gemeenten...</b> Met deze zienswijze <u>benadrukken we dat deze aanpassingen ook moet betekenen dat taken en opgaven met een meer tactisch of operationeel karakter beter aan de subregio's (in ons geval Stedelijk Gebied Eindhoven) geadresseerd kunnen worden. Dit komt in het concept-Samenwerkingsakkoord deels, maar voor ons niet voldoende uit de verf.</u> We noemen een aantal voorbeelden:</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> In een afzonderlijk realisatievoorstel wordt dit verder uitgewerkt. De hoofdlijn daarvan is ook verwerkt in hoofdstuk 5 van dit samenwerkingsakkoord.</p>	



	<p><b>Regionale Energiestrategie</b> Dit thema is vooral op strategisch vlak een duidelijke opgave voor de MRE. Tactische uitwerking vond in de afgelopen periode al op subregionaal niveau plaats. <u>Benoem dan ook in het akkoord dat het uitvoeringsprogramma vooral subregionaal wordt opgepakt.</u></p>	<p><b>Energie</b></p>	<p><u>Voorstel</u> toevoegen tekst op p. 21 (Na: "We wekken zoveel mogelijk duurzame energie op in onze regio"): "De uitvoering vindt plaats in wisselende coalities van overheden en andere partijen, op verschillende schaalniveaus".</p>
	<p><b>Toekomstbestendig mobiliteitssysteem</b> Strategische afspraken over de <b>bereikbaarheidsagenda en BO-MIRT</b> zijn bij uitstek geschikt om als samenwerkende MRE-gemeenten op in te zetten. <u>Op tactisch niveau wordt hiervoor al in subregionaal verband veel werk verzet. Geef dit dan ook in het akkoord aan.</u> Houd bij het inrichten van een programmabureau rekening met de adviezen die <b>Andersson Elffers Felix over de 'governance' van mobiliteit heeft uitgebracht.</b> Eén daarvan is het <b>gelijk trekken van de subregio-indeling met die van het ruimtelijk en economisch domein.</b></p>	<p><b>Mobiliteit</b> De rol van de subregio's is uitgewerkt op p. 29.  Het advies van AEF is besproken in het portefeuillehoudersoverleg mobiliteit en omarmd. In het portefeuillehouders-overleg zal ook doorgesproken worden over de indeling van de subregio's.</p>	
	<p><b>Veerkrachtig Economisch Systeem</b> Wij onderschrijven dat de MRE, via Stichting Brainport, een belangrijke taak heeft in de economische strategie van onze regio. Als 'betaalautoriteit' heeft de samenwerking een belangrijke taak in de funding van de uitvoeringsorganisatie Brainport Development N.V. In de paragraaf <i>Wat gaan we samendoen?</i> staat echter dat we <b>lokale en subregionale economieën gaan versterken en samenwerken bij het beschikbaar houden en maken van kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen.</b> <u>Wat ons betreft wordt hierbij benadrukt dat dit een tactische en operationele uitwerking betreft, waarvoor de subregio's en individuele gemeenten aan de lat staan.</u></p>	<p><b>Economie/Brainport</b> De rol van Brainport Development en het organiseren van bedrijventerreinen (-programming) zijn twee separate zaken. Op het gebied van bedrijventerreinen verricht de MRE voornamelijk coördinerende taken. De uitvoering ligt bij gemeenten en subregio's.</p>	
	<p><b>Vitaal landelijk gebied</b> De MRE kan een belangrijke strategische taak hebben in het verbinden en in balans brengen van stad en platteland. Ondertussen constateren we ook dat Rijk, provincie en gebiedspartners samenwerken aan een acute problematiek: het terugdringen van stikstofbelasting in Natura 2000-gebieden via een gebiedsgerichte aanpak die vooral door de provincies wordt ingericht. <u>Wij verzoeken u om op tactisch niveau rekening te houden met deze gebiedsprocessen.</u></p>	<p><b>Landelijk gebied/stikstof</b> Op strategische niveau is de MRE via de samenwerking op NOVEX en BPLG aangesloten.</p>	<p>Verwijzing voorstel reactie Bergeijk</p>

	<p><b>... waarmee de concernorganisatie MRE compact kan blijven</b>  <u>In het samenwerkingsakkoord wordt niet gedetailleerd ingegaan op de rolverdeling tussen regio en subregio in de uitvoering van de opgaven. Het zou goed zijn om in de werkprogramma's stil te staan bij de rol van de regio en de subregio's bij de uitvoering van de tactische en operationele opgaven.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Verwijzing bovenstaande reactie</p>	
	<p>De hierboven vermelde aanscherpingen kunnen in onze optiek bijdragen aan het verder voorkomen van dubbel werk. Wij denken hiermee ook goede suggesties te doen om de concernorganisatie MRE compact te houden. Het werk aan de inhoudelijke opgaven die bij de MRE zijn belegd kunnen voor een belangrijk deel door subregio's en medewerkers van gemeenten zelf worden verricht. Hiermee geven wij ook een zienswijze op hoofdstuk 5 (Samenwerkingslandschap binnen Zuidoost Brabant) en, wellicht, een voorschot op uw begrotingsvoorstellen.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  We focussen ons vanuit de regionale opgaven op het strategisch perspectief en hebben elkaar als 21 samenwerkende gemeenten en de daaraan gekoppelde inzet hard nodig om de grote opgaven ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. De organisatorische en financiële impact daarvan zal worden uitgewerkt in de Begrotingswijziging 2023 en Begrotingsvoorstel 2024.</p>	
<b>Bladel</b>	<p>Vanwege de raadsproces in Bladel, waarbij de raadsvergadering op 2 februari 2023 plaatsvond, was dat niet haalbaar. Ambtelijke afstemming heeft hierover plaatsgevonden, waardoor ervanuit wordt gegaan dat deze zienswijze alsnog in goede orde door u in het proces kan worden meegenomen.</p>		
	<p><b>Samenhang</b>  In het concept samenwerkingsakkoord worden op verschillende plekken de ambitie, twee ontwikkellijnen en vijf strategische hoofdogaven benoemd. <u>De samenhang hiertussen zou duidelijker worden gemaakt door deze schematisch weer te geven in een overzicht.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Verwijzing reactie Bergeijk.</p>	<p><u>Voorstel</u>  Als bijlage zal in het samenwerkingsakkoord een overzicht worden opgenomen.</p>
	<p><b>Brede Welvaart</b>  We zien graag dat brede welvaart binnen de MRE als leidend principe wordt gehanteerd. Een brede welvaart als sterk fundament, waarbij veel oog is voor de sociale en ecologische component, maakt het mogelijk om draagvlak te bouwen voor het ontwikkelen van de vijf hoofdogaven zoals die in het concept samenwerkingsakkoord zijn genoemd alsmede de economische ambities die passend zijn voor de schaal van de regio Zuidoost-Brabant te realiseren. <u>We roepen de Metropoolregio Eindhoven op hier verder invulling aan te geven door concrete ambities te formuleren gericht op het duurzame welzijn van de inwoners in onze metropoolregio.</u></p>	<p><b>Brede welvaart</b>  Verwijzing reacties Bergeijk en Son en Breugel.</p>	
	<p><b>Toekomstbestendig energiesysteem</b>  We zien graag dat er nuance wordt aangebracht in de term 'groei': bijvoorbeeld slimmer groeien. Een voorbeeld is de toename in elektriciteitsverbruik én duurzame opwek. Er is nu sprake van netcongestie. <u>Alleen 'groeien' (het elektriciteitsnetwerk uitbreiden/vergroten) is geen voldoende oplossing; we moeten het net uitbreiden maar ook slimmer omgaan met elektriciteit en energie, vraag en aanbod op elkaar afstemmen, energie opslaan, etc.</u></p>	<p><b>Energie</b>  Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	

	<p><b>De netcongestie missen we in het samenwerkingsakkoord.</b> Netcongestie kan alle (economische) groei tegenhouden. Juist hier zit een grote meerwaarde voor de regionale samenwerking. Netcongestie is nu al de reden dat bedrijven, omdat ze geen aansluiting krijgen, niet kunnen/willen vestigen, uitbreiden en/of verduurzamen. Ook grootschalige duurzame opwek van elektriciteit (RES bod) kan niet gerealiseerd worden door netcongestie. Dit wordt een steeds groter probleem, zowel dus voor de economische groei als voor de energietransitie. <u>Dit zien we graag opgenomen in het samenwerkingsakkoord, zowel als afzonderlijk onderwerp als in de context met andere onderwerpen. Zo zouden we de zin "Anderzijds zetten we volop in op energiebesparing, de realisatie van zonnevelden en windparken en een slimme inzet en verdeling van warmtebronnen in onze regio." op pagina 15 graag aan willen passen naar: "Anderzijds zetten we volop in op energiebesparing, uitbreiding van het net, de realisatie van zonnevelden en windparken en een slimme inzet en verdeling van warmtebronnen in onze regio."</u></p>	<p><b>Energie</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p><u>Aan paragraaf 4.3 Toekomstbestendig energiesysteem, Wat gaan we doen, Toekomstig energiesysteem (pagina 21), willen we graag toegevoegd hebben: "Het inzetten op uitbreiden en slimmer gebruik maken van het elektriciteitsnetwerk om de toekomstige vraag en aanbod te kunnen faciliteren."</u></p>	<p><b>Energie</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p><u>Aan paragraaf 4.4 Economie: een veerkrachtig economisch systeem, Wat willen we samen bereiken, willen we graag dat toegevoegd wordt: "Verduurzaming en uitbreiding van bedrijventerreinen mogelijk maken door onderlinge afstemming van energiesystemen."</u></p>	<p><b>Energie / Economie</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p><b>Toekomstbestendig mobiliteitssysteem</b> In de basis kan de gemeente Bladel instemmen met de teksten van het samenwerkingsakkoord rondom het thema Toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Het <b>bevat alle onderwerpen die voor ons belangrijk zijn</b> voor mobiliteit binnen de beoogde schaa sprong. Wel zien we nog enkele aandachtspunten:</p>		
	<p><u>Ten aanzien van paragraaf 3.2 Twee complementaire lijnen (pagina 12), zien we een toegevoegde waarde in de volgende aanvulling: "In Zuidoost Brabant wordt van oudsher ook veel gewerkt in landelijk gebied en zijn veel toeleveranciers gevestigd in de randen van de regio, o.a. in de maakindustrie. De verbindingen tussen de randen van de regio met stedelijk gebied moeten daarom goed zijn. Goede verbindingen maken ook het meer spreiden van de woningbouwopgaven mogelijk."</u></p>	<p><b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p><u>Op pagina 13 staan de opgaven mobiliteit niet correct beschreven. De juiste tekst kan worden overgenomen uit RMP/RMA 2022, die als volgt luidt: De vier strategielijnen van het RMA 2020 zijn de programma's waar we de projecten onder verdelen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Een robuust en betrouwbaar mobiliteitssysteem bouwen om de mobiliteit van nu en in de toekomst te organiseren. We verbinden netwerken en bouwen het mobiliteits-systeem van de toekomst. Hiermee kan iedereen zich van a naar b verplaatsen.</li> <li>• Het stap voor stap realiseren van een slim en vernieuwend mobiliteitssysteem. We gebruiken de bestaande infrastructuur op een slimme manier. Dat doen</li> </ul>	<p><b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	

	<p>we door gebruik te maken van data. We investeren in pilots, nieuwe mobiliteitsideeën en blijvende gedragsverandering.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Het duurzaam maken van mobiliteit. We zorgen voor een schoon en stil mobiliteits-systeem waarmee je op een gezonde manier reist. We stimuleren het gebruik van 'schone' vervoersmiddelen en duurzame energie. In de leefomgeving is er geen overlast van het verkeer.</li> <li>• Het zo veilig mogelijk maken van mobiliteit voor de verkeersdeelnemers én de inwoners en bezoekers van de regio. In de Metropoolregio streven gemeenten en provincie naar 0 verkeersdoden.</li> </ul>		
	<p>In de tekst wordt op verschillende plekken gesproken over "ketenmobiliteit". De juiste term hierin is echter "mobiliteitstransitie". Een aanpassing hierin is gewenst om eenduidigheid te creëren, ook ten opzichte van andere documenten rondom mobiliteit.</p>	<p><b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p>In de bijlage "Samenwerkingsverbanden Zuidoost-Brabant" wordt een beschrijving gegeven van SmartwayZ. Deze beschrijving zien we graag aangevuld met de volgende tekst: "Onderdeel van SmartwayZ zijn de uitvoeringsorganisaties voor regiobrede smart mobility projecten Brainport Bereikbaar en het uitvoeringsteam van Korte termijn pakket Randweg A2/N2. Een nieuw regionaal programmabureau Mobiliteit Zuidoost Brabant bewaakt de samenhang en verzorgt de samenwerking op de mobiliteitsopgaven, waaronder de MIRT projecten."</p>	<p><b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
<b>Cranendonck</b>	<p>In het conceptakkoord doet u een voorstel voor de wijze waarop de 21 gemeenten in de komende vier jaar gaan samenwerken, en de inhoudelijke basis waarop wij dat doen. In dit schrijven plaatsen wij een <u>aantal opmerkingen</u> bij het akkoord, maar <b>in algemene zin zijn wij gelukkig met het door u opgestelde samenwerkingsakkoord.</b></p>		
	<p><b>Opgaven</b> We onderschrijven de door u geïdentificeerde regionale ambitie om de reeds ingezette schaa sprong van ons economisch systeem in goede banen te leiden. De titel van dit akkoord "In goede banen" geeft in feite al aan dat deze schaa sprong geen keuze is, maar een niet te stuiten ontwikkeling. Het is de taak van de 21 samenwerkende gemeenten om deze schaa sprong te benutten om voor onze inwoners brede welvaart te realiseren. <b>Op hoofdlijnen onderschrijven we de opgaven</b> zoals deze voortvloeien uit de twee verhaallijnen: 'Duurzame schaa sprong Brainport', en 'Nieuwe balans landelijke gebieden'.</p>		
	<p><b>Verhaallijnen</b> In uw bouwstenennotitie van juli schetste u de twee verhaallijnen als complementair en gelijkwaardig. Voor de 'Duurzame schaa sprong Brainport' zien wij in dit samenwerkingsakkoord een goede inhoudelijke basis voor de samenwerking van de komende vier jaar. In onze reactie op de bouwstenennotitie hebben wij reeds aangegeven wat wij zelf in dit kader aan de samenwerking willen bijdragen. <b>Een aandachtspunt ligt onzes inziens echter bij de verhaallijn 'Nieuwe balans landelijke gebieden'. Hoewel u in het conceptakkoord – terecht, vanwege de</b></p>	<p><b>Transitie landelijk gebied</b> U herkent dat de aandacht voor het landelijk gebied recht doet aan de omvang van de opgaven. De transitie, die zich voltrekt en/of gaat voltrekken vraagt een stevige inzet op regionale schaal.</p>	

	grootte van de opgaven – stelt dat de aandacht voor het landelijk gebied “minstens zo groot” (p. 16) is als voor het hoogstedelijke karakter in de regio, blijkt dit in mindere mate uit de tekst van het akkoord.		
	<p><b>Landelijk gebied</b>  U geeft aan dat het Brabants Programma Landelijk Gebied, en NOVEX De Peel “benut” moeten worden. <u>Wat ontbreekt in het conceptakkoord is een eigen idee over wat een “vitaal” landelijk gebied is.</u>  Onzes inziens vraagt de opgave “vitaal landelijk gebied” een <u>verdiepingsslag</u>, en we willen de suggestie doen om met de MRE-gemeenten tot een strategie te komen die zich op een schaalniveau bevindt tussen dat van het Streefbeeld landelijk gebied en het perceelsniveau. Deze strategie zou moeten gaan over de regionale afstemming van prioriteiten en functies per ruraal deelgebied.</p>	<p><b>Transitie landelijk gebied</b>  Uw suggestie wordt meegenomen bij de actualisering van het Streefbeeld voor het landelijk gebied.</p>	
	<p><b>Mobiliteit</b>  Tot slot plaatsen we ten aanzien van de opgave ‘toekomstbestendig mobiliteitssysteem’ graag een <u>nuance</u>. Het OV en de fiets zijn hiervoor van groot belang, daarom zetten we o.a. in het kader van de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant in op de <u>doorontwikkeling van de mobiliteitshub bij Maarheeze</u>. Dit gaat in onze optiek echter niet de congestie op de A2 tussen Weert en Eindhoven oplossen, zonder dat ook wordt gekeken naar <u>capaciteitsvergroting van de snelweg op dit tracé</u>.</p>	<p><b>Mobiliteit</b>  Dit valt onder de opgave Agenderen van de regionale strategische opgaven op de MIRT-tafel met het Rijk, zodat we de intraregionale en (inter)nationale bereikbaarheid van de regio kunnen verbeteren. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de doorontwikkeling van de mainportstatus.  We zullen als regio in beeld moeten brengen wat onze opgaven zijn en hiervoor de lobby op moeten starten.</p>	
	<p><b>Samenwerking</b>  De door u geschetste complexiteit van het regionale bestuurlijke speelveld herkennen wij. <u>Deze houdt in zich het risico dat er een veelheid aan agenda’s en gremia ontstaat, waardoor de samenhang verloren gaat.</u>  Daarom onderschrijven wij van harte uw intentie om de <u>governance van de MRE-samenwerking sterk te vereenvoudigen, en de wildgroei aan bestuurlijke overleggen terug te dringen</u>. In de toekomst zijn in onze optiek de vijf door u geschetste opgaven bepalend voor de structuur waarbinnen wij op bestuurlijk niveau samenwerken. Om de regionale dialoog over het bereiken van de door u gestelde opgaven inhoudelijk beter te faciliteren, delen wij met u de ambitie om de <u>ambtelijke slagkracht van de MRE te versterken</u>.</p>		
	<p>Deze versterking zou onzes inziens op zo een wijze gestalte mogen krijgen dat gemeenten hier direct gebruik van kunnen maken. <u>In de moderne manier van samenwerken tussen overheden is het tegenwoordig gebruikelijk om opgavegericht extra ambtelijke capaciteit aan elkaar beschikbaar te stellen</u>. Een actueel voorbeeld is het versnellingsteam van de Provincie Noord-Brabant, dat met gerichte hulp aan gemeenten de woningbouw poogt te versnellen. <u>In het voorstel dat u begin 2023 gaat doen voor de vernieuwde governance van de MRE, verwelkomen wij een voorstel voor flexibele beleidskennis op de hoofdthema’s uit dit samenwerkingsakkoord.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  De suggestie voor een flexibele schil en inzet van een versnellingsteam op onderdelen wordt momenteel nader onderzocht en uitgewerkt. O.a. vanuit wonen.</p>	

	<p><b>Betrekken gemeenteraden</b></p> <p>In het conceptakkoord zet u de governance van de MRE op hoofdlijnen uiteen. De gemeenteraden zijn met hun kaderstellende en besluitvormende bevoegdheid de hoogste organen van de MRE. Om raadsleden beter bij de regio te betrekken is de Raadstafel21 in het leven geroepen. Dit heeft een verbetering van de informatiepositie van gemeenteraden opgeleverd.</p> <p>Wij zien echter ruimte voor verdere verbetering van de positie van gemeenteraden binnen de MRE.</p> <p>In de aanloop naar dit conceptakkoord heeft u gevraagd om een lokaal gesprek te voeren over de door u opgestelde bouwstenennotitie. Deze gesprekken zijn nuttig, maar vinden in onze optiek nog te veel op 21 eilanden plaats: de gemeenteraden weten ondanks de Raadstafel 21 onvoldoende hoe hun collegagemeenteraden over de regionale samenwerking denken.</p> <p>Dit is wat ons betreft een democratische lacune, en wij zouden graag met u van gedachten wisselen over hoe deze lacune te vullen. Wanneer gemeenteraden elkaars standpunten kunnen betrekken bij de eigen discussie, ontstaat veel meer een werkelijk regionaal debat.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b></p> <p>Graag gaan we met u nader in gesprek voor het verder actief blijven betrekken en positioneren van de gemeenteraden. Wij nodigen u ook uit om dit via de Raadstafel21 met u collega-raadsleden actief in te brengen.</p>	
	<p>Wij zien uw reactie op onze aandachtspunten graag tegemoet, en we hopen dat u onze zienswijze ter harte neemt. We zien uit naar een prettige samenwerking voor de komende vier jaar, en daar voorbij.</p>		
Deurne	<p>Op hoofdlijnen kunnen we instemmen met het voorliggende concept Samenwerkingsakkoord 202-2026 "In goede banen".</p> <p>Wij zegen u dank voor de uitgebreide voorbereiding van dit nieuwe Samenwerkingsakkoord en de mogelijkheden die er waren voor de gemeenteraad(sleden) om deel te hebben aan de totstandkoming daarvan.</p>		
	<p><b>Gemeenteraden</b></p> <p>Regionaal samenwerken is een vorm van verlengd lokaal bestuur en daarom is de betrokkenheid van de gemeenteraden van groot belang. Immers, besluitvorming op regionaal niveau vindt getrappt plaats, via de vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur, terwijl het belang daarvan vanwege de grote regionale opgaven die de gemeenten direct raken, alleen maar groter wordt. De gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen 2022 beantwoordt hierop middels een aantal procedurele aanpassingen; in het concept-Samenwerkingsakkoord stelt u dat de Raadstafel21 en de Metropoolconferenties in de afgelopen periode hebben bijgedragen aan de (in)formele en inhoudelijke betrokkenheid van de gemeenteraden bij de regionale afstemming en besluitvorming. <u>Die betrokkenheid is en blijft voor ons een belangrijk punt en wij verzoeken u daar ook in deze nieuwe bestuursperiode verder vorm aan te geven.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b></p> <p>Graag gaan we met u nader in gesprek voor het verder actief blijven betrekken en positioneren van de gemeenteraden. Wij nodigen u ook uit om dit via de Raadstafel21 met u collega-raadsleden actief in te brengen.</p>	
	<p><b>Ontwikkellijnen en hoofdopgaven</b></p> <p>Zoals wij u eerder al aangaven in onze reactie op de Bouwstenennotitie herkennen wij ons in de twee grote complementaire ontwikkellijnen voor de regio: de Duurzame schaa sprong van de Brainport en een Nieuwe balans in het landelijk gebied, en de vertaling daarvan in 5 strategische hoofdopgaven, zoals in het concept Samenwerkingsakkoord omschreven.</p>		

	<p><b>Schaalsprong wonen en ruimte</b></p> <p>De toevoeging van Schaalsprong wonen en ruimte als vijfde thema aan de 4 al bestaande thema's van regionale samenwerking in de MRE achten wij gerechtvaardigd en nodig. In de afgelopen bestuursperiode waren de thema's ruimte en wonen belegd bij de 4 subregio's (Stedelijk gebied Eindhoven, A2-gemeenten, Kempen en De Peel) en niet bij de MRE. Feitelijk functioneert de regio inmiddels als één daily urban system en onttrekken de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen zich steeds meer aan de governance indeling van subregio's. Bij het opstellen van de regionale ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant voor de schaa sprong van de Brainport bleek de afgelopen 2 jaar de noodzaak van een regionale benadering al duidelijk. Noodgedwongen werd daarvoor een extra regionaal bestuurlijk overleg in het leven geroepen.</p> <p>Het is goed dat de regionale afstemming over ruimte en wonen in het concept akkoord gecontinueerd en geformaliseerd wordt.</p>	<p><b>Ruimte en wonen</b></p> <p>Ruimte en wonen wordt als opdracht opgenomen in het Werkprogramma 2023, inclusief de hiervoor benodigde bestuurlijke afstemming.</p>	
	<p><b>Verbinding thema's</b></p> <p>Punt van aandacht is de goede verbinding met de andere thema's van de samenwerking. Zo wordt bij de uitwerking van het thema Toekomstbestendig mobiliteitssysteem het verband met de verstedelijkingsopgave gemist. En bij Toekomstbestendig energiesysteem bijvoorbeeld de link met Transitie landelijk gebied: de inzet op biogas/groengas heeft een doorwerking op de ontwikkelingen in het landelijk gebied.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b></p> <p>In de uitwerking en doorontwikkeling van onder andere de regionale strategie ruimte en de werkprogramma's zullen we hier nadrukkelijk rekening mee houden.</p>	
	<p>In aansluiting op de algemene opmerkingen hebben we ook een aantal aandachtspunten en/of vragen over specifieke onderdelen van het concept Samenwerkingsakkoord.</p>		
	<p><b>Schaalsprong ruimte en wonen (paragraaf 4.1)</b></p> <p>Naast de snelheid, omvang en kwaliteit van de woningbouwproductie in de regio is er juist ook specifieke aandacht nodig voor de mensen en welzijn (brede welvaart). We constateren dat er in de stukken nog geen specifieke aandacht uitgaat naar de huisvesting van kwetsbare doelgroepen (waaronder ouderen) en de steeds duidelijker wordende meerwaarde van het koppelen van woonbeleid aan zorg en welzijn. Van belang is bijvoorbeeld dat er meer geschikte woningen komen voor wonen en zorg in zorgzame leefgemeenschappen (waarin men naar elkaar omkijkt). We verzoeken u dit onderdeel op te nemen in deze paragraaf.</p>	<p><b>Ruimte en wonen</b></p> <p>In de opdracht wonen is opgenomen dat bij de regionale woningbouwplanning ook woonbehoefte-onderzoeken worden meegenomen.</p>	
	<p><b>Wonen en zorg</b></p> <p>In het verlengde daarvan stellen wij u voor om in het hoofdstuk Samenwerking die <u>samenwerking ook op het gebied van Wonen &amp; Zorg op te zoeken, zodat synergie kan worden gevonden</u> (ten eerste bij de totstandkoming van de woonzorgvisies en uitvoeringsprogramma's). Dit past ook in de landelijke opdracht om regionale afstemming op de Woondeal en Woonzorgvisies te organiseren.</p>	<p><b>Ruimte en wonen</b></p> <p>Het thema zorg is geen specifieke regionale opdracht voor MRE, maar speelt wel in relatie tot het thema wonen vanuit het perspectief van woonbehoeften.</p>	
	<p><b>Economie: een veerkrachtig economisch systeem (paragraaf 4.4)</b></p> <p>De ontwikkelingen en opgaven in de regio Zuidoost-Brabant zijn groot. Er is sprake van een complex geheel, waarbij een groot aantal thema's niet slechts sectoraal bekeken en besproken dient te worden, maar in samenhang met elkaar. Meer werkgelegenheid en bedrijvigheid zorgen voor extra vraag naar woningen, meer verkeersbewegingen, hoger energieverbruik, meer voorzieningen etc. Denk</p>	<p><b>Samenwerking en strategie / Economie</b></p> <p>De regionale economische strategie richt zich voornamelijk op de gebieden waarop de gemeenten en regio vanuit hun overheidsrol betrokken zijn. Dit komt tot uitdrukking in pijler 3 van Brainport</p>	

	<p>daarbij vooral aan beleidsthema's zoals duurzaamheid, onderwijs en arbeidsmarkt, transitie van het landelijk gebied, woningbouw, bedrijventerreinen, mobiliteit en een hogere brede welvaart. <b>Dit zijn thema's waar ook input vanuit economie vereist is, gezien de samenhang en de schaa sprong die wij als regio tegemoet zien.</b> Om deze ontwikkelingen mogelijk te maken en opgaven op te kunnen pakken, moeten ook de voorwaarden worden ingevuld.</p> <p>Op veel van bovengenoemde thema's wordt de aansluiting al gezocht vanuit economie, maar echter op veel verschillende manieren ingevuld, terwijl op een aantal thema's economie direct of indirect nog onvoldoende is aangehaakt of betrokken. Om te zorgen dat economie proactief bij de thema's aangehaakt wordt en blijft, is meer coördinatie en sturing nodig op de schaal van Zuidoost-Brabant. Zeker ook in relatie tot de afspraken en contacten met provincie en Rijk. <u>De economische ontwikkeling van de regio vraagt om meer strategische coördinatie, sturing en lobby door de MRE vanuit EZ naast de thema's die nu al in het Samenwerkingsakkoord worden genoemd.</u> Om vanuit economisch perspectief in te kunnen zetten op de ambities, programma's en thema's alsmede de uitdagingen is meer inzet en samenhang nodig op regionale schaal.</p> <p><u>We vragen u dit verzoek om meer slagkracht voor het onderdeel economie op te nemen in het concept akkoord en uit te werken in het werkprogramma.</u></p>	<p>Agenda, gericht op versterking van het woon-, werk- en leefklimaat teneinde de economische groei van de regio te faciliteren in samenhang met een gezonde ontwikkeling van de brede welvaart.</p>	
	<p><b>Vitaal landelijk gebied (paragraaf 4.5)</b>  Op pagina 22 van het concept akkoord staat: "We verbreden het regionale productiepalet, met minder (intensieve) veeteelt, meer akkerbouw en natuurinclusieve landbouw." Hierin zit een tegenstrijdigheid op twee vlakken:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Akkerbouw is een intensieve vorm van landgebruik, die niet bijdraagt aan koolstof vastlegging.</li> <li>• Voor extensieve veehouderij is er meer grasland nodig; dit schuurt met 'meer akkerbouw'. De opgaven in onze regio voor het landelijk gebied en in het bijzonder ook voor de landbouw zijn groot. Recent kabinetsbeleid (met betrekking tot water, bodem, stikstof, biodiversiteit) zal van grote invloed zijn op grote delen van onze regio. Dit beleid wordt de komende tijd met provincie, waterschappen en regio verder vormgegeven. Tegelijkertijd is de landbouw in onze regio een belangrijk onderdeel van de hele voedselproductie en is een gezonde economie in het landelijk gebied van belang voor de maatschappelijke vitaliteit. <b>Het lijkt ons daarom beter om in het concept akkoord niet de mogelijke uitkomsten voor de landbouw te presenteren, maar de weg er naartoe.</b> En die loopt volgens ons via een gebiedsgerichte aanpak – samen met bewoners en betrokkenen in het gebied zelf. <u>We verzoeken u deze passage in het concept akkoord daarom aan te passen en pleiten daarbij voor een gebiedsgerichte aanpak van het landelijk gebied en van de transformatie van de landbouw, waarbij water en bodem sturend zijn.</u></li> </ul>	<p><b>Landelijk gebied</b></p>	<p><u>Voorstel deze tekst:</u>  We verbreden het regionale productiepalet, met Minder (intensieve) veeteelt, meer akkerbouw en extensieve en Natuurinclusieve landbouw. Dit om landgebruik en de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, de consument een breder Plantaardig dieet uit de regio te kunnen serveren en daarnaast de natuur biodiverser te maken.  <u>te vervangen door:</u>  We verbreden het regionale productiepalet. Het huidige productiemilieu van de landbouw gaat veranderen naar meer extensieve en natuurinclusieve vormen van landbouw. Recent</p>



			kabinetsbeleid (met betrekking tot water, bodem, stikstof, biodiversiteit) heeft grote invloed op onze regio. Tegelijkertijd is de landbouw in onze regio een belangrijk onderdeel van de hele voedselproductie en is een gezonde economie in het landelijk gebied van belang voor de maatschappelijke vitaliteit. De aanpak loopt via een gebiedsgerichte aanpak.
	<p><b>Versterking van de slagkracht in de samenwerking (hoofdstuk 5)</b>  Wij herkennen ons in de beschreven noodzaak om te komen tot een versterking van de slagkracht van de samenwerking en van de regionale organisatie. <b>De afgelopen periode liet zien dat de samenwerking te versnipperd is georganiseerd (vaak op niveau van de subregio's terwijl de opgaven en de te maken afspraken de hele regio aangaan).</b> Dat leidt tot bestuurlijke drukte en ingewikkelde afstemming.</p> <p>Daarbij speelt dat bij de verstedelijkingsopgaven en de transitie van het landelijk gebied de regio partner is in trajecten zoals de actieagenda Brainport en de beide NOVEX-gebieden. <b>Dit vraagt om een inhoudelijke versterking van de regionale organisatie die op dit moment nog vooral als een procesgerichte organisatie is ingericht.</b></p> <p><u>Wij kunnen ons vinden in uw voorstel dit de komende maanden verder uit te werken in het Werkprogramma en de begroting en de regionale portefeuillehoudersoverleggen daarin een actieve rol te geven.</u> Op dat moment zullen eventuele consequenties voor inzet en middelen voor de gemeenten inzichtelijk worden en kan daarover dan besluitvorming plaatsvinden. We zien daarvoor het Werkprogramma en de nieuwe begroting gaarne tegemoet.</p> <p>Tenslotte nog enkele tekstuele aanvullingen en vragen.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Via het realisatievoorstel gekoppeld aan de begrotingswijziging 2023 en het begrotingsvoorstel 2024 zal dit verder worden toegelicht. Daarbij zal dit ook verwerkt worden in de werkprogramma's</p>	
	<p><b>Ambitie</b>  Op <b>pagina 7</b> spreekt u van “<b>één sterk robuust groen raamwerk (ecosysteem)</b>”. <u>We stellen voor de gangbare term “groenblauw raamwerk” te gebruiken.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  De term is aangepast</p>	
	<p><b>Opgaven</b>  Omwille van de <b>leesbaarheid</b> graag op <b>pagina 10</b> een legenda aan de afbeelding toevoegen.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b></p>	<p><u>Voorstel</u>  Een legenda toe te voegen.</p>
	<p><u>De keuze op <b>pagina 10</b> voor de aandacht in dit concept akkoord voor de fysieke leefomgeving en niet voor de opgaven t.a.v. <b>gezondheid en veiligheid</b> vraagt om een nadere motivering (zie ook onze eerdere opmerking over zorg).</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Er is sprake van meerdere samenwerkingsverbanden in de regio. Daarbij focust de GGD zich voornamelijk op het gezondheidsaspect en de veiligheidsregio op het veiligheidsaspect.</p>	

		Dit neemt niet weg dat we, daar waar nodig, vanuit ieders rol elkaar de komende periode meer kunnen opzoeken. Dit vanuit het perspectief van brede welvaart. E.e.a. nadrukkelijk vanuit ieders rol.	
	Bij de introductie van de 5 hoofdpogaven op <b>pagina 14 ontbreekt de verbinding tussen die hoofdpogaven</b> : de opgaven liggen in elkaars verlengde en overlappen elkaar in de praktijk. Wat betekent dat voor de samenwerking? Hoe wordt die samenhang geborgd?	<b>Samenwerking en strategie</b> Samenhang van deze opgaven wordt op meerdere wijze geborgd. In ieder geval door kruislings agenderen op de verschillende agenda's van het portefeuillehoudersoverleg en integraliteit in het Dagelijks Bestuur. Daarnaast door brede welvaart actief als bril toe te passen, waardoor breder naar beleidskeuzes gekeken zal worden.	
	Op <b>pagina 16 ontbreekt het perspectief voor de landbouwsector als belangrijk onderdeel van de voedselproductie in onze regio en als belangrijke ruimtegebruiker</b> .	<b>Landelijk gebied</b>	<u>Voorstel</u> toevoegen na alinea 1: We werken aan een vitale en volhoudbare landbouwsector, die in balans is met de fysieke leefomgeving.
	<b>Doelen en opgaven</b> <u>Toevoegen bij de acties op pagina 19 (ruimte en wonen): versterken van de verbinding stad en land door daarop gerichte inzet in het NOVEX-gebied de Peel.</u>	<b>Samenwerking en strategie</b> Het versterken van de strategische verbinding stad-land-regio is van groot belang om de ontwikkelingen in gezamenlijkheid te accommoderen.	
	Bij acties op <b>pagina 20</b> (mobiliteitssysteem): <u>toevoegen uitwerking in het kader van de ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant</u> . In het algemeen is de paragraaf over mobiliteit vooral sectoraal ingestoken en <b>mist de verbinding met de verstedelijkingsopgave</b> .	<b>Mobiliteit</b> Koppeling is/wordt gelegd onder doorontwikkeling mobiliteitsaanpak.	
	<b>Pagina 21</b> : <u>toevoegen aandacht voor de bovenregionale energie-infrastructuur</u> . Van belang ook in het kader van het NOVEX-gebied De Peel waar die als opgave benoemd is.	<b>Energie</b>	<u>Voorstel</u> Op p. 21 (Na: "Daarbij is het belangrijk dat we een robuust en betrouwbaar energiesysteem hebben): "Samen optrekken en afstemmen tussen overheden, netwerkbedrijven en bedrijven is essentieel om het elektriciteitsnet optimaal te benutten en gericht te investeren" (ook voorstel Bergeijk). "Hierbij is

			aandacht voor de verschillende schaalniveaus van het energiesysteem.”
	<b>Pagina 21</b> (Economie): <b>water en groen op bedrijventerreinen</b> zijn niet alleen van belang voor het welbevinden van de werknemers. Water, bodem en groen zijn ook sturend voor de locatiekeuze en inrichting van bedrijventerreinen vanuit het oogpunt van duurzaamheid. <b>Dat aspect ontbreekt in de tekst.</b>	<b>Economie</b> Voor wat betreft water en groen als sturende kaders, geeft de regionale ontwikkelstrategie hiervoor de richtingen aan. Vanuit bedrijventerreinen is de rol van de MRE beperkt tot coördineren van het proces om te komen tot voldoende ruimte binnen een steeds schaarser wordend arsenaal.	
<b>Eersel</b>	De raad van de gemeente Eersel heeft dit onderwerp behandeld in de raadsvergadering van 24 januari 2023. De raad heeft een amendement aangenomen en besloten de punten 1 tot en met 3 van het raadsvoorstel te vervangen door: 'de volgende reactie aan de MRE en aan de raden van de deelnemende gemeenten te sturen':		
	Wij nemen het concept-Samenwerkingsakkoord 2023-2026 'In goede banen' <b>voor kennisgeving aan.</b>		
	Wij zien de impact van de geschetste ontwikkelingen als groot. De gemeente Eersel gaat daarom voor het (toekomstige) welzijn van haar inwoners <b>zorgvuldig en stap voor stap beoordelen op welke wijze en in hoeverre door haar (met anderen) invulling wordt gegeven aan de zogenoemde 'schaalsprong' en 'brede welvaart' en aan de daarmee direct en indirect samenhangende gevolgen.</b>		
	Wij gaan dit doen door het samenleven in onze dorpen, de samenhang in de gemeenschappen en onze landelijke leefomgeving voor zover nodig en mogelijk - voor de huidige en toekomstige generaties – <b>te beschermen tegen verschraling, tegen het mogelijk wegvallen van het unieke karakter van de dorpen en tegen verstedelijking.</b>		
	Wij roepen nu de twintig andere participerende gemeenten van MRE op (ook) <b>het 'succes van Brainport' niet alleen in onze toch al florerende regio te laten neerkomen, maar te delen met naburige regio's</b> , zodat het in de aanbestedingsbrief genoemde 'economische succes' en de daarmee samenhangende voordelen en nadelen verspreiden.		
<b>Eindhoven</b>	<b>Ambitie, hoofdopgaven en brede welvaart</b> Om te beginnen, vinden wij dit akkoord passen bij de ontwikkelingen waar wij als regio voor staan en een mooie basis voor het continueren van de samenwerking in de Metropoolregio Eindhoven. <b>We onderschrijven</b> de in het concept akkoord opgenomen gezamenlijke ambitie en het belang van de samenwerking op 5 strategische hoofdopgaven om aan deze ambitie invulling te geven. <b>Tevens zien wij de noodzaak</b> in het verrijken van deze opgaven vanuit het perspectief van brede welvaart.		
	Wel hebben wij enkele aandachtspunten en opmerkingen bij het concept akkoord. Deze punten, die voortborduren op onze eerdere reactie op de Bouwstenennotitie (per brief d.d. 17 oktober 2022), treft u hieronder aan.		

	<p><b>Scherpe prioritering en formulering in jaarlijkse werkprogramma</b>  De komende jaren dient wat ons betreft alle energie gezet te worden op de uitvoering van de bestaande plannen en de voorbereiding / doorkijk naar de jaren erna. Gezien de enorme urgentie en opgaven waar we als regio voor staan, pleiten we voor een <u>scherpe prioritering binnen de 5 strategische hoofdpogaven</u>. <u>Wij zullen in de portefeuillehoudersoverleggen inhoudelijk sturen op het verankeren van heldere doelen en concrete acties in het jaarlijkse werkprogramma, om te beginnen in 2023.</u>  Bij deze concretisering van de 5 hoofdpogaven zijn voor ons - in aanvulling op de inhoud van het concept akkoord - de volgende inhoudelijke punten van belang. Dit zullen wij meenemen bij de verdere uitwerking in het werkprogramma.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Uw opmerkingen worden meegenomen voor de werkprogramma's. Het samenwerkingsakkoord is bedoeld om de kaders vast te zetten en de strategische koers richting 2030 uit te zetten.</p>	
	<p><b>Schaalsprong wonen en ruimte</b>  Vanuit goede onderbouwing en actualiteit invulling geven aan de versnellingsopgave wonen met een goede balans tussen het stedelijke en landelijke gebied.</p>	<p><b>Ruimte en wonen</b>  Vanuit de regionale ontwikkelstrategie en het programma wonen wordt integraal gekeken naar de ontwikkeling van de regio op de ruimtelijke vraagstukken van wonen, werken en mobiliteit. Hierbij wordt nadrukkelijk géén onderscheid gemaakt tussen stedelijk en landelijk gebied.</p>	
	<p><b>Toekomstbestendig mobiliteitssysteem</b>  Uitvoering van de afspraken in het BO MIRT van november 2022 waaronder de mobiliteitstransitie, daarnaast een verbeterd OV-systeem voor de hele regio, en schone lucht als aandachtspunt.</p>	<p><b>Mobiliteit</b>  Dit is opgenomen onder “doorontwikkelen mobiliteitssysteem”</p>	
	<p><b>Toekomstbestendig energiesysteem</b>  Prioriteit voor de uitvoering van de RES, het doorpakken op duurzame energie opwekking, rekening houden met de impact van de overgang op duurzame brandstoffen op het energiesysteem, aanpakken van de netschaarste op het hoogspanningsnet in Zuid-Nederland en aansluiting op het duurzaamheidsplan dat door Brainport Development wordt ontwikkeld.</p>	<p><b>Energie</b>  Deze punten hebben inderdaad prioriteit. Met Brainport Development stemmen we af, waarbij we zorgen voor een verbinding met de gemeenten.</p>	
	<p><b>Economie</b>  Aansluiting op de Strategische Agenda Brainport en inzet op de regionale coördinatie bedrijventerreinen door de MRE (en de te maken afspraken hierover met de Provincie).</p>	<p><b>Economie</b>  De twee genoemde aandachtspunten vormen belangrijke kernopdrachten in het thema economie. Ze zijn terugkerend agendapunten in het portefeuillehoudersoverleg en ambtelijk overleg economie.</p>	
	<p><b>Vitaal landelijk gebied</b>  Inzet op ‘schone lucht’ in relatie tot intensieve veehouderij, waarbij de eiwittransitie als leidraad dient en het realiseren van (innovatieve) voorbeeldprojecten voor de transitie landelijk gebied.</p>	<p><b>Landelijk gebied</b>  In 2022 is besloten niet op regionaal niveau het Schone lucht akkoord te ondertekenen.  De regio gaat zelf geen voorbeeldprojecten realiseren. Voorzien is om voor het onderwerp transitie van de voedselketen</p>	

		met partners bij te dragen aan twee voorbeeldprojecten.	
	<p><b>Regionaal perspectief 2040</b>  Op dit moment <u>ontbreekt een integrale lange termijn visie voor de MRE. We roepen op het regionaal perspectief 2040 als basis hiervoor te gebruiken.</u> Het is belangrijk om op korte termijn tot een visie te komen aangaande de thema's waar de MRE over gaat alsmede de integraliteit daartussen. <u>We roepen ook op om in voorbereiding op het regionaal perspectief 2040 verschillende scenario's uit te werken.</u> Deze scenario's laten onder meer zien welke sociaal-maatschappelijke en ecologische doelen bereikt kunnen worden en wat daarvoor nodig is.  Het is wenselijk dat deze scenario's in 2024 naar de gemeenteraden in de MRE toekomen en dat de MRE een regiobrede discussie over de scenario's en verdere uitwerking van een integrale visie op de MRE in 2040 faciliteert. Hierbij verzoeken wij het regiobestuur ook om de gemeenteraden in de MRE de kans te geven kaders mee te geven voor het regionaal perspectief 2040.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  We delen uw mening over het belang van een regionaal perspectief 2040, waarbij de sociaal-maatschappelijke en ecologische doelen ook in worden geborgd. Dit perspectief heeft ook een doorwerking in uw lokale beleidsdocumenten.  We zullen in dit proces nadrukkelijk u als gemeenteraden betrekken, zodat u uw kaderstellende rol daarin kunt vervullen.</p>	<p><u>Voorstel:</u>  Expliciet de betrokkenheid van gemeenteraden vanuit de kaderstellende rol in dit proces benoemen.</p>
	<p><b>MRE barcode</b>  Het is belangrijk dat groei op een gebalanceerde en duurzame manier plaatsvindt. Extra woningbouw moet bijvoorbeeld niet zorgen voor een te hoge druk op scholen of groen. Wat ons betreft wordt er een voorbeeld genomen aan de 'Utrechtse Barcode' uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040. <u>Er moet een 'MRE barcode' worden ontwikkeld waarin integraal gekeken wordt naar wat de ruimtevraag is voor de MRE en hoe de omgeving leefbaar gehouden kan worden.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  De impact van de groei voor ons brede voorzieningenniveau van de regio is nog onvoldoende in beeld. In het samenwerkingsakkoord zal de werkwijze van de "Utrechtse barcode" vanuit een strategische verkenning expliciet worden toegevoegd. Dit, zodat we een goed beeld krijgen wat de 'MRE-barcode' straks is en deze ook inzicht geeft in de sociaal-maatschappelijke impact van de groei.</p>	<p><u>Voorstel:</u>  Actief benoemen toepassing 'Utrechtse barcode' in doelen in relatie tot de regionale strategie.</p>
	<p><b>Verankeren en uitvoeren</b>  De groeiopgave waar we als regio voor staan wordt steeds zichtbaarder en merkbaarder en dat vraagt ook een effectievere samenwerking en inzet. Wat ons betreft ligt de komende periode de hoogste prioriteit bij het <u>realiseren van een toekomstbestendig energiesysteem en vitaal landelijk gebied</u> en bij het verankeren en uitvoeren van de <u>actuele versnellingsopgave wonen, werken en bereikbaarheid</u> als onderdeel van de Strategische Agenda Brainport. Daarbij onderschrijven wij de notie in hoofdstuk 5 dat de <u>MRE-organisatie moet worden versterkt</u>. Als centrumstad willen we nadrukkelijk <u>onze verantwoordelijkheid nemen</u> hierin door proactief bij te dragen aan de inhoudelijke regionale strategie en opgaven én op de wijze van samenwerking.</p>		
	<p>Wij verzoeken u bovengenoemde opmerkingen mee te nemen in het proces van besluitvorming over het definitieve samenwerkingsakkoord en bovenal te betrekken bij het opstellen van de jaarlijkse werkprogramma's.</p>		
<b>Geldrop-Mierlo</b>	<p>We onderschrijven de noodzaak van een goede samenwerking tussen de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. We staan voor grote uitdagingen in de regio: de energietransitie, de transitie van het landelijk gebied en het in goede banen leiden van de schaa sprong die we in Zuidoost-Brabant doormaken. <u>Deze transities komen allemaal bij elkaar en dat vraagt regionale koersbepaling. We onderschrijven dan ook de noodzaak om in regionaal verband samen de koers te bepalen op thema's als wonen en ruimtelijke ordening.</u></p>		

	<p>Wij herkennen in het concept-akkoord de opgaven die we de komende jaren in de regio op ons af zien komen en <b>kunnen de richting op veel onderwerpen onderschrijven</b>. Hierna geven wij op een aantal onderwerpen ons perspectief. <u>Wij zien graag dat u dit perspectief meeneemt richting de vaststelling van het akkoord en in de uitvoering ervan.</u></p>		
	<p><b>Brede welvaart als essentie, boven economische groei</b>  In het samenwerkingsakkoord wordt brede welvaart benoemd als verbindend perspectief voor de twee ontwikkelijnen. Ondanks dat, ademt het akkoord een sfeer uit alsof economische groei een doel op zich is.  Dat zien wij anders: <b>economische groei is een keuze. Wij vinden dat brede welvaart vooropgesteld moet worden. Economische groei is daar een onderdeel van.</b>  <u>Wij verzoeken om brede welvaart concreter vorm te geven binnen het akkoord en dit in de vijf strategische hoofdpogaven een plek te geven.</u>  <u>Wij verzoeken daarbij specifiek om aandacht voor het meegroeien van voorzieningen, het inbouwen van een goede balans met zorg en onderwijs en voldoende natuur binnen de regio.</u>  In het verlengde hiervan doen wij de suggestie om te <u>kijken naar een methodiek om ambities op een goede manier tegen elkaar af te zetten en daar brede welvaart prominent in te betrekken, zoals bijvoorbeeld de Utrechtse barcode.</u></p>	<p><b>Brede welvaart</b>  Verwijzing naar reactie Son en Breugel.  Daarnaast zal concreet de systematiek van de Utrechtse Barcode via een strategische verkenning verder bekeken worden.  Daarbij zal dan toegespitst worden op het versterken van de brede basisvoorzieningen i.r.t. de schaa sprong.</p>	
	<p><b>Voortborduren op het verstedelijkingsakkoord SGE</b>  Het is goed dat we de schaa sprong nu op een regionaal niveau in goede banen gaan leiden. De schaa sprong heeft impact op alle 21 gemeenten en vraagt ook iets van alle gemeenten. Dat neemt niet weg dat <b>we voortborduren op het verstedelijkingsakkoord dat in juni 2022 is aangegaan</b> tussen de negen gemeenten die samenwerken in het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), de Waterschappen De Dommel en Aa en Maas, de Provincie Noord Brabant en de ministeries van Binnenlandse Zaken (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&amp;W), Economische Zaken (EZK) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Dit verstedelijkingsakkoord is een belangrijke basis voor verschillende subsidies die naar de regio vloeien. We begrijpen dat er ruimte moet zijn om nu in regionaal verband nuances aan te brengen en te bezien welke opgaven waar in de regio kunnen landen. <u>We zien echter graag bevestigd dat de verdere koersbepaling binnen de regionale samenwerking in het verlengde komt te liggen van het Verstedelijkingsakkoord.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Uit de gemaakte afspraken van het Verstedelijkingsakkoord zijn ook meerdere afspraken met het Rijk voortgekomen. De meest belangrijke daarvan is het totaalpakket van 1,6 miljard rondom mobiliteitsmaatregelen voor de regio met o.a. snelfietspaden en hubs. Deze afspraken zullen altijd meegewogen worden bij verdere strategische ontwikkelingen. De witte vlekken uit het Verstedelijkingsakkoord, die destijds minder ver zijn uitgewerkt (zoals o.a. bedrijventerreinen en de impact van de regionale hubs) zullen bij de regionale koersbepaling meegenomen worden.</p>	
	<p><b>Alsnog benutten reactie op Bouwstenennotitie</b>  In oktober 2022 hebben we in Geldrop-Mierlo op uw verzoek een uitgebreid gesprek gevoerd tussen raad en college aan de hand van de Bouwstenennotitie. In een reactie aan u zijn de aandachtspunten aangegeven die wij belangrijk vinden. <b>We hebben echter geen reactie op deze brief mogen ontvangen en onze aandachtspunten niet kunnen herkennen in het samenwerkingsakkoord.</b> <u>Wij vragen u om nogmaals kennis te nemen van die reactie en de genoemde aandachtspunten mee te nemen. Ook ontvangen wij graag alsnog een reactie op de brief.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  We zullen separaat nog een reactie toezenden. Daarnaast heeft er ook een gesprek plaatsgevonden tussen het stedelijk gebied en het Dagelijks Bestuur MRE, waar noties uit uw reactienota ook aan bod zijn gekomen.  Het is uiteindelijk een overweging van alle reacties en zienswijzen van de gehele regio om tot het voorstel te komen, zoals dat nu in het samenwerkingsakkoord is opgeschreven.</p>	

	<p><b>Uitwerking governance</b>  We zijn erg benieuwd naar de uitwerking van het principe dat de samenwerking in MRE-verband gericht is op de strategische koersbepaling. Dit vraagt de komende maanden om een kritische blik op het werkpakket dat we binnen de MRE-samenwerking oppakken. <b>We signaleren dat er momenteel binnen de MRE-samenwerking werkzaamheden liggen die voorbijgaan aan regionaal koers bepalen.</b> In het samenwerkingsakkoord zien we voorbeelden van operationele activiteiten staan. <u>Het is dus zaak om hier in de portefeuillehoudersoverleggen en ambtelijke overleggen stappen in te zetten, waar relevant in afstemming met de samenwerkingen op subregionaal niveau.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  E.e.a. wordt verder uitgewerkt in realisatievoorstel samenwerkingsakkoord en de werkprogramma's. Daarnaast is een model opgenomen hoe regio en subregionale activiteiten zich tot elkaar verhouden. Strategie-tactisch-operationeel.</p> <p>Zie ook schematische weergave in hoofdstuk 5 van het samenwerkingsakkoord.</p>	
	<p><b>Relatie MRE – subregio's</b>  We zien graag de relatie tussen de samenwerking in MRE-verband en de gemeentelijke samenwerking binnen subregio's scherper geduid. Er lijkt in het samenwerkingsakkoord een hiërarchische relatie ingetekend. Dat zou bijvoorbeeld kunnen worden afgeleid uit de figuur op p. 29 en de zinsnede op p.28 "... door het borgen van strategische programmasturing, gericht op uitvoering van de programma's in de subregio's." <b>We gaan ervanuit dat u niet bedoeld dat subregio's een uitvoeringsorgaan zijn binnen de MRE-samenwerking, maar we willen dat graag bevestigd krijgen.</b> De MRE-samenwerking, SGE-samenwerking en onze lokale inzet zien wij naast elkaar staan en kunnen elkaar versterken. We zien een continue dialoog voor ons tussen de subregio's onderling en tussen de subregio's en de samenwerking in MRE-verband. De lokale gemeenten kunnen de koers die we samen regionaal bepalen lokaal vertalen in opgaven, keuzes en uitvoering en ook als uitgangspunt meenemen binnen subregionale samenwerkingen.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Verwijzing naar reactie hierboven</p>	
	<p><b>Aanspreekpunt voor Rijk en provincie</b>  In het akkoord komt naar voren dat de MRE het meeste logische aanspreekpunt is voor onderwerpen die spelen in de relatie met provincie en Rijk. In dat verband wordt ook gesproken over de extra inzet en realisatiekracht die dat vraagt. <b>Wij zien zeker voor ons dat de relatie met provincie en Rijk sterk vanuit de regionale samenwerking wordt ingevuld.</b> We willen hierop aanvullen dat wij dit een taak vinden die bij kartrekkende portefeuillehouders en eventueel ambtelijke trekkers vanuit de gemeenten ligt. Zij kunnen de regio vertegenwoordigen, daarvoor input ophalen in portefeuillehouderoverleggen en ambtelijke overleggen en in diezelfde overleggen voor terugkoppeling zorgen. <u>Als uit het akkoord moet worden afgeleid dat dit een rol is die binnen het MRE-team komt te liggen, dan zijn wij daarop tegen.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Het is van belang dat er een duidelijk aanspreekpunt is bestuurlijk vanuit de regio. Dit is per definitie een bestuurder uit een van de 21 gemeenten en daarmee vertegenwoordigd deze ook het geheel. Daarmee sluit dit onze zienswijze aan op het eerste deel van uw zienswijze.</p>	
	<p><b>Rol MRE-team i.r.t. capaciteit</b>  Wij spreken onze verwachting uit dat het MRE-team een compact team blijft dat zich richt op de ondersteuning van het samenwerken. Het heeft onze voorkeur dat op de inhoud de gemeenten aan zet zijn, daar eigenaarschap in hebben, onze ambtenaren hun kennis verrijken en we onze samenwerking verder verstevigen. We gaan er daarom vanuit dat de uitspraak "De regionale organisatie van de MRE zal daartoe worden versterkt" (p. 25) moet worden geïnterpreteerd als dat <b>de inzet vanuit de deelnemende gemeenten moet worden versterkt. En dat niet wordt voorgesorteerd op een uitbreiding van het MRE-team.</b> De rollen die op p. 28 zijn opgesomd, zien wij dan ook als rollen die grotendeels worden ingevuld door portefeuillehouders en ambtenaren (namens de regio). Waarschijnlijk vraagt dit van ons als gemeenten dat we rekening houden met extra bestuurlijke en</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Gelet op de grootte van de opgaven en snelheid, waarmee we als samenwerkende overheden een invulling moeten geven hieraan vraagt dit een extra inspanning op alle niveaus. Er zijn extra opgaven (wonen, brede welvaart, schaa sprong) op zowel gemeenten als regio afgekomen, waarvan brede consensus is om dit in gezamenlijkheid op te pakken. Over de wijze hoe dit te organiseren is een realisatievoorstel opgesteld. Daarin is</p>	

	ambtelijke inzet voor de regionale samenwerking. We zullen moeten onderzoeken wat dit concreet van ons vraagt.	voorzien in een meer programmatische sturing vanuit het Team MRE en dit vraagt om versterking van zowel regionale organisatie als gemeentelijk.	
	<b>Versterken positie raden</b> De nadere uitwerking van de governance die moet plaatsvinden, biedt direct kansen om de positie van de raden hierin mee te nemen. <u>Wij zien deze positie graag versterkt. Het is naar ons idee opportuun om vooruit te kijken naar een eventuele formalisatie van de Raadstafel21 als adviescommissie.</u>	<b>Samenwerking en strategie</b> Verwijzing reactie Bladel	
	Wij vertrouwen erop dat u met aandacht kennisneemt van onze zienswijze en dat we met deze en andere zienswijzen ons voordeel doen richting de vaststelling van het samenwerkingsakkoord en de uitvoering ervan. Tot slot doen wij nog de suggestie om <u>het samenwerkingsakkoord in een toegankelijke vorm beschikbaar te maken, zodat ook de inwoners en ondernemers in de regio meer te weten kunnen komen over de ambities in onze mooie regio.</u>	<b>Samenwerking en strategie</b> We maken een magazine, dat beschikbaar wordt gesteld.	
<b>Gemert-Bakel</b>	Zoals beschreven in het samenwerkingsakkoord voorzien ook wij dat de complete regio een schaa sprong gaat doormaken. Dit brengt grote opgaven met zich mee waar we als regio mee aan de slag moeten, met brede welvaart als uitgangspunt. <b>Gemert-Bakel wil meegroeien in de schaa sprong</b> , we hebben de ambitie om door te groeien naar 35.000 inwoners in 2030. Met deze ambitie kunnen we de regio ook helpen met de versnellingsopgaven die er liggen. We hebben elkaar nodig om de diverse grote opgaven in de regio te realiseren. Een <b>gezonde balans tussen stad en platteland vinden wij daarbij een randvoorwaarde om tot brede welvaart te kunnen komen én ruimtelijk onze opgaven slim te organiseren.</b>		
	Wij stellen het zeer op prijs dat de opgaven integraal zijn beschreven én in regioverband worden opgepakt, waaronder de toevoeging van de opgave schaa sprong wonen en ruimte. Het is belangrijk dat de schaa sprong die de regio doormaakt, ten goede komt aan de welvaart én het welzijn van alle inwoners van de regio. <b>Gemert-Bakel wil bijdragen om de genoemde ambities waar te maken, o.a. door versneld woningen te bouwen.</b>		
	We hebben op de inhoud van het samenwerkingsakkoord nog de volgende opmerkingen.		
	<b>Schaa sprong wonen en ruimte</b> Om de ambities van de woningbouwopgave van het MRE te kunnen behalen is <b>versnelling en extra (snel te realiseren) plancapaciteit nodig. Gemert-Bakel wil 2400 woningen bouwen tot 2030.</b> Daarmee dragen wij ons steentje bij aan de totale woningbouwopgave. Om dit mogelijk te maken moet er niet alleen naar bestaande plannen gekeken worden, maar <b>ook ruimte zijn voor nieuwe plannen</b> die aan dit doel een bijdrage leveren. <u>De afspraken daarover maken we graag met de regio en zien we graag landen in de regionale ontwikkelstrategie.</u>	<b>Ruimte en wonen</b> In de regionale ontwikkelstrategie vindt ook de doorkijk naar toekomstige plannen plaats en de wijze waarop deze ruimtelijk ingebed kunnen worden, hiervoor worden nu de ontwikkelscenario's uitgewerkt. Daarnaast vormt de Woondeal een kader voor toekomstige woningbouw (onderdeel opdracht Wonen MRE) tot 2030 en later. Gezien de verwachte schaa sprong van de regio, zal hier een aanvullende opgave liggen t.o.v. wat nu voorzien is tot 2030. Er zal nadere afstemming moeten plaatsvinden (o.a. met Gemert-Bakel) hoe	



		deze extra te realiseren plannen invulling te geven.	
	<p><b>Toekomstbestendig mobiliteitssysteem</b> Onder 4.2 Toekomstbestendig mobiliteitssysteem zijn de volgende opgaven benoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Minder reis- en minder transportbewegingen, met een betere spreiding over de verschillende vervoermiddelen, over de bijbehorende netwerken en over de dag.</li> <li>• Meer gebruik van de vervoer- en transportmiddelen die een gering beslag leggen op ruimte, energie en hun omgeving.</li> <li>• Het gebruik van schone, stille en veilige voertuigen.</li> </ul> <p>Wij missen daarbij de volgende opgaven:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Voor de realisatie van een vitale regio met leefbare kernen is het realiseren van kwalitatieve stad-land verbindingen noodzakelijk. Onze kernen moeten goed verbonden zijn met de steden in onze regio. Daar waar OV geen oplossing biedt kijken we naar andere oplossingen.</li> <li>• Het garanderen van regionale bereikbaarheid</li> </ul>	<p><b>Mobiliteit</b> Opgaven zijn aan elkaar verwant. Daarom voorstel om er 1 opgave van te maken en als volgt op te nemen.</p>	<p><u>Voorstel</u> toevoegen aan de opgaven op p. 19: Voor een vitale regio met leefbare kernen is een goede mobiliteit tussen stad en land nodig. Daar waar OV geen oplossing biedt, kijken we naar andere oplossingen.</p>
	<p>Bij het subkopje “toekomstig mobiliteitssysteem 2040” is enkel weergegeven dat er inbreng in het regionaal perspectief vanuit mobiliteit wordt gegeven. Wij willen dit uitgediept hebben door aan te geven wat verstaan wordt onder inbreng in het regionaal perspectief. We willen daarbij aandacht voor alle modaliteiten met een volwaardig netwerk passend bij de diversiteit van de regio en gericht op regionale bereikbaarheid.</p> <p>Daarnaast willen we dat de eerder vastgestelde robuuste randen, de bundelroutes en inprickers en de gezamenlijke aanpak hierin met het Rijk, provincie en regio meegenomen wordt.</p> <p>Tenslotte willen we dat de regio ook over de grenzen heen kijkt voor wat betreft het mobiliteitssysteem. Voor Gemert-Bakel betekent dat richting Boxmeer/Nijmegen, Den Bosch en Venlo. Daarbij verwachten wij een stevige lobby-rol van het MRE richting het Rijk.</p>	<p><b>Mobiliteit</b> Dit wordt meegenomen in het opstellen van de regionale mobiliteitsagenda.</p>	
	<p>Bij het subkopje “Doorontwikkeling mobiliteitsaanpak 2023-2030” ontbreekt de eerder benoemde “aanpak aan de oostkant van de regio die noodzakelijk is zodat er een volwaardig pakket van maatregelen verkregen wordt voor de regio”. Ook ontbreekt de benoeming van het toekomstbestendig maken van de robuuste randen en bundelroutes onder dit kopje.</p>	<p><b>Mobiliteit</b> Aangegeven is dat we voor een totale regionale aanpak gaan, dit is inclusief de oostkant, maar ook de andere drie subregio's.</p>	<p><u>Voorstel</u> toevoegen aan “Versterken ketenmobiliteit 2030” (wordt “Versterken multimodale mobiliteitssysteem 2030”) na openbaar vervoer: Toekomstbestendig maken robuuste randen en bundelroutes, om sluipverkeer tegen te gaan.</p>
	<p><b>Toekomstbestendig energiesysteem</b> Het toekomstbestendig energiesysteem vormt de spil binnen alle andere ontwikkelingen. Gelet op de enorme opgave en de schaa sprong die de Brainportregio wil maken wordt het een grote uitdaging om te kunnen voldoen aan de eisen die in 2050 gaan gelden. Daarbij bepaalt de netcongestie het tempo en de volgorde. Om dit te doorbreken moet er binnen de MRE prioriteit 1 worden gegeven aan het uitbreiden van de capaciteit op het elektriciteitsnetwerk. Met</p>	<p><b>Energie</b> Het thema netcongestie heeft inderdaad prioriteit. Zie ook de voorgestelde tekstaanvullingen n.a.v. zienswijze Bergeijk.</p>	

	name in het landelijk gebied om minimaal de achterstand met het stedelijk gebied in te lopen.		
	Om te voorkomen dat de bouw van de 5 pilot zonnenvelden geen vertraging hierdoor oploopt. Dat de nieuwbouw van 2400 woningen voor 2030 in Gemert-Bakel ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden. Dat bedrijven binnen de gemeente, die nu veel gas gebruiken vlekkeloos kunnen overstappen op elektriciteit. <b>Daarvoor is een continue lobby samen met de RES-regio's, provincies en Nationaal Programma RES voor experimenteerruimte en versnelling van nieuwe wetgeving (gericht op de toekomst) nodig.</b>	<b>Energie</b> Breed wordt onderkend dat lobby voor experimenteerruimte en versnelling van nieuwe wet- en regelgeving van groot belang is. Hierbij trekken we samen op met onze partners (Brainport, provincie en andere RES-regio's). Dit staat ook benoemd onder het kopje 'Toekomstig energiesysteem' op p. 21. Daarnaast ter aanvulling zie het tekstvoorstel n.a.v. zienswijze Bergeijk.	
	Algemeen wordt aangenomen dat om de energietransitie succesvol te laten verlopen er ook <b>nieuwe vormen van energie-opslag nodig zijn</b> . Specialisten geven aan dat er (in theorie) voldoende schone energie opgewekt kan worden, alleen niet altijd op de tijden dat consumenten daarom vragen. Nu met name het aantal zonnepanelen en windmolens toenemen is het te verwachten dat op niet al te lange termijn het vaker zal voorkomen dat het energie-aanbod groter is dan de energievraag. Op dat moment wordt er schone en duurzaam opgewekte energie vernietigd. <u>Noch in het MRE-werkdocument, noch in het MRE-samenwerkingsakkoord wordt hier aandacht aan besteed. Binnen de MRE moeten daarom nu initiatieven worden genomen om de energie, die in de toekomst te veel wordt opgewekt langdurig kan worden opgeslagen, en vervolgens weer kan worden gebruikt wanneer er minder energie wordt opgewekt.</u> Te denken valt bijvoorbeeld aan batterijopslag voor de korte duur en waterstof en de Iron-Fuel-Technology voor de lange duur.	<b>Energie</b> De opslag van energie is inderdaad een belangrijke schakel in het energiesysteem van de toekomst. Brainport Development speelt ook een belangrijke rol in het aanjagen van pilots. Zie tekstvoorstel hiernaast.	<u>Voorstel</u> aanvulling tekst op p. 21 (na "Een optimale benutting van het energienetwerk in onze regio"): "Hierbij zetten we in op het uitbreiden en slimmer gebruik maken van het elektriciteitsnetwerk om de toekomstige vraag en aanbod te kunnen faciliteren" (voorstel Bergeijk). "De opslag van energie is hierbij een belangrijke schakel".
	<b>Economie: een veerkrachtig economisch systeem</b> Wat we belangrijk vinden bij het versterken van de lokale en subregionale economieën is dat we daarmee voldoende <b>kansen bieden om de vitaliteit van onze kernen overeind te houden</b> . Wij willen op dit onderwerp <b>meer coördinatie op de schaal van Zuidoost Brabant en een betere afstemming en/of lobby bij de provincie</b> .	<b>Economie</b> Vanuit pijler 3 binnen de Brainport Agenda en vanuit de schaa sprong hebben we aandacht voor een evenwichtige groei van de regio, waarmee kansen ontstaan om de (economische) vitaliteit op peil te houden vanuit wonen, werken en mobiliteit.	
	<b>Vitaal landelijk gebied</b> Als regio streven we naar een landelijk gebied dat leefbaar, toekomstbestendig en economisch vitaal is. Daar staan we als Gemert-Bakel volledig achter. <b>Wat we daar samen voor gaan doen is in onze ogen niet voldoende concreet gemaakt</b> . Wat gaan we als regio bijvoorbeeld doen om de hoge stikstofuitstoot te verminderen en verdroging tegen te gaan? Wat gaan we doen om minder (intensieve) veeteelt voor elkaar te krijgen? We willen deze punten concreter uitgewerkt zien en plaatsen daarbij meteen de kanttekening dat het wel realistisch en haalbaar moet zijn. Waar hebben we wel invloed op en waar niet en welke	<b>Landelijk gebied</b> In het conceptakkoord worden niet de mogelijke uitkomsten voor de transitie in het landelijk gebied gepresenteerd, maar de weg er naartoe. Die loopt via een gebiedsgerichte aanpak van het landelijk gebied en van de transformatie van de landbouw, waarbij water en bodem sturend	<u>Voorstel:</u> Verwijzing naar reactie Deurne

	<p>middelen hebben we daarvoor beschikbaar? We willen ruimte voor (agrarische) bedrijven met het oog op de transitie van het landelijk gebied.</p>	<p>zijn. Daarvoor investeren we op de trajecten van het NPLG en NOVEX De Peel. Ten aanzien van uw opmerking voor ruimte voor (agrarische) bedrijven is toegevoegd dat <i>We werken aan een vitale en volhoudbare landbouwsector, die in balans is met de fysieke leefomgeving.</i></p>	
	<p><b>Governance</b>  We zijn blij met de inzet van de MRE om de komende periode samen te komen tot een vereenvoudiging van de governancestructuren in de regio. Daarnaast staan we positief tegenover het toevoegen van de hoofdpogave schaa sprong wonen en ruimte in de bestaande structuur van portefeuillehoudersoverleggen.</p> <p>Wij gaan ervan uit dat deze <b>wijzigingen niet gaan leiden tot een hogere inwonersbijdrage</b>. Zoals aangegeven in het concept-samenwerkingsakkoord moeten we samen keuzes maken en prioriteiten stellen om binnen de beschikbare capaciteit te kunnen werken en toch slagvaardig te zijn.</p> <p>Tenslotte vinden we de <b>positie van de Raadstafel21-leden</b> een sterke verbetering zoals dit nu ook opgenomen is.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  <i>Er wordt momenteel een realisatievoorstel voorbereid. De extra activiteiten en opgaven die op alle 21 gemeenten en regio afkomen kunnen niet op de huidige wijze opgepakt en gerealiseerd worden. Het niet oppakken van deze opgaven betekent dat de opgaven er niet kleiner op worden en uiteindelijk voor alle gemeenten nog nadeliger uit kunnen pakken en kosten maar vooral maatschappelijk onbehagen groeit. De wijze waarop dekking voorgesteld wordt zal via een begrotingswijziging 2023 en begrotingsvoorstel 2024 aan u voorgelegd worden voor zienswijzen.</i></p>	
<b>Heeze-Leende</b>	<p>Eerder hebben wij aan de hand van uw Bouwstenennotitie een goed gesprek gevoerd over de MRE samenwerking, onze relatie als gemeente Heeze-Leende met deze samenwerking en de toekomst van onze regio. De basis van het gesprek dat wij destijds gevoerd hebben, was een positieve. <b>We zien duidelijk de meerwaarde van de MRE en zien deze meerwaarde ook terug in de plannen en ambities zoals opgenomen in het concept Samenwerkingsakkoord.</b></p>		
	<p><b>Thema's en schaa sprong wonen/ruimte</b>  De keuze voor de bekende MRE-thema's (economie, mobiliteit, energietransitie, transitie landelijk gebied) is een <b>begrijpelijke keuze</b> om scherp te aan te brengen en te behouden in het vehikel van deze samenwerking. De aanvulling van het thema schaa sprong wonen en ruimte past op natuurlijke wijze binnen deze set van ruimtelijk georiënteerde aandachtsvelden. <b>Deze aanvulling kan onze goedkeuring dan ook wegdragen.</b></p>		
	<p><b>Energie</b>  We kunnen ons ook vinden in het citaat:  'Strategieversnelling zon op bedrijfsdaken en 'restruimten' als taluds, op parkeergarages of langs vliegvelden, 'zon op land' na afweging zonneladder.'</p> <p><b>De gemeenteraad van Heeze-Leende wil wel zelf de volledige regie houden of er in de gemeente Heeze-Leende ruimte is voor grootschalige opwek van energie met windturbines en/of zonneweiden. Dit wil de gemeenteraad zelf afwegen in</b></p>	<p><b>Energie</b>  Deze lijn is ook afgesproken in de leidende principes in onze RES 1.0: Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave, maar gaat zelf over invulling en realisatie van de uitvoeringsagenda, binnen de afgesproken kaders ('verbondenheid in vrijheid').</p>	

	relatie met de bescherming van de natuurgebieden, die in Heeze-Leende liggen in <u>samenhang met het recreatieve karakter van de ruimte in Heeze-Leende.</u>		
	Aanvullend op onze positieve houding ten opzichte van de MRE samenwerking, geven we middels deze zienswijze echter ook enkele aandachtspunten en punten van zorg mee.		
	<b>Afbakening aandachtsvelden</b> Een eerste belangrijk, zo niet essentieel punt van zorg zit in de afbakening van de aandachtsvelden van de MRE. Het Samenwerkingsakkoord constateert op vrijwel elke pagina het <b>belang van brede welvaart</b> en de noodzaak dat economische ontwikkelingen hand in hand gaan met ontwikkelingen in ruimtelijke én sociaal-maatschappelijke zin. <b>Deze noodzaak onderschrijven wij ten volle. Door als MRE echter voornamelijk focus aan te brengen op ruimtelijke thema's, vrezen wij dat deze drie ontwikkellijnen op termijn mank dreigen te gaan.</b>	<b>Samenwerking en strategie</b> Verwijzing naar reacties Son en Breugel en Bladel/ Bergeijk	
	<b>Brede welvaart</b> Bij brede welvaart worden er naast economische doelen ook maatschappelijke, sociale en ecologische doelen nagestreefd. Hierbij hebben we het o.a. over in voldoende tempo meegroeien van basievoorzieningen als kinderopvang, huisartsen, welzijn en onderwijs. <u>Voor een goed evenwicht zien wij bij de verdere uitwerking graag concrete ambities op al deze doelen, niet alleen op economie.</u> <u>Ook vragen wij om de uitwerking van brede welvaart naar concrete indicatoren voor een meetlat zo snel mogelijk op te pakken en dit op te nemen in het werkprogramma voor 2023.</u>	<b>Brede welvaart</b> Verwijzing naar reacties Son en Breugel en Bladel/Bergeijk	
	<b>Financiën</b> Tweede punt van zorg is de financiële situatie van de MRE. Overal om ons heen stijgen de kosten. Gemeenten zijn hiervan niet uitgezonderd en de verwachting is dat ook de MRE hierdoor geraakt zal worden. Hiervan zijn wij ons bewust en wij beseffen dat dit mogelijk impact gaat hebben op de bijdrage die gemeenten nu aan de MRE leveren. <u>Wij verzoeken u ons tijdig op de hoogte te brengen van eventuele kostenstijgingen binnen de MRE en de impact die deze hebben op de gemeentelijke bijdragen.</u>	<b>Financiën</b> Zoals toegezegd aan de leden van de Commissie van advies voor financiën zal dit tijdig kenbaar worden gemaakt.	
	Naast deze punten van zorg, geven we u aandachtspunten mee voor het geheel en per hoofdpogave.		
	<b>Vergezicht/streefbeeld MRE over 20 jaar</b> We missen in het concept-samenwerkingsakkoord een gezamenlijk streefbeeld/visie van hoe we willen dat Zuidoost-Brabant er over 20 jaar uitziet. <u>We zien graag dat de uitwerking van een dergelijk streefbeeld/visie als actiepunt opgenomen gaat worden in het samenwerkingsakkoord.</u>	<b>Samenwerking en strategie</b> Dit staat als een van de opgaven geformuleerd en vanuit de Regionale Ontwikkelstrategie wordt daar nu hard aan gewerkt met een doorkijk naar 2040.	
	<b>Schaalsprong wonen en ruimte</b> Zoals reeds gemeld in onze reactie op de Bouwstenennotitie zien wij <b>geen grote rol voor de gemeente Heeze-Leende als het gaat om het verhogen van het woningaanbod.</b> We zetten in op beperkte mate van aanbreiden en we willen meewerken aan goede plannen op inbreidingslocaties. We willen een beperkte groei ten opzichte van onze huidige plannen.		

	<p><b>Toekomstbestendig mobiliteitssysteem</b></p> <p>Het is goed om te zien dat binnen dit thema de nadruk zoveel ligt op meer duurzame, gezonde, schone en veilige mobiliteit. <i>Wij als Heeze-Leende zien hierin de aansluiting op de focus voor wat betreft het neerzetten van een verbetering in het openbaar vervoer en de keuze van de fiets boven die van de auto. Gezien de ligging van Heeze-Leende t.o.v. van bedrijvenlocaties biedt het aanleggen van doorfietsroutes grote kansen.</i></p>		
	<p>Hetgeen we graag nog nadrukkelijk terug zouden zien, en niet uitsluitend vanuit lokaal oogpunt, maar ook vanuit sub regionaal en provincie overschrijdend belang, om het intensiverend sluipverkeer, <u>als gevolg van het dichtslippen van de A2 en A67, terug te dringen en in te zetten op een verbetering van die bestaande rijkswegen en lokale verbindingswegen.</u> Wij staan ervoor open om deze op te waarderen, zodat er minder doorgaand verkeer door de kernen gaat rijden en ook een regionale/provinciale functie kunnen vervullen.</p>	<p><b>Mobiliteit</b></p> <p>Verwijzing naar reactie Gemert-Bakel</p>	
	<p>In het concept samenwerkingsakkoord is opgenomen dat aan de oostkant van de regio een <u>pakket aan maatregelen</u> nodig is. Wij zien dit breder. <u>De regio zuid wil samen met de gemeenten aan oostkant komen tot een pakket van maatregelen om de bereikbaarheid te verbeteren.</u></p>	<p><b>Mobiliteit</b></p> <p>Pakket maatregelen verbreden</p>	<p>Voorstel toevoegen p. 19 aan oostkant van de regio: oost- en zuidkant van de regio</p>
	<p><b>Toekomstbestendig energiesysteem</b></p> <p>Wij vinden het goed om terug te zien dat de regio zich inzet om in 2050 klimaatneutraal te zijn met als tussenstap om in 2030 al 55% CO2 reductie te willen bereiken. Inzet op een optimale benutting van het energienetwerk in onze regio is zeker van belang. Hierbij willen we wel de opmerking maken dat er ten allen tijde sprake moet zijn van <i>voldoende netwerkcapaciteit</i>. Niet enkel om de verschillende duurzame ontwikkelingen voor wat betreft opwek te kunnen realiseren, maar ook aansluitingen te kunnen waarborgen. <u>Wij adviseren om eerst te zorgen dat de basis op de orde is voordat andere ontwikkelingen plaats gaan vinden die een druk gaan vormen op het elektriciteitsnetwerk.</u> Anders wordt elektriciteitsnetwerk de remmende factor voor nieuwe ontwikkelingen zoals beoogd met de schaa sprong. In onze reactie op de concept RES 1.0 hebben wij aangegeven dat <i>innovatie zeer belangrijk</i> is om onder andere het capaciteitsprobleem (teruglevering van duurzame opgewekte energie) van het energienetwerk op te lossen. Het onderwerp innovatie mag <u>wat ons betreft sterker naar voren komen en dan het nu doet bijvoorbeeld binnen RES MRE.</u></p>	<p><b>Energie</b></p> <p>Verwijzing naar reactie Bergeijk. Ook het punt van innovatie komt hierin terug.</p>	
	<p><b>Economie</b></p> <p>Een veerkrachtig economisch systeem We <i>onderschrijven de doorontwikkeling op mainport en het versterken van het vestigingsklimaat</i>, maar vinden het ook van belang dat economie ook lokaal geborgd wordt. Specifiek voor Heeze-Leende krijgt dat uiting in de vorm van lokaal ondernemerschap, maar ook in de vorm van meer inzetten op recreatie en toerisme, zoals we ook als sub regio A2 uitdragen, waarbij deze laatste twee ook een zeer belangrijke bijdragen kunnen leveren in de regio als zijnde het kunnen leven in de regio.</p>	<p><b>Economie</b></p> <p>Vanuit pijler 3 binnen de Brainport Agenda en vanuit de schaa sprong hebben we aandacht voor een evenwichtige groei van de regio, waarmee kansen ontstaan om de (economische) vitaliteit op peil te houden vanuit wonen, werken en mobiliteit.</p>	
	<p><b>Vitaal Landelijk gebied</b></p> <p>Naast het inzetten op recreatie en toerisme vinden we het van <u>belang dat er ruimte wordt behouden voor onze agrarische sector.</u> Het past ons dan ook dat</p>	<p><b>Landelijk gebied</b></p> <p>We zijn met u van mening dat er ruimte behouden moet blijven voor de agrarische</p>	

	gesproken wordt over een <b>vitale landbouwsector die in balans is met de fysieke leefomgeving</b> , maar waarbij we wel de <b>nadruk willen leggen op het feit dat die sector kan blijven functioneren en niet in onbalans geraakt</b> .	sector. Dit past bij de inzet, die we kiezen voor het BPLG (Brabants programma Landelijk Gebied) en NOVEX De Peel.	
	<b>Capaciteit</b> Om uiteindelijk ook invulling te kunnen geven aan voornoemde opgaven is het van belang dat er in <b>voldoende mate (strategische) capaciteit</b> is. <u>Wij nodigen u dan ook uit om hier met ons het gesprek over aan te gaan</u> .	<b>Samenwerking en strategie</b> <i>Op verschillende niveaus (o.a. kring van gemeentesecretarissen) hebben hiervoor al gesprekken plaatsgevonden. E.e.a. is meegenomen in het realisatievoorstel wat uitgewerkt zal worden in het voorstel begrotingswijziging 2023 en begrotingsvoorstel 2024</i>	
	<b>Gemeenteraden</b> Tot slot vragen wij uw aandacht voor het <b>goed aangehaakt houden</b> van gemeenteraden. Voor de democratische legitimiteit van de MRE is dit essentieel.	<b>Samenwerking en strategie</b> Samen met u betrekken we de gemeenteraden en raadsleden actief in het proces via Raadstafel21, conferenties, dialogen, verbinding met portefeuillehoudersoverleg en het Algemeen Bestuur. Daarnaast investeren we actief in kennisontwikkeling en informatievoorziening gericht op o.a. raadsleden.	
<b>Helmond</b>	Wij <b>stemmen in</b> met het samenwerkingsakkoord MRE 2023 -2026. Graag zet Helmond zich ook de komende jaren weer in voor de welvaart van de regio en het welzijn van haar inwoners.		
	<b>Proces</b> Eerder mochten wij onze reactie geven op het Ambitiedocument (december 2021). Ook hebben verschillende raadsleden deelgenomen in september aan het lokale gesprek over de Bouwstenen notitie en de regioconferentie op 5 oktober jl. Een zorgvuldig proces is hiermee doorlopen dat heeft geleid tot het voorliggende concept akkoord. <b>Wij spreken onze waardering uit voor het proces</b> .		
	<b>Schaalsprong als kans</b> De regio Zuidoost-Brabant groeit snel. De regio maakt een schaalessprong door, die in goede banen moet worden geleid. Wij zien deze groei ook terug in Helmond met inmiddels circa 95.000 inwoners. Wij zien de aanstaande schaalessprong van Helmond ook als een <b>kans om opgaven met elkaar te verbinden</b> . De kwantitatieve schaalessprong dient bovenal te leiden tot een <b>kwaliteitsprong van de regio</b> . <u>Wij zien deze kwaliteitsprong graag sterker tot uitdrukking komen in het samenwerkingsakkoord</u> .	<b>Samenwerking en strategie</b> De notitie is aangepast	
	<b>Nieuwe balans landelijk gebied</b> Wij onderschrijven de noodzaak om tegelijk een nieuwe balans in het landelijk gebied te vinden en de kwaliteit daarvan te verbeteren. <b>Zeker in de Peelregio is dit een opgave waaraan ook de in Helmond aanwezige foodsector met kennis en kunde (Food Tech Brainport) een bijdrage kan en wil leveren</b> . <u>Graag aandacht hiervoor in het akkoord en de uitwerking</u> .	<b>Landelijk gebied</b>	<u>Voorstel invoegen p. 22 na ... voedselproducerende regio's van Nederland.:</u> Hierbij wordt verbinding gemaakt met kennis en kunde, die in de foodsector

			in onze regio (Food Tech Brainport) aanwezig is.
	<p><b>Ruimte en wonen</b>  In het concept akkoord worden vijf strategische hoofdpogaven benoemd. Dit zijn de huidige hoofdpogaven aangevuld met de schaa sprong wonen en ruimte waarvoor ook een portefeuilleoverleg zal worden ingericht binnen de MRE governance. <u>Wij onderschrijven de toevoeging van deze opgave.</u> In de afgelopen maanden is gewerkt aan een Regionale Woondeal. <u>De MRE zou een goede rol kunnen vervullen bij het coördineren van de Woondeal met het Rijk en de provincie.</u></p>	<p><b>Ruimte en wonen</b>  Deze opgave is opgenomen in de opdracht Wonen 2023.</p>	
	<p>In onze eerdere reacties hebben we aandacht gevraagd voor de <u>verschillen in dynamiek tussen de westkant en de oostkant van de regio</u> die door de schaa sprong nog kunnen toenemen. <u>In de uitwerking van de Ontwikkelstrategie voor Zuidoost Brabant (tot 2030) en het aansluitend perspectief tot 2040 zien wij ook graag terug, hoe dankzij het economisch succes en de groei van onze regio, we de kwaliteiten van de regio als een aantrekkelijke plaats om te wonen, werken, recreëren en bezoeken kunnen behouden en versterken.</u>  Daarbij vragen we in de strategische lange termijn visie <u>aandacht te besteden aan de effecten van de groei in volle breedte, inclusief de sociale dimensie, zoals de vraag naar extra voorzieningen bijvoorbeeld voor onderwijs, zorg, cultuur en sport.</u></p> <p>Ook de vraag naar de <u>draagkracht van de regio</u> om de groei in goede banen te blijven leiden is daarbij aan de orde.  Een nauwere samenwerking met relevante partners, zoals arbeidsmarktregio's, GGD en dergelijke is belangrijk voor de strategische coördinatie van de sociale dimensies van de schaa sprong. Gelet op het integrale karakter van een dergelijke visie, vragen wij uw bestuur <u>te overwegen om die strategische lange termijn visie te laten vaststellen door de raden.</u></p>	<p><b>Brede welvaart</b>  In de Regionale Ontwikkelstrategie zal een aanzet gemaakt worden voor criteria om dit verder te koppelen aan de Regionale Ontwikkelstrategie.</p>	<p><b>Voorstel</b>  Daarnaast zal dit ook in het werkprogramma meegenomen worden.</p>
	<p>Graag zien wij <u>in het Samenwerkingsakkoord nog een toelichting</u> opgenomen waarom, in weerwil van de constatering dat er op <u>gezondheid en veiligheid</u> werk aan de winkel is, een keuze is gemaakt voor aandacht aan kwetsbaarheden op het gebied van de <u>fysieke leefomgeving</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Verwijzing naar reactie Deurne</p>	
	<p><b>Perspectief Brede Welvaart</b>  In het lokale gesprek hebben we ook aandacht gevraagd voor de <u>sociale dimensies van de opgaven</u>. Brede welvaart is het perspectief bij het zoeken naar oplossingen voor de opgaven.  <u>Wij vragen u om het perspectief van Brede Welvaart in de verdere uitwerking van het akkoord verder te brengen zodat het bredere effect van de oplossingen voor de 5 hoofdpogaven beoordeeld en verbonden kan worden in de context van Brede Welvaart.</u>  Ook vragen we bij dit perspectief het vraagstuk van <u>inclusiviteit (iedereen moet mee kunnen doen)</u> te betrekken.</p>	<p><b>Brede welvaart</b>  Verwijzing naar reactie Son en Breugel</p>	
	<p><b>Duurzaamheid: ambitie en uitwerking</b>  Wij onderschrijven de ambitie om de duurzame verstedelijkingsopgave en de opgaven voor een vitaal landelijk gebied die in onze regio samenkomen met</p>	<p><b>Duurzaamheid</b>  De onderdelen in brede welvaart omvatten ook de duurzaamheidsaspecten, waar u in</p>	

	<p>elkaar te verbinden. Duurzaamheid -en nauw verwant hiermee, klimaatadaptatie- in deze ambitie is voor ons niet alleen een kwestie van het behoud en verbetering van de huidige omgevingskwaliteit. Het is voor ons ook een <b>verbindend thema</b>. <u>Wij vragen om in de uitwerking van de 5 opgaven invulling te geven aan afspraken en ambities met betrekking tot onder meer klimaatbestendigheid, klimaatneutraliteit, verminderde afhankelijkheid van gas als energiebron.</u></p> <p>De ambitie(s) van de regio op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie (dit gaat breder dan in 2030 minimaal 55% minder CO2) missen wij in dit akkoord.</p> <p><u>Wij vragen u om de ambities op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie beter te omschrijven en wij vragen om bij de uitwerking van het akkoord hier in alle 5 hoofdpogaven invulling aan te geven.</u></p>	<p>uw zienswijzen naar verwijst. Aanvullend wordt binnen de agenda ook invulling gegeven aan de opgaven uit het Klimaatakkoord. Ambities met betrekking tot klimaatneutraliteit en verminderde afhankelijkheid op het gebied van energie zijn opgenomen onder de hoofdpogave 'energietransitie'. De opgaven op het gebied van klimaatbestendigheid/ klimaatadaptatie en de ruimtelijke inpassing daarvan zijn benoemd onder de hoofdpogave 'Vitaal landelijk gebied'. In de werkprogramma's wordt dit voor de 5 hoofdpogaven verder uitgewerkt.</p>	
	<p><b>Slagkracht</b> In de afgelopen jaren zijn er slagen gemaakt in de regionale opgaven. U constateert dat <b>vanuit de provincie en Rijk steeds meer vragen direct naar het niveau van de regio komen</b>. <u>In dat verband vragen wij ook om te bezien hoe versterkt kan worden dat het draagvlak hiervoor in de regio gestoeld is op democratische legitiemering (betrokkenheid van de raden).</u></p> <p>De beoogde schaa sprong zal ook om meer slagkracht vragen. Wij kijken met belangstelling uit naar de uitgewerkte voorstellen. Ook in Helmond zien we de <b>behoefte aan capaciteit toenemen</b> om uitvoering te geven aan de lokale schaa sprong. <b>Ook in de regio neemt Helmond zowel bestuurlijk als ambtelijk haar verantwoordelijkheid. Wij zien daarbij de noodzaak om in de uitwerking van de opgaven scherp te definiëren, wat daarbij de taken zijn die in de samenwerking op de schaal van de regio opgepakt moeten worden, en welke taken in de samenwerking op subregionale schaal passend zijn.</b> Wij denken met name aan taken rond de opgaven <b>economie, ruimte, wonen en mobiliteit</b>. De regionale en subregionale samenwerking zoals die de afgelopen jaren is opgebouwd, moeten als het ware een tandem vormen. Samen komen we verder én gaan we sneller.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> De betrokkenheid van gemeenten en gemeenteraden staat voorop, zeker nu de opgaven in complexiteit en samenhang regionaal toenemen. Anderzijds willen we ook de snelheid behouden.</p> <p>Op dit moment wordt een realisatievoorstel uitgewerkt voor het samenwerkingsakkoord hoe taken vanuit strategisch, tactisch en uitvoerend perspectief daarin het beste verdeeld kunnen worden.</p>	
<p><b>Laarbeek</b></p>	<p>Dit document is het slotstuk van vele overleggen, discussies, en presentaties met diverse gemeente en andere betrokkenen. Middels diverse formats en overlegtafels. <b>Wij waarderen dat onze gemeente op diverse manieren en aan diverse tafels input kon geven.</b> Het is een mooi voorbeeld hoe regionaal goed geparticipeerd kan worden in onze verbonden partij. <b>Wij zijn positief over de intentie en visie van het samenwerkingsakkoord en onderschrijven deze ook.</b></p>		
	<p>Wij geven graag nog het onderstaande mee ter overweging en verwerking in het concept-samenwerkingsakkoord</p>		



	<p><b>Maak het samenwerkingsakkoord concreter en pragmatisch</b>  Het concept samenwerkingsakkoord is mooi geformuleerd. Hier kan je eigenlijk ook niet op tegen zijn. <b>Echter het is wel zo hoog over en zeer ambitieus geformuleerd dat het weinig concreet is.</b> Om een voorbeeld te noemen, zo staat er op pagina 21 bij de doelen wat gaan we samen oen: “een optimale benutting van het energienetwerk in onze regio” en iets verder staat “stimuleren innovatie”. Wat wordt hier dan concreet voor gedaan? Wanneer is dit doel bereikt? Welke norm willen we behalen? En wat wordt er van de gemeente verwacht. Uiteraard begrijpen wij dat een verdere concretisering wordt aangebracht in het werkprogramma 2023 (en opvolgende werkprogramma’s). <b>Echter missen wij nu wel iets meer diepgang.</b> Voornamelijk op het gebied van wat betekent dit voor de gemeente (naast inzet / capaciteit), wat merken onze inwoners, wat is er bereikt in 2026 en wanneer is het samenwerkingsakkoord succesvol. <b>Concrete normen / kengetallen met streefwaarden ontbreken.</b> Het samenwerkingsakkoord is ook zeer ambitieus (wat ook goed is) maar hierdoor hebben wij wel <b>zorgen over de uitvoering en dat het ook pragmatisch blijft.</b> Dit samenwerkingsakkoord gaat veel vragen van de deelnemende gemeenten en dat er aan de gezamenlijke en niet individuele belangen gewerkt wordt.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Het samenwerkingsakkoord is bedoeld om met elkaar de koers voor de lange termijn vast te stellen. Een specifiekere uitwerking zal plaatsvinden in de werkprogramma’s. Daarbij blijft er sprake van inspanning en activiteiten op regionaal niveau, die niet altijd concreet te vertalen zijn in bijvoorbeeld de aanleg van een rotonde. Uitvoering van de regionale afspraken is een verantwoordelijkheid van de afzonderlijke gemeenten.</p>	
	<p><b>Hoe uitvoering wordt gegeven aan het samenwerkingsakkoord en wat de financiële gevolgen zijn is nog onduidelijk</b> In de aanbiedingsbrief wordt ook aangehaald dat er begin 2023 een voorstel zal volgen met betrekking tot een <b>organisatievoorstel.</b> <b>Wij zullen dit voorstel afwachten. Het maakt echter het instemmen met het samenwerkingsakkoord wel moeilijk omdat aan de voorkant nog niet duidelijk is of het samenwerkingsakkoord, uitvoerbaar / realistisch en betaalbaar is.</b></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  De financiële gevolgen op het samenwerkingsakkoord zullen verwerkt worden in de Begrotingswijziging 2023 en Begrotingsvoorstel 2024.</p>	
	<p><b>Aandacht voor de kleinere gemeenten</b>  De aandacht voor de kleinere gemeenten heeft onze gemeenteraad al vaker ingebracht. Echter <b>zien we dit nu onvoldoende terug komen in het samenwerkingsakkoord.</b> Uiteraard gaat het om alle gemeenten. Maar realistisch gezien zal het vaker gaan over de grotere gemeenten. Daar zitten immers ook de grotere bedrijven, de grotere belangen, meer ambtelijke capaciteit etc. <b>Maar hoe wordt er nu voor gezorgd dat de lusten en de lasten evenwichtig worden verdeeld?</b> Hoe wordt de woonopgave eerlijk, maar met behoud van de lokale belangen en waarden van het buitengebied, eerlijk verdeeld / gezamenlijk opgepakt. Hoe wordt er gezorgd dat een betere mobiliteit aandacht krijgt voor de hele regio? Etc. <b>Dat het dus niet alleen gaat over de transitie in het landelijk gebied maar over hoe zorgen we voor een verdere versterking van de leefbaarheid binnen de plattelandsgemeenten.</b></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Alle 21 gemeenten en hun inbreng wordt als gelijkwaardig beschouwd in de samenwerking.</p>	
	<p><b>Bedrijventerreinprogrammering</b>  De ontwikkeling van bedrijventerreinen wordt, mede gezien de schaa sprong, steeds belangrijker. Dit vraagt ook <b>afstemming en coördinatie op regionale schaal.</b> Voorheen was dit ondergebracht bij de SGE. Wij zijn van mening dat dit <b>belegd moet worden bij de MRE en zij hier een sterkere proactieve rol in dient te vervullen.</b></p>	<p><b>Economie/bedrijventerreinen</b>  Zowel in het samenwerkingsakkoord als in het Werkprogramma 2023 is de coördinerende rol van de MRE benoemd.</p>	

	<p><b>Aandacht voor zorg en gezondheid in de brede welvaart</b>  We steunen de aandacht die de MRE heeft voor de brede welvaart in onze regio. Daarbij willen we graag <u>extra aandacht vragen om aspecten rondom gezondheid en zorg nog beter aan te laten haken.</u></p>	<p><b>Brede welvaart</b>  Ook verwijzing naar reactie Deurne  De komende jaren intensiveren we ook op samenwerking met nationale partners<sup>[1]</sup> om de impact van de groei op de sociaal-maatschappelijke aspecten beter in beeld te krijgen.</p> <p>Dit alles neemt ook niet weg dat we de komende jaren ook meer de verbinding op zullen zoeken met samenwerkingen gericht op het sociaal domein. Waarbij we vanuit ieders rol, de ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke vraagstukken op elkaar zullen verbinden.</p> <p>[1] Nationaal netwerk Brede Welvaart, CBS, Provincie Noord-Brabant</p>	
Nuenen c.a.	<p><b>Samenwerking in de regio</b>  Wij onderschrijven het belang, nut en noodzaak om op regionaal samen te werken. De economische groei in de regio en de daarmee gepaard gaande schaa sprong zullen onze gemeente en anderen in de regio voor grote uitdagingen stellen. <u>Het is goed om daarbij ook oog te hebben voor de welvaart en het welzijn van alle inwoners binnen de regio en voor hun leef- en woonomgeving.</u> Dit vergt van onze samenwerking het maken van duurzame keuzes, zowel op inhoud als in tijd. Niet alleen van de 21 gemeenten binnen de MRE-samenwerking, maar ook van anderen. <u>Als lokale overheid kunnen we op veel zaken invloed hebben, maar lang niet op alles. Daarom onderstrepen wij het belang om als één complete regio met andere partners samen te werken en daarbij, als het kan, aan te sluiten bij bestaande overlegstructuren.</u> Het Samenwerkingsakkoord gaat hier ook vanuit.</p>		
	<p><b>Samenwerking op verschillende niveaus</b>  Wat ons betreft worden binnen de MRE-samenwerking strategische afspraken gemaakt en wordt de uitvoering belegd bij de subregio's en/of bij de gemeenten zelf. <u>Wij zien een rol voor MRE-bestuurders en de MRE-ondersteuningsorganisatie bij het aan elkaar verbinden van partijen, het gesprek op gang houden en het organiseren van netwerken kennissessies en als gesprekspartner namens de regio richting het Rijk, de provincie Noord-Brabant en andere partners.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Verwijzing naar reactie Best</p>	
	<p>Deze rolverdeling sluit mede aan op het <u>rapport "MRE &amp; SGE regionale opgaven"</u> naar aanleiding van een onderzoek door enkele gemeentelijke rekenkamer(commis)sie)s, waaronder de rekenkamercommissie van de gemeente Nuenen. In het rapport zijn aanbevelingen gedaan om de ambities en de doelen van de MRE beter aan te laten sluiten op de strategische procesmatige rol van de MRE en te komen tot een heldere rol-/taakverdeling tussen MRE, subregio en de gemeente.</p>		

	<p>Het Samenwerkingsakkoord biedt voldoende aanknopingspunten om dit nader uit te werken. <u>Van belang is dat we met elkaar hierover de aankomende periode het gesprek voeren en tot afspraken komen.</u> We realiseren ons dat elke subregio anders georganiseerd is. De urgentie en samenhang tussen en binnen de regionale opgaven maken het echter noodzakelijk om hier stappen in te zetten met respect voor ieders positie.</p> <p>Wij hechten zelf veel belang aan onze <b>samenwerking binnen het samenwerkingsverband Stedelijk Gebied Eindhoven</b>, één van de subregio's binnen de MRE. We willen deze samenwerking voortzetten en zelfs versterken. <u>Onze oproep is dan ook om zo snel mogelijk met elkaar in gesprek te gaan over rol-/taakverdeling tussen MRE, subregio's en gemeenten om zodoende duidelijkheid te creëren en overlap dan wel hiaten te voorkomen.</u></p>		
	<p>Wij zien een meerwaarde in (sub)regionale samenwerking en in het bijzonder in de onderlinge afstemming. Uiteindelijk is het meestal aan het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie zelf om lokaal uitvoering te geven aan de regionale opgaven. <u>Voor ons is het geen vanzelfsprekendheid dat uitbreiding van het aantal thema's (i.c. hoofdoggaven uit het Samenwerkingsakkoord) leidt tot een hogere inwonersbijdrage vanuit de gemeenten.</u></p>	<p><b>Financiën</b> Indien er sprake is van structurele kostenstijging zal hier conform de financiële voorschriften structurele dekking tegenover moeten staan. Indien deze situatie zich voordoet, zal in overleg met de gemeenten bekeken worden welke structurele dekking het meest passend is.</p>	
	<p><b>Toekomstbestendig mobiliteitssysteem</b> Wij onderstrepen de doelstelling op het thema mobiliteit en <u>pleiten nogmaals voor een steviger accent op de mobiliteitsvraagstukken in het oosten van de MRE-regio.</u> Op dit moment ondervinden we in Nuenen dagelijks overlast en hinder van het gemotoriseerd doorgaand verkeer door onze woonkernen. Dit vraagt om oplossingen, zowel voor de korte als (middel)lange termijn. Bij de doorontwikkeling mobiliteitsaanpak 2023-2030 moeten mobiliteitsvraagstukken in brede zin, dus niet alleen bereikbaarheid maar ook verkeersveiligheid en leefbaarheid, uitdrukkelijk op de agenda staan. Wij verwachten dat de mobiliteitstransitie zich minder snel ontwikkelt dan geprognostiseerd. Veel mensen zullen de auto blijven gebruiken, vooral in de meer landelijk gelegen gebieden. <b>Oplossingen kunnen niet alleen gezocht worden in investeringen in openbaar vervoer en fietsverbindingen.</b></p>	<p><b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Gemert-Bakel</p>	
	<p><b>Toekomstbestendig energiesysteem</b> In onze reactie (van 21 oktober 2022) op de bouwstenennotitie hebben we aandacht gevraagd voor het aspect <b>netwerkschaarste</b>. <u>Dit aspect zien we niet terug in de opgaven, doelen en/of afspraken in het Samenwerkingsakkoord. Wij verzoeken u om dit aspect uitdrukkelijk aan de orde te stellen bij het vraagstuk optimale benutting van het energienetwerk.</u></p>	<p><b>Energie</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p>In het Samenwerkingsakkoord is opgenomen dat we gezamenlijk werken aan een <b>strategie versnelling zon op bedrijfsdaken en 'restruimten'</b>. In het coalitieprogramma van de gemeente Nuenen is opgenomen dat we het opwekken van zonne-energie op (bedrijfs)daken stimuleren en dat het gemeentebestuur deze bestuursperiode niet mee werkt aan grondgebonden grootschalige</p>		

	opwekking van duurzame zonne-energie. Wij vinden het belangrijk het groene karakter van onze gemeente te behouden en zijn terughoudend in het toelaten van ontwikkelingen die het landschap ontsieren. We volgen deze ontwikkeling kritisch.		
	<p><b>Een veerkrachtig economische systeem</b></p> <p>Met betrekking tot deze opgave onderstrepen wij het belang van de verbinding tussen de overheidsagenda en Brainportagenda. Deze strategische samenwerking is noodzakelijk om de economische doorontwikkeling van de regio te faciliteren. Het coördineren van de regionale programmeringsafspraken kan hier een positieve bijdrage aan leveren. Belangrijk hierbij is dat de subregio's, zoals in ons geval het Stedelijk Gebied Eindhoven, inhoudelijk deze programmeringsafspraken vullen. Ruimtelijke impact van economische ontwikkelingen is een thema binnen het samenwerkingsverband Stedelijk Gebied Eindhoven. Afstemming binnen de MRE-samenwerking kan dit kwalitatief versterken</p>	<p><b>Economie</b></p> <p>Ruimtelijke impact van regionale en subregionale ambities komt samen in de Regionale Ontwikkelstrategie.</p>	
	<p><b>Leefbaarheid</b></p> <p>Zoals door ons eerder is aangegeven, vinden wij het verbeteren van de leefbaarheid een belangrijke opgave en pleiten er voor deze opgave als zelfstandig thema op te pakken. Dit is niet overgenomen in het Samenwerkingsakkoord.</p> <p>We zien in het Samenwerkingsakkoord dat er aandacht is voor leefbaarheid en dan vooral als tegenhanger van economische groei. Wij menen dat hiermee onvoldoende recht wordt gedaan aan het perspectief brede welvaart, mede gelet op de spanning tussen enerzijds economisch groei faciliteren en anderzijds de gevolgen van deze groei voor onder meer huisvesting, bereikbaarheid, klimaatadaptatie, (zorg- en nuts)voorzieningen en onderwijs op te vangen. Binnen de MRE-samenwerking zullen nog lastige dilemma's op tafel komen en complexe, strategische keuzes gemaakt moeten worden waarbij ons inziens economische belangen niet altijd kunnen prevaleren boven welzijn van alle inwoners in de regio. Door leefbaarheid als afzonderlijk thema op te pakken denken wij dat een evenwichtige afweging van de verschillende belangen beter geborgd kan worden.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b></p> <p>We zullen dit actief meenemen in de wijze hoe brede welvaart als perspectief zal worden toegepast. Verwijzing naar reactie Son en Breugel.</p>	
	<p><b>Rollen van MRE</b></p> <p>De rollen zoals opschreven op pagina 28 van het concept Samenwerkingsakkoord sluiten aan op ons beeld van MRE. Alleen de rol onder analyse, verkenning en kennisuitwisseling leidt bij ons nog tot onduidelijkheid. Het bevorderen van kennisuitwisselingen vinden wij goed passend. Wij stellen voor om met het uitvoeren van analyses en verkenningen ten einde nieuwe opgaven in beeld brengen terughoudend te zijn. In plaats daarvan zouden we ons gezamenlijk moeten focussen op de opgaven, doelen en afspraken opgenomen in het Samenwerkingsakkoord en hierop de beschikbare middelen en capaciteit inzetten. Daarbij is het van belang dat de MRE geen vrijblijvend mandaat krijgt van de 21 gemeenten. De MRE heeft wel een rol als aanspreekpunt namens de gemeenten. Deze rol kan alleen vervuld worden na overleg met en akkoord vooraf van de 21 betrokken gemeenten, inclusief de betrokken gemeenteraden.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b></p> <p>De huidige ontwikkelingen hebben ons geleerd dat we adaptief moeten blijven op nieuwe ontwikkelingen. Verkenning en kennisdeling worden als cruciaal beschouwd om met elkaar koers te behouden.</p>	

	We onderkennen de behoefte vanuit het Rijk, de provincie en andere partners om één aanspreekpunt binnen de regio te hebben die tevens mandaat heeft om namens de regio te spreken en afspraken te maken. De MRE meent dit aanspreekpunt te (kunnen) zijn. Tegelijkertijd blijkt deze specifieke rol niet uit het schema op pagina 28. Ook wordt niet duidelijk of het hier gaat om MRE-bestuurders en/of MRE-ondersteuningsorganisatie. <u>Wij verzoeken u het Samenwerkingsakkoord zo aan te passen dat deze onduidelijkheid weg wordt genomen</u>	<b>Samenwerking en strategie</b> Zie hiervoor de aanpassingen in hoofdstuk 5.	
	Wij verzoeken u naar aanleiding van onze zienswijze de tekst van het Samenwerkingsakkoord op enkele punten aan te passen en de aandachtspunten mee te nemen in de verdere uitwerking, zoals het jaarlijkse werkprogramma. Wij zien met belangstelling het definitieve Samenwerkingsakkoord tegemoet.		
<b>Oirschot</b>	<b>Brede welvaart</b> Aandacht houden voor brede welvaart, goed voor iedereen waarbij de voorzieningen niet in de knel komen.	<b>Brede welvaart</b> Via een strategische verkenning (Utrechtse Barcode) zal in beeld gebracht worden waar de witte vlekken zitten in relatie tot de schaa sprong.	
	<b>Economische groei</b> Vanuit de MRE koppeling leggen met verduurzamen van/langs infrastructuur met betrekking tot <u>aanpak grootschalige energie</u> . Bedrijven stimuleren tot (door)ontwikkeling van <u>nieuwe (slimme) technieken met betrekking energie opwekken en energie opslaan</u> .	<b>Energie</b> Het stimuleren van grootschalige duurzame energie langs infrastructuur wordt opgepakt onder het deelthema 'Duurzame opwek energie' (invulling zoekgebieden). Het stimuleren van bedrijven valt onder het deelthema 'Toekomstig energieysteem' (We zetten onze innovatiekracht als Brainportregio in om koploper te zijn in de energietransitie. Daarvoor zoeken we experimenteeruimte in wet- en regelgeving, maar zetten ook concrete testlocaties in bij gemeenten".	
	<b>Subregio's MRE</b> Er dient aandacht te zijn voor een goede uitwerking van de <u>rolverdeling tussen MRE en subregio's</u> . Hierbij is helderheid van de integrale afstemming tussen de verschillende beleidsvelden en inhoudelijke poho's binnen MRE gewenst. <u>De rol van het SGE en de overige subregio's vraagt om een duidelijke formulering</u> .	<b>Samenwerking en strategie</b> E.e.a. is helderder uitgewerkt in hoofdstuk 5.	
<b>Reusel-De Mierden</b>	Streven wordt in de gemeente Reusel-De Mierden herkend en erkend, dat geldt ook voor de flinke slagen die de regio op inhoudelijke opgaven en in de samenwerking heeft bereikt de afgelopen jaren. Het is goed om in het samenwerkingsakkoord te lezen dat het streven naar welvaart en welzijn van alle inwoners in de regio benoemd is tot belangrijkste doel, naast het behoud van de economische kracht.		
	Op het voorliggende conceptsamenwerkingsakkoord van de Metropoolregio Eindhoven voor de periode 2023-2026 brengt de raad een zienswijze uit op de ambitie en strategie op zes essentiële onderdelen.		

	<p><b>De economische ambities passend te houden bij de schaal van de regio Zuidoost-Brabant</b></p> <p>In het samenwerkingsakkoord wordt deze groei als een feit gepresenteerd en als uitgangspunt genomen voor de inhoudelijke opgaven. De ambitie voor voldoende werkgelegenheid, nu en in de toekomst, voor de inwoners voor welvaart en welzijn in de toekomst is uitstekend. De huidige groei van hightechbedrijven lijkt mede door geopolitieke redenen een ontwikkeling waar we nauwelijks invloed op hebben. <b>Het is wel de vraag hoe, waar en tot hoever we deze groei als regio willen faciliteren. De discussie daarover is nog nauwelijks regionaal gevoerd.</b> Deze regio heeft niet de schaal van de andere mainports in Nederland en kan dit groeitempo niet aan met behoud van de eigen unieke kwaliteit. <u>De schaa sprong op een goede manier laten plaatsvinden is een hele opgave. Daarvoor is een regionaal gedragen strategie voor de groei én ambitie essentieel: wat faciliteren we wel en wat willen we niet. Behoud van brede welvaart betekent ook dat er grenzen zitten aan (het faciliteren van) economische groei. Bij brede welvaart worden er naast economische doelen ook sociale en ecologische doelen nagestreefd. Voor een goed evenwicht zien we bij de verdere uitwerking graag concrete ambities op alle drie deze doelen, niet alleen op economie.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie / Brede welvaart</b></p> <p>Verwijzing naar reacties Bergeijk en Bladel</p>	
	<p><b>Het streven naar brede welvaart is uitgesproken, maar moet nog verder geborgd worden om de sociale samenhang en onze identiteit te versterken</b></p> <p>Het welzijn en de welvaart van onze inwoners en een sociale balans is waar wij voor staan. <b>Dit zou dan ook het kompas moeten zijn voor alle keuzes en besluiten voor de regio. Ook als dat een nadelig effect heeft op een van de andere 'harde' thema's, zou brede welvaart de doorslag moeten geven bij besluitvorming.</b> Het is de vraag of we dit waar kunnen maken in de praktijk. Het samenwerkingsakkoord doet hier nog geen uitspraken over, waar bij de vijf inhoudelijke opgaven wel concretere doelen worden geformuleerd. <b>Hoe gaan we het perspectief van brede welvaart echt borgen?</b> Of gaat brede welvaart toch (weer) ten koste van de harde thema's? <b>Om de juiste keuzes aan de harde kant te maken dient er een duidelijke meetlat/kompas te zijn, waar langs de diverse opties gehouden worden. Wij vragen om de uitwerking van brede welvaart naar concrete indicatoren voor een meetlat zo snel mogelijk op te pakken en dit op te nemen in het Werkprogramma voor 2023.</b></p>	<p><b>Brede welvaart</b></p> <p>Verwijzing naar reacties Bergeijk, Bladel en Son en Breugel</p>	
	<p><b>Streven naar meer economische diversiteit</b></p> <p>De regio huisvest veel hightech bedrijven met in de Kempen de hoogwaardige maakindustrie als belangrijke toeleverancier. <b>De huidige schaa sprong is het gevolg van de groei van enkele van deze bedrijven. Het is de vraag of we onze economie daarmee niet te veel van een beperkt aantal bedrijven afhankelijk maken.</b> Dit maakt de economie en daarmee banen en welvaart in de toekomst ook kwetsbaar. Het stimuleringsfonds is destijds opgericht om economische diversiteit te stimuleren, zodat de regio minder afhankelijk is van werkgelegenheid bij enkele grote bedrijven zoals in de jaren negentig. <b>Onze zorg is dat deze schaa sprong de eenzijdige economie lijkt te faciliteren, terwijl we juist de diversiteit willen stimuleren.</b> Economie beperkt zich in dit samenwerkingsakkoord vooral tot bedrijventerreinen, waar de regio ook een sterk midden- en kleinbedrijf,</p>	<p><b>Economie / Stimuleringsfonds</b></p> <p>Het Stimuleringsfonds richt zich niet op specifieke sectoren. Maar richt zich op innovatie en samenwerking, die leidt tot economische structuurversterking. Daar waar innovatieve samenwerkingsprojecten worden opgezet, is er altijd de mogelijkheid deze in te dienen bij het Stimuleringsfonds, ongeacht de sector.</p> <p>Vanuit het thema Economie is in het vorige samenwerkingsakkoord ingezet op het thema 'basiseconomie'. Draagvlak bij</p>	

	<p>detailhandel, toerisme en agrarische sector kent. <u>Het stimuleringsfonds zou bijvoorbeeld ook deze sectoren in onze regio kunnen versterken en daarmee de economie verbreden. Als we van de schaa sprong een kwalitatieve sprong willen maken, ontstaan er veel extra arbeidsplaatsen in zorg, welzijn en onderwijs.</u> Daar is nu al sprake van personeelstekorten. <u>Wij vragen extra aandacht voor de benodigde medewerkers in de 'zachtere sectoren' die met de economie mee moeten groeien om brede welvaart te kunnen dragen. Dit biedt ook kansen voor gezinsleden van de kenniswerkers en arbeidsmigranten.</u></p>	<p>gemeenten voor een dusdanig brede insteek bleek slechts beperkt aanwezig.</p> <p><b>Brede welvaart</b> Verwijzing naar reactie van onder andere Son en Breugel</p>	
	<p><b>De complementaire ontwikkellijnen 'duurzame schaa sprong Brainport' en 'nieuwe balans in het landelijke gebied' spelen in de hele regio en in elke deel regio</b> Gesuggereerd wordt een <u>tegenstelling tussen het stedelijk gebied en de overige sub regio's</u>. De schaa sprong ten aanzien van verstedelijking en bereikbaarheid speelt echter niet alleen in de 'steden' en de direct omliggende gemeenten in het SGE. Deze schaa sprong speelt in alle dorpen en kernen in de regio. Dit is dagelijks te zien op de weg en op de woningmarkt, maar ook in de vraag naar (Engelstalig) onderwijs en toenemende druk op zorg- en welzijnsvoorzieningen. De transitie landelijk gebied speelt in het buitengebied. <u>Daarmee spelen deze herkenbare opgaven in alle deel regio's</u>. De schaa sprong vindt dus zeker niet alleen in de deel regio SGE plaats. Ook in de Kempen speelt de schaa sprong Brainport in alle kernen, naast de opgave in het buitengebied. <u>De schaa sprong en nieuwe balans landelijk gebied zijn geen op zichzelf staande thema's, maar duidelijk met elkaar verweven. Zij dienen dan ook integraal bekeken te worden. Om duidelijk te maken hoe deze opgaven geografisch verdeeld zijn, raden wij aan dit te verduidelijken met een kaart. De huidige verstedelijkingskaarten laten dit beeld al duidelijk zien.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> In de doorontwikkeling van de Regionale Ontwikkelstrategie zal een kaartbeeld opgesteld gaan worden.</p>	
	<p><b>De samenwerking en afspraken nog beter borgen</b> Ondanks de consistentie, zien wij dat <u>ontwikkelingen en afspraken op dit moment nog te veel door elkaar lopen</u>. De visie van de Kempen is vastgelegd in Ontwikkelstrategie De Kempen, die nog niet regionaal is vastgesteld. De woondeal die in voorbereiding is met het Rijk komt niet overeen met de cijfers in de Ontwikkelstrategie en al helemaal niet met de cijfers in dit Samenwerkingsakkoord. Ook de nog te maken afspraken over bedrijventerreinen lopen in proces en behoefte niet synchroon. <u>Dit vraagt om een nog betere afstemming binnen de regio en met andere overheden. Een mogelijkheid is om alle ruimtelijke ontwikkelingen bij het thema Schaa sprong wonen en ruimte samen te laten komen als een overkoepelend thema, voordat dit tot afspraken leidt op de Omgevingsdag met provincie en waterschappen en de vervolgens met het Rijk te maken afspraken.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p><b>Aandacht voor de belangrijke randvoorwaarden congestie elektriciteitsnet en stikstof</b> Landelijk, maar zeker ook in de regio Zuidoost-Brabant zijn er twee zeer belangrijke knelpunten die ontwikkeling stil kunnen leggen. Dat is de <u>congestie op het elektriciteitsnet en de stikstofproblematiek</u>. Daarnaast spelen er andere vraagstukken als het <u>tekort aan materiaal en capaciteit</u>. Maar de problemen op het</p>	<p><b>Energie / Landelijk gebied</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	

	<p>elektriciteitsnet en stikstof zijn groter en kunnen de groei zelfs volledig stilleggen. In de Kempen is er nog nauwelijks ruimte voor nieuwe bedrijven of uitbreiding van bedrijven op het elektriciteitsnet. En investeringen in natuur en beperking van stikstofuitstoot dreigen onvoldoende ruimte te bieden voor nieuwe ontwikkelingen, omdat deze niet leiden tot een daling van stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden. <u>Deze acute problemen moeten zo snel mogelijk worden aangepakt om welke ambitie dan ook uit te kunnen voeren. De regio lijkt ook hiervoor het goede schaalniveau. Toch worden deze belangrijke risico's niet genoemd in dit samenwerkingsakkoord.</u></p>		
	<p>Ook brengt de raad op het voorliggende concept samenwerkingsakkoord van de Metropoolregio Eindhoven voor de periode 2023-2026 een zienswijze uit op de inhoud van verschillende thema's.</p>		
	<p><b>Algemeen</b> In het concept samenwerkingsakkoord worden op verschillende plekken de <b>ambitie, twee ontwikkellijnen en vijf strategische hoofdpunten benoemd</b>. De <u>samenhang hiertussen zou duidelijker worden gemaakt door deze schematisch weer te geven in een overzicht</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p><b>Toekomstbestendig energiesysteem</b> <b>We zien graag dat er nuance wordt aangebracht in de term 'groei'</b>: bijvoorbeeld slimmer groeien. Een voorbeeld is de toename in elektriciteitsverbruik én duurzame opwek. Er is nu sprake van <b>netcongestie</b>. Alleen 'groeien' (het elektriciteitsnetwerk uitbreiden/vergroten) is geen voldoende oplossing; <b>we moeten het net uitbreiden, maar ook slimmer omgaan met elektriciteit en energie, vraag en aanbod op elkaar afstemmen, energie opslaan, etc.</b> <u>De netcongestie missen we in het samenwerkingsakkoord</u>. Netcongestie kan alle (economische) groei tegenhouden. Juist hier zit een grote meerwaarde voor de regionale samenwerking. Netcongestie is nu al de reden dat bedrijven, omdat ze geen aansluiting krijgen, niet kunnen/willen vestigen, uitbreiden en/of verduurzamen. Ook grootschalige duurzame opwek van elektriciteit (RES bod) kan niet gerealiseerd worden door netcongestie. Dit wordt een steeds groter probleem, zowel dus voor de economische groei als voor de energietransitie. <u>Dit zien we graag opgenomen in het samenwerkingsakkoord, zowel als afzonderlijk onderwerp als in de context met andere onderwerpen</u>. Zo zouden we de zin "Anderzijds zetten we volop in op energiebesparing, de realisatie van zonnevelden en windparken en een slimme inzet en verdeling van warmtebronnen in onze regio." op pagina 15 graag <b>aan willen passen</b> naar: "Anderzijds zetten we volop in op energiebesparing, uitbreiding van het net, de realisatie van zonnevelden en windparken en een slimme inzet en verdeling van warmtebronnen in onze regio."</p>	<p><b>Energie</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p><u>Aan paragraaf 4.3 Toekomstbestendig energiesysteem</u>, Wat gaan we doen, Toekomstig energiesysteem (pagina 21), willen we <b>graag toegevoegd</b> hebben: "Het inzetten op uitbreiden en slimmer gebruik maken van het elektriciteitsnetwerk om de toekomstige vraag en aanbod te kunnen faciliteren.</p>	<p><b>Energie</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p><b>Economie</b> Aan paragraaf 4.4 Economie: een veerkrachtig economisch systeem (pagina 21), Wat willen we samen bereiken, willen we graag dat <b>toegevoegd wordt</b>:</p>	<p><b>Economie</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	



	“Verduurzaming en uitbreiding van bedrijventerreinen mogelijk maken door onderlinge afstemming van energiesystemen.”		
	<b>Toekomstbestendig mobiliteitssysteem</b> In de basis kan de gemeente Reusel-De Mierden instemmen met de teksten van het samenwerkingsakkoord rondom het thema toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Het bevat alle onderwerpen die voor ons belangrijk zijn voor mobiliteit binnen de beoogde schaa sprong. Wel zien we nog enkele aandachtspunten:		
	Ten aanzien van paragraaf 3.2 Twee complementaire lijnen (pagina 12), zien we een toegevoegde waarde in de volgende aanvulling: “In Zuidoost Brabant wordt van oudsher ook veel gewerkt in landelijk gebied en zijn veel toeleveranciers gevestigd in de randen van de regio, o.a. in de maakindustrie. De verbindingen tussen de randen van de regio met stedelijk gebied moeten daarom goed zijn. Daarnaast zijn verbindingen met aangrenzende regio’s ook van groot belang. Goede verbindingen maken ook het meer spreiden van de woningbouwopgaven mogelijk.”	<b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk	
	Op pagina 13 staan de opgaven mobiliteit niet correct beschreven. De juiste tekst kan worden overgenomen uit RMP/RMA 2022, die als volgt luidt: De vier strategielijnen van het RMA 2020 zijn de programma’s waar we de projecten onder verdelen: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Een robuust en betrouwbaar mobiliteitssysteem bouwen om de mobiliteit van nu en in de toekomst te organiseren. We verbinden netwerken en bouwen het mobiliteitssysteem van de toekomst. Hiermee kan iedereen zich van a naar b verplaatsen.</li> <li>• Het stap voor stap realiseren van een slim en vernieuwend mobiliteitssysteem. We gebruiken de bestaande infrastructuur op een slimme manier. Dat doen we door gebruik te maken van data. We investeren in pilots, nieuwe mobiliteitsideeën en blijvende gedragsverandering.</li> <li>• Het duurzaam maken van mobiliteit. We zorgen voor een schoon en stil mobiliteitssysteem waarmee je op een gezonde manier reist. We stimuleren het gebruik van ‘schone’ vervoersmiddelen en duurzame energie. In de leefomgeving is er geen overlast van het verkeer.</li> <li>• Het zo veilig mogelijk maken van mobiliteit voor de verkeersdeelnemers én de inwoners en bezoekers van de regio. In de Metropoolregio streven gemeenten en provincie naar 0 verkeersdoden.</li> </ul>	<b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk	
	In de tekst wordt op verschillende plekken gesproken over “ketenmobiliteit”. De juiste term hierin is echter “mobiliteitstransitie”. Een aanpassing hierin is gewenst om eenduidigheid te creëren, ook ten opzichte van andere documenten rondom mobiliteit.	<b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk	
	In de bijlage “Samenwerkingsverbanden Zuidoost-Brabant” wordt een beschrijving gegeven van SmartwayZ. Deze beschrijving zien we graag aangevuld met de volgende tekst: “Onderdeel van SmartwayZ zijn de uitvoeringsorganisaties voor regiobrede smart mobility projecten Brainport Bereikbaar en het uitvoeringsteam van Korte termijn pakket Randweg A2/N2. Een nieuw regionaal programmabureau	<b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk	

	Mobiliteit Zuidoost Brabant bewaakt de samenhang en verzorgt de samenwerking op de mobiliteitsopgaven, waaronder de MIRT projecten.”		
<b>Someren</b>	In zijn vergadering van 26 januari jl. heeft de raad het concept-Samenwerkingsakkoord besproken. De raad heeft besloten tot het geven van een reactie/zienswijze op de volgende onderdelen in dat document.		
	<b>Een toekomstbestendig energiesysteem</b> De strategie voor versnelling wordt in ieder geval vertraagd door de <b>netcapaciteit voor zowel levering als teruglevering</b> . Het blijft nodig om maximaal druk uit te oefenen om dit probleem op te lossen. Enexis houdt echter vast aan drie pilots op bedrijventerreinen, waardoor verdere innovaties op korte termijn geen kans krijgen. <u>Wij pleiten ervoor om als Brainportregio de status van pilots over gesloten distributienetten op bedrijventerreinen nauwlettend te volgen, zelfs als dat ontwikkelingen elders (net over de regiogrens) en buiten de drie door Enexis vastgelegde pilots betreft.</u> Alleen op die wijze is de Brainportregio in staat om de innovaties bij te houden en verder in het gebied versneld in te voeren.	<b>Energie</b> Verwijzing naar eerder voorgestelde tekstsuggesties om de urgentie van het onderwerp netcongestie te benadrukken.	
	Daarnaast is het ook noodzakelijk om <b>verder in te zetten op bestaande bewezen technieken</b> om de energiedoelstellingen te realiseren. Het is onwenselijk om op innovaties te wachten.	<b>Energie</b> Dit is inderdaad belangrijk. In de RES 1.0 wordt uitgegaan van bewezen technieken.	
	Voorts stellen wij voor de <b>ambities vast te leggen in MW(e) of MWth</b> en niet in (bijvoorbeeld) 'hectaren zonneparken'; niet de omvang maar de opbrengst moet het doel zijn.	<b>Energie</b> In de RES 1.0 hebben we hierover afspraken vastgelegd. Hier wordt uitgegaan van een ambitie geformuleerd in opbrengsten en niet in omvang van bijvoorbeeld zonnevelden.	
	<b>Economie</b> We onderschrijven de doorontwikkeling op mainport en het versterken van het vestigingsklimaat, maar vinden het ook van <b>belang dat economie lokaal geborgd wordt</b> . Onze regio is immers een belangrijke voedselproducerende regio. Specifiek voor Someren krijgt dat uiting in de vorm van lokaal ondernemerschap, maar ook in de vorm van meer inzetten op recreatie en toerisme waarbij deze laatste twee ook een zeer belangrijke bijdrage kunnen leveren voor de regio.	<b>Economie</b> Vanuit het thema economie is in het vorige samenwerkingsakkoord ingezet op het thema 'basiseconomie'. Draagvlak bij gemeenten voor een dusdanig brede insteek bleek slechts beperkt aanwezig.	
	<b>Schaalsprong wonen en ruimte</b> Verder zouden we <b>in moeten zetten op het uitbreiden van bestaande woonwijken en een goede visie op inbreidingslocaties</b> . We willen voorkomen dat plattelands-gemeenten louter forensendorpen worden. Idealiter wordt gebouwd daar waar de mensen werken.	<b>Ruimte en wonen</b> Ontwikkelscenario's hiervoor zijn onderdeel van de regionale ontwikkelstrategie.	
	<b>Toekomstbestendig mobiliteitssysteem</b> Het is goed om te zien dat binnen dit thema de nadruk ligt op meer duurzame, gezonde, schone en veilige mobiliteit. Dit sluit aan bij de ambitie tot verbetering van het openbaar vervoer en de keuze van de fiets boven de auto.		
	<u>Wat we nadrukkelijk terug willen zien is verbetering van bestaande rijkswegen</u> , met name de A67, provinciale en lokale verbindingswegen. Dit om een verdere toename van sluipverkeer te voorkomen. Dit is niet uitsluitend ingegeven vanuit lokaal oogpunt, maar zeker ook vanuit subregionaal en provincie overschrijdend belang.	<b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Gemert-Bakel over robuuste randen (= ook Rijkswegen) en bundelroutes.	

	<p><b>Vitaal landelijk gebied</b>  Naast het inzetten op recreatie en toerisme vinden we het <b>van belang dat er ruimte wordt behouden voor onze agrarische sector</b>. Het past ons dan ook dat gesproken wordt over een vitale landbouwsector die in balans is met de fysieke leefomgeving (flora en fauna). <b>We willen wél de nadruk leggen op het feit dat die sector kan blijven functioneren en niet in onbalans raakt.</b></p>	<p><b>Landelijk gebied</b>  Verwijzing naar reactie Deurne</p>	
	<p><b>Financiën</b>  <b>Een punt van zorg is de financiële onderbouwing en uitwerking van dit akkoord.</b> In de aanbiedingsbrief staat vermeld dat begin 2023 een organisatievoorstel volgt. Wij zullen dit voorstel afwachten. <b>Het maakt echter het instemmen met het samenwerkingsakkoord wel moeilijk, omdat nu nog niet duidelijk is of dit akkoord realistisch, uitvoerbaar én betaalbaar is.</b></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Verwijzing naar reactie Nuenen c.a.</p>	
	<p><b>Reactie op de bouwstenennotitie</b>  Wij staan nog steeds achter de <b>eerder door ons ingediende reactie</b> en <b>verzoeken u de inhoud daarvan te betrekken bij deze zienswijze op het samenwerkingsakkoord.</b></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Zowel de reacties als de zienswijzen zijn meegewogen in het definitieve samenwerkingsakkoord.</p>	
	<p><b>Tot slot</b>  We vragen nadrukkelijk aandacht voor het <b>betrekken van de gemeenteraden bij de uitwerking van het akkoord</b>. Voor de democratische legitimatie van de MRE is dit essentieel.  Tevens verzoeken we u onze reactie op te nemen in (de uitwerking van) het Samenwerkingsakkoord en ontvangen hierover graag bericht.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Verwijzing naar onder andere reactie Cranendonck</p>	
<b>Son en Breugel</b>	<p><b>Samenwerken aan grote opgaven</b>  Samen met 20 andere gemeenten vormen we de Metropoolregio Eindhoven (MRE), waarin samenwerking een belangrijke succesfactor is voor de ontwikkeling van de gehele regio Zuidoost-Brabant. In de concept-samenwerkingsagenda van het MRE leggen we met elkaar vast op welke vlakken en op welke manier we komende jaren met elkaar blijven samenwerken. En dat is in onze ogen belangrijk, omdat er grote opgaven liggen die we alleen samen goed kunnen oppakken om een regio te blijven waarin het goed wonen, werken en leven is. En die opgaven liggen zowel in het stedelijk als in het landelijk gebied.  <b>We ondersteunen dan ook de twee ontwikkellijnen die de inhoudelijke onderlegger van het samenwerkingsakkoord vormen. Tevens zien we tot ons genoeg dat brede welvaart een prominente plek heeft gekregen in het concept-samenwerkingsakkoord.</b> Niet als een afzonderlijk thema, maar als een 'bril' waarmee we naar de uitwerking van de verschillende opgaven en MRE-thema's moeten kijken. <b>Het is ons echter nog onduidelijk op welke manier het MRE hiermee aan de slag wil gaan.</b> Daar gaan we hieronder verder op in.</p>		
	<p><b>Schaalsprong en brede welvaart</b>  Komende jaren staan we samen aan de lat om de zogenaamde stedelijke schaa sprong als gevolg van groei in de hightech-sector in goede banen te leiden. Dit laatste vraagt niet alleen het faciliteren van de bouwopgaven voor woningen en bedrijven en de daarmee samenhangende mobiliteitsvraag, maar vraagt ook nadrukkelijk aandacht voor een bredere blik, die we brede welvaart noemen. Oftewel, <b>hoe kunnen we de regio blijven waarin het prettig en gezond leven is. Om die reden hebben wij het plan voor het opzetten van het regionale programma</b></p>		

	'Brainport voor elkaar', zoals onlangs door de heer Dijsselbloem is gepresenteerd, positief ontvangen.		
	<p><b>Brede welvaart vraagt meer dan ruimtelijk benadering</b></p> <p>Het concept-samenwerkingsakkoord hinkt met betrekking tot brede welvaart op twee gedachten. Het eerste deel van het document straalt uit dat we ons in de MRE-samenwerking gaan richten op het brede spectrum van brede welvaart. We lezen de ambitie dat we samen gaan werken aan een stabiele sociale basis en vitale leefomgeving voor al onze inwoners. Echter bij de uitwerking in opgaven, doelen en afspraken zien we dat wordt voorgesteld om ons in MRE-verband te richten op (een beperkt deel van) de vitale leefomgeving. <b>Dat klinkt logisch vanuit de doelstellingen van de samenwerking in MRE-verband, maar sluit niet aan bij de benoemde ambities op sociaal-maatschappelijk vlak. Daar is meer voor nodig dan de thema's waarop we samenwerken binnen MRE; deze vormen 'slechts' een deel van het brede spectrum van de benodigde integrerende aanpak om brede welvaart te realiseren.</b> De vraag die we ons stellen is: <u>wat en wie hebben we nog meer nodig om brede welvaart in z'n volle breedte te kunnen realiseren in onze regio? En welke rol kunnen we als MRE hier in pakken en spelen? Dat kan in onze ogen beter worden uitgewerkt in het samenwerkingsakkoord.</u></p>	<p><b>Brede welvaart</b></p> <p>De komende jaren intensiveren we ook op samenwerking met nationale partners<sup>11</sup> om de impact van de groei op de sociaal-maatschappelijke aspecten beter in beeld te krijgen. Dit alles neemt ook niet weg dat we de komende jaren ook meer de verbinding op zullen zoeken met samenwerkingen gericht op het sociaal domein. Waarbij we vanuit ieders rol, de ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke vraagstukken op elkaar zullen verbinden. <sup>11</sup> Nationaal netwerk Brede Welvaart, CBS, Provincie Noord-Brabant</p>	<p><u>Voorstel</u></p> <p>In het werkprogramma daarvoor het volgende opnemen: Er zal een strategische verkenning worden opgestart. Vanuit een werkgroep zal een verdere verkenning opgestart worden over hoe de sociaal-maatschappelijke impact beter meegewogen kan worden bij regionale inhoudelijke vraagstukken.</p>
	<p><b>Brede welvaart als toetssteen?</b></p> <p>Om door de 'bril' van brede welvaart naar de ontwikkeling van de regio te kunnen kijken, is een uitwerking nodig van het begrip brede welvaart en hoe dit kan worden meegenomen bij nieuwe ontwikkelingen. Om dit concreet te maken is het wellicht beter om <u>brede welvaart te zien als 'toetssteen' voor nieuwe ontwikkelingen.</u> We pleiten niet voor het ontwikkelen van een gedetailleerd toetsingskader, maar wel van een <u>procesvoorwaarde.</u> Het lijkt ons van groot belang dat we <u>bij nieuwe ontwikkelingen en keuzes onszelf steeds de vraag stellen wat het bijdraagt aan de brede welvaart in een gebied of de regio.</u> Dit biedt naar onze mening ook de kans om de balans tussen maatschappelijke en financiële belangen weer in evenwicht te brengen.</p>	<p><b>Brede welvaart</b></p> <p>Met het opstarten van een ambtelijke en bestuurlijke werkgroep zullen we in 2023 'klein' starten en van daaruit een aantal activiteiten opstarten, die invulling gaan geven aan deze benaderingswijze.</p>	
	<p><b>MRE en brede welvaart</b></p> <p>Op basis van het voorgaande concluderen wij, dat de <b>aandacht die we in MRE-verband willen besteden aan brede welvaart scherper geformuleerd moet worden.</b> Zo wordt duidelijker welke <b>taak MRE</b> voor zichzelf ziet hierin en welke niet. En ook hoe we om kunnen gaan met <b>brede benadering</b> van het onderwerp. <b>Enerzijds begrijpen we dat MRE niet het gehele spectrum van brede welvaart oppakt; anderzijds is dan wel de vervolgvraag wie het wel doen?</b></p>	<p><b>Brede welvaart</b></p> <p>In het werkprogramma is opgenomen als een van de activiteiten dat het begrip brede welvaart verder uitgewerkt zal worden i.r.t. de regionale agenda.</p>	
	<p><b>Schaalsprong vraagt ook aandacht voor (basis)voorzieningen</b></p> <p>De opgave van de schaa sprong is tot nu toe vrij primair gericht op de woningbouwopgave, de bedrijventerreinopgave en de mobiliteitsopgave. <b>Echter met de sterke groei van het inwonertal in de regio, groeit ook de behoefte aan voorzieningen en aandacht voor gezondheid.</b> Het gaat dan niet alleen om recreatieve en culturele voorzieningen om de internationale wervingskracht van de Brainportregio te bevorderen; nog belangrijker is het om het niveau van basisvoorzieningen <b>evenredig te laten meegroeien.</b> Zeker vanuit het perspectief van brede welvaart bezien. <b>Dit zien wij als essentiële voorwaarde om een</b></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b></p> <p>Binnen het thema economie vormt de doorontwikkeling van voorzieningen geen specifiek speerpunt. Wel wordt vanuit economie een mogelijke volgende Regio Deal aanvraag gecoördineerd, die zich vooral richt op voorzieningen en brede welvaart. Vanuit het brede welvaartspectief zal met behulp van de</p>	<p><u>Voorstel werkprogramma</u></p> <p>Er vindt een strategische verkenning plaats naar het brede voorzieningenniveau in relatie tot de schaa sprongopgaven.</p>

	<p>succesvolle en complete regio te blijven. We stellen voor om dit veel sterker te positioneren in het samenwerkingsakkoord, zodat we daar komende jaren ook veel bewuster samen aan gaan werken.</p>	<p>Utrechtse barcode worden gekeken naar gevolgen van de schaa sprong voor het benodigde voorzieningenniveau.</p>	
	<p><b>Organisatorische schaa sprong</b> De opgaven waar we als regio voor staan vragen om een nog sterkere mate van samenwerking dan we afgelopen jaren in MRE-verband hebben gedaan. En ze vragen om versterking van de realisatie en uitvoeringskracht in de regio. Zoals in het concept-samenwerkingsakkoord terecht wordt gesteld, vraagt dit <u>eigenaarschap en medeverantwoordelijkheid van de 21 gemeenten</u>. Met de SGE-samenwerking hebben we aangetoond dat dat kan worden gerealiseerd doordat <u>gemeenten bewust zelf menskracht en financiële middelen beschikbaar stellen</u>. Daarmee ontstaat een sterke band tussen gemeenten en regio. Om de schaa sprong en de transitie landelijk gebied in de regio te laten slagen dienen alle gemeenten op organisatorisch vlak als het ware ook een schaa sprong te maken.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> Verwijzing naar eerdere reacties op het realisatievoorstel.</p>	
	<p>In de MRE richten we ons op het strategische niveau van de regionale samenwerking. Daar moet de MRE-organisatie dan ook primair op ingericht zijn. Het tactische en operationele niveau ligt volgens ons in de subregio's en bij gemeenten. Om ook op die niveaus voldoende regionale afstemming te hebben, is een faciliterende rol vanuit MRE-organisatie wellicht gewenst.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> Met dit samenwerkingsakkoord richt de gemeente zich voornamelijk op de strategische rol. Daarvoor wordt ook een programmatische benadering gekozen om op de regionale doelen in samenhang te kunnen sturen.</p>	
	<p><b>De waarde van verscheidenheid</b> Een belangrijke kwaliteit van onze regio is de grote verscheidenheid, zowel in het landelijk gebied als in de verschillende steden en dorpen. Elke gemeente kan op basis van haar eigen kwaliteiten en karakteristiek een toegevoegde waarde leveren aan een succesvolle en complete regio. <u>Zo willen wij een bijdrage aan het geheel leveren als groene woongemeente en met het stedelijke bedrijventerrein Ekkersrijt</u>. Dit was ook één van uw vragen voor de lokale gesprekken die afgelopen najaar op uw verzoek zijn gevoerd. <u>Helaas zien we deze verscheidenheid niet terug komen in het concept-samenwerkingsakkoord. Dit vinden wij wel nodig omdat de uitwerking van de verschillende MRE-thema's niet in de gehele regio hetzelfde hoeft te zijn</u>. Het thema mobiliteit is daarvan een goed voorbeeld. Waar alternatieven voor autogebruik in Eindhoven zeer goed mogelijk is, geldt dat niet voor landelijke gemeenten. De inwoners van die gemeenten zijn aangewezen op de auto.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> We onderstrepen uw inbreng dat er diversiteit is in onze regio en de gemeenten en eigenschappen complementair zijn aan elkaar. In de verschillende ambities en visies wordt nadrukkelijk rekening gehouden met deze diversiteit. Een voorbeeld daarvan is de in ontwikkeling zijnde Regionale Ontwikkelstrategie.</p>	
	<p><b>Nieuw MRE-thema Schaa sprong wonen en ruimte</b> Gezien de inhoudelijke opgaven waar we in onze regio voor staan begrijpen we het voorstel om te gaan werken met <u>vijf strategische hoofdopgaven</u>. Naast de vier bestaande MRE-thema's wordt het nieuwe thema Schaa sprong wonen en ruimte geïntroduceerd. <u>Het concept-samenwerkingsakkoord geeft echter geen zicht op de organisatorische consequenties van deze keuze. Noch op de gevolgen voor de ambtelijke MRE-organisatie (en daarmee mogelijk op de gemeentebijdrage) noch op de manier van werken in de subregio's</u>. Zoals u weet werken we in SGE-verband sterk samen op de thema's wonen en ruimte en wordt de 'schaa sprong' in het SGE-thema ruimte uitgewerkt. <u>Wij voorzien een stevig regionaal gesprek op</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> In een realisatievoorstel is dit nader uitgewerkt. Verwijzing naar eerdere reacties.</p>	

	<p>het gebied van governance en de daarmee gepaard gaande financiële keuzes die we moeten maken. In deze uitwerking van de keuze voor het nieuwe thema Schaalsprong wonen en ruimte willen wij <b>graag een actieve bijdrage leveren</b>.</p>		
	<p><b>Doelen en afspraken</b> Ten slotte willen we u nog enkele inhoudelijke aandachtspunten meegeven over de doelen en afspraken voor de verschillende thema's.</p>		
	<p><b>Schaalsprong wonen en ruimte</b> Voorgesteld wordt om mobiliteit ook in dit thema mee te nemen, terwijl mobiliteit ook een zelfstandig thema is. <u>Dit scheidt onduidelijkheid. Wij verzoeken u om de achterliggende gedachten hiervan te beschrijven en daarbij ook duidelijk te maken wie waar over gaat.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> Met name vanuit de opgave Regionale Ontwikkelstrategie vindt de verbinding naar de ruimtelijke thema's wonen, werken en mobiliteit plaats en wordt de samenhang met de overige thema's binnen de MRE bewaakt.</p>	
	<p>Ook is het ons niet duidelijk wat u bedoelt met de versnelling woningbouw. Binnen het SGE is deze versnelling al actief ingezet. <u>Misschien bedoelt u dat de versnelling nu ook in de gehele MRE-regio wordt ingezet. Dat ondersteunen wij indien dit niet leidt tot vertraging in het SGE dan wel dat de MRE- en SGE-processen elkaar in de weg zitten.</u></p>	<p><b>Ruimte en wonen</b> Het betreft hier de woningbouwversnelling op regionale schaal, waarbij de inzet is om reeds in gang gezette versnellingsactiviteiten in de subregio's hier onderdeel van uit te laten maken cq. Kennisuitwisseling plaats te laten vinden.</p>	
	<p><b>Toekomstig mobiliteitssysteem</b> <u>Als opgave wordt gesteld dat we minder reis- en transportbewegingen willen. Dat is volgens ons een onmogelijke opgave en daarmee een onjuist uitgangspunt.</u> Het aantal reisbewegingen per persoon neemt nog steeds toe en door de schaalsprong neemt ook het aantal inwoners in de regio sterk toe. In de beschrijving van wat we samen gaan doen, zien we dit ook terugkomen. <u>We verzoeken u dit aan te passen.</u></p>	<p><b>Mobiliteit</b> In het kader van het klimaatbeleid gaan we uit van minder, anders en schoner. Als regio willen we dat de reiziger kritisch kijkt naar zijn/haar reisgedrag. Het gaat niet alleen om minder reisbewegingen, maar ook om minder verre reizen. Uitwerking van deze opgave vindt plaats in de regionale mobiliteitsagenda, waarin het ook verder wordt uitgewerkt.</p>	
	<p><b>Toekomstbestendig energiesysteem</b> <u>We missen in de beschrijving de urgentie van dit thema in verband met de schaalsprong.</u> Indien de ruimte op het energiesysteem niet snel genoeg toeneemt, kan de schaalsprong minder snel plaatsvinden. <u>Kortom het is een urgente opgave die randvoorwaardelijk is voor én de klimaatdoelstellingen én de schaalsprong.</u></p>	<p><b>Energie</b> Verwijzing naar reactie Bergeijk</p>	
	<p><b>Veerkrachtig economisch systeem</b> <u>We vragen ons af waarom hier zo expliciet wordt beschreven dat we een stevige basis leggen voor brede welvaart in onze regio. De stevige basis wordt in onze ogen gelegd door juist niet alleen economisch naar het vraagstuk te kijken, maar breed.</u> Het valt des te meer op, omdat bij de andere thema's geen expliciete aandacht is besteed aan brede welvaart. <u>We verzoeken u om dit aan te passen zodat concreter wordt hoe door de bril van brede welvaart naar de verschillende thema's wordt gekeken.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b> Verwijzing naar onder andere reactie Son en Breugel.</p>	
	<p><u>Onder het versterken vestigingsklimaat lijkt het erop dat MRE verantwoordelijk wordt voor het beschikbaar houden en maken van kwalitatief hoogwaardige</u></p>	<p><b>Economie/bedrijventerreinen</b> Het beschikbaar maken en houden van</p>	

	<p><b>bedrijventerreinen.</b> Deze taak ligt momenteel bij de subregio's en gemeenten vanwege het tactisch en operationeel niveau ervan. <u>MRE zou zich in onze ogen moeten beperken tot de strategische en procesmatige kant.</u></p>	<p>bedrijventerreinen is en blijft een gemeentelijke taak. De MRE coördineert het proces van afstemming met de provincie en het komen tot een nieuwe programmeringsaanpak.</p>	
	<p><b>Vitaal landelijk gebied</b>  Beschreven wordt dat we in het landelijk gebied aan de slag gaan met majeure opgaven, zoals de energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. <u>Deze onderwerpen zien we niet terug bij de thema's 'Schaalsprong wonen en ruimte' en 'Economie', terwijl ze ook daar van grote betekenis zijn.</u> Ook in het stedelijk gebied moeten we werken aan circulaire economie en klimaatadaptatie.</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Het werken aan klimaatadaptatie geldt voor de volledige regio.</p>	
	<p>Wij verzoeken u naar aanleiding van onze zienswijze het concept-samenwerkingsakkoord op enkele punten aan te passen en de aandachtspunten mee te nemen in de verdere uitwerking, zoals het jaarlijkse werkprogramma. Wij zien met belangstelling het definitieve samenwerkingsakkoord tegemoet.</p>		
<b>Valkenswaard</b>	<p>Eerder hebben wij aan de hand van uw Bouwstenennotitie een goed gesprek gevoerd over de MRE samenwerking, onze relatie als gemeente Valkenswaard met deze samenwerking en de toekomst van onze regio. De basis van het gesprek dat wij destijds gevoerd hebben, was een positieve. <b>We zien duidelijk de meerwaarde van de MRE en zien deze meerwaarde ook terug in de plannen en ambities zoals opgenomen in het concept Samenwerkingsakkoord.</b></p>		
	<p><b>Thema's</b>  De keuze voor de bekende MRE-thema's (economie, mobiliteit, energietransitie, transitie landelijk gebied) is een <b>begrijpelijke keuze</b> om scherpte aan te brengen en te behouden in het vehikel van deze samenwerking. De aanvulling van het thema schaalessprong wonen en ruimte past op natuurlijke wijze binnen deze set van ruimtelijk georiënteerde aandachtsvelden. Deze aanvulling <b>kan onze goedkeuring dan ook wegdragen.</b></p>		
	<p>Aanvullend op onze positieve houding ten opzichte van de MRE samenwerking, geven we middels deze zienswijze echter ook enkele aandachtspunten en punten van zorg mee.</p>		
	<p><b>Afbakening aandachtsvelden</b>  Een eerste belangrijk, zo niet essentieel punt van zorg zit in de afbakening van de aandachtsvelden van de MRE. Het Samenwerkingsakkoord constateert op vrijwel elke pagina het belang van brede welvaart en de noodzaak dat economische ontwikkelingen hand in hand gaan met ontwikkelingen in ruimtelijke én sociaal-maatschappelijke zin. Deze noodzaak onderschrijven wij ten volle. <u>Door als MRE echter voornamelijk focus aan te brengen op ruimtelijke thema's, vrezen wij dat deze drie ontwikkelingslijnen op termijn mank dreigen te gaan.</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Verwijzing naar onderstaande reactie</p>	
	<p><b>Brede welvaart</b>  Vanuit economisch perspectief is het de markt die zich hard maakt voor de economische ontwikkelingen, mede aangejaagd door de unieke triple helix structuur die onze regio kenmerkt. Vanuit ruimtelijk perspectief wordt door 21 gemeenten in MRE-verband maar ook op subregionaal niveau samengewerkt om tot goede ruimtelijke ontwikkelingen te komen. Tot slot werken we met 21</p>	<p><b>Brede welvaart</b>  De komende jaren intensiveren we ook op samenwerking met nationale partners<sup>[1]</sup> om de impact van de groei op de sociaal-maatschappelijke aspecten beter in beeld</p>	

	<p>gemeenten wel samen binnen de GGD op gebied van gezondheidszorg en binnen de VRBZO op gebied van veiligheid, maar dit zijn sterk operationeel-georiënteerde samenwerkingsverbanden die zich minder bezighouden met de strategische coördinatie op domein-overstijgend niveau zoals de MRE voor het ruimtelijk domein wel doet. <u>We pleiten voor een strategische visie op brede welvaart die ten grondslag kan dienen voor overkoepelende thema's.</u></p> <p>Voor een samenleving, die door een dermate ingrijpende schaa sprong gaat, juist met die enorme impact op onder andere (maar niet limitatief) <b>onderwijs, sociale cohesie, bereikbaarheid én toegankelijkheid van zorg en andere voorzieningen</b>, zijn wij van mening dat een vorm van strategische coördinatie en samenwerking op het sociaal-maatschappelijk domein onmisbaar is.</p>	<p>te krijgen. Dit alles neemt ook niet weg dat we de komende jaren ook meer de verbinding op zullen zoeken met samenwerkingen gericht op het sociaal domein. Waarbij we vanuit ieders rol, de ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke vraagstukken op elkaar zullen verbinden.</p> <p><a href="#">[1]</a> Nationaal netwerk Brede Welvaart, CBS, Provincie Noord-Brabant</p>	
	<p><b>Financiën</b></p> <p>Een tweede punt van zorg is de financiële situatie van de MRE. Overal om ons heen stijgen de kosten. Gemeenten zijn hiervan niet uitgezonderd en de verwachting is dat ook de MRE hierdoor geraakt zal worden. Hiervan zijn wij ons bewust en wij beseffen dat dit <b>mogelijk impact gaat hebben op de bijdrage die gemeenten nu aan de MRE leveren.</b> <u>Wij verzoeken u ons tijdig op de hoogte te brengen van eventuele kostenstijgingen binnen de MRE en de impact die deze hebben op de gemeentelijke bijdragen.</u></p>	<p><b>Financiën</b></p> <p>Zoals toegezegd aan de leden van de Commissie van advies voor financiën zal dit tijdig kenbaar worden gemaakt.</p>	
	<p>Naast deze punten van zorg, geven we u ook nog drie aandachtspunten mee.</p>		
	<p><b>Energie</b></p> <p>De eerste hiervan vinden we op het thema Toekomstbestendig Energiesysteem. De RES 1.0 is vastgesteld door de gemeenteraden. Hiermee dekken we tot ongeveer 2030 wat nodig is voor de energietransitie. <b>Het is echter voor velen niet scherp dat deze RES 1.0 slechts het topje van de ijsberg is.</b> Voor de periode 2030-2050 zijn grote stappen nodig om de energietransitie te voltooien. De stappen die benodigd zijn in deze verdere toekomst, zijn aanzienlijk groter dan de stappen tot 2030. <b>Kijkend naar maatschappelijk draagvlak, is het van groot belang om hier nu al transparant over te zijn.</b> Anders zullen inwoners, maar ook gemeenteraden, zich voor de gek gehouden voelen.</p> <p><u>Wij zien een rol voor de MRE weggelegd in zowel de aansturing van de RES-aanpak als in het verzorgen van heldere en transparante communicatie, maar zijn ons er gelijktijdig van bewust dat hier ook een verantwoordelijkheid voor de Rijksoverheid ligt. Ook in de communicatie richting het Rijk kan de MRE een rol spelen op het thema Toekomstbestendig Energiesysteem.</u></p>	<p><b>Energie / RES</b></p> <p>Dit is een goed aandachtspunt. Dit zal worden ingebracht t.b.v. het communicatieplan in het kader van de RES.</p>	
	<p><b>Landelijk gebied</b></p> <p>Het tweede aandachtspunt zit voor Valkenswaard op het thema Transitie Landelijk Gebied. De opgaven binnen dit thema bieden voor de gemeente Valkenswaard mooie kansen. <b>Leisure</b> als economische drager voor de versterking van ruimtelijke <b>kwaliteit en ecologie als ook de verbinding tussen landelijk en stedelijk gebied moet volgens ons dan ook een expliciete plek krijgen in de verdere uitwerking van dit samenwerkingsakkoord en het daaruit voortvloeiende werkprogramma.</b></p> <p>Kijkend naar de ontwikkelingen rondom Dommelland en Grote Heide, zien wij hierin een schoolvoorbeeld van het integraal aanvliegen van de opgaven in het</p>	<p><b>Landelijk gebied</b></p> <p>Leisure is één van de manieren om het landelijk gebied economisch vitaal te maken. Dit geldt ook voor andere economische activiteiten. We kiezen ervoor om deze niet specifiek te benoemen. U geeft terecht aan dat dat het project Grote Heide unieke kansen biedt en uitstraling heeft op de gehele MRE-regio. Dit project en enkele andere belangrijke</p>	



	thema Transitie Landelijk Gebied. <u>Naast de integrale aanpak, liggen binnen het project Grote Heide dusdanig grote en unieke kansen met uitstraling op de gehele MRE regio dat wij er voor pleiten dit project ook expliciet te benoemen in het Samenwerkingsakkoord.</u>	gebiedsontwikkelingen zijn van grote betekenis voor de regio. We noemen ze niet expliciet in het samenwerkingsakkoord.	
	<b>Mobiliteit</b> Het derde aandachtspunt zit voor Valkenswaard op het thema Toekomstbestendig Mobiliteitssysteem. We zien dat de nadruk binnen het thema Toekomstbestendig Mobiliteitssysteem ligt op meer <u>duurzame, gezonde, schone en veilige mobiliteit</u> . <u>Wij onderstrepen dit en voegen daar graag aan toe dat dit zich, wat Valkenswaard betreft, concreet zou moeten doorvertalen in een verbetering van het openbaar vervoer (bijvoorbeeld met (H)OV Hubs) en van de regionale fiets-infrastructuur.</u>	<b>Mobiliteit</b> Dit wordt verder uitgewerkt in de regionale mobiliteitsagenda.	
	<b>Mobiliteit</b> <u>Daarnaast zien we graag nadrukkelijk terug dat ingezet wordt op het terugdringen van sluijperverkeer ten gevolge van het dichtslippen van de A2 en A67 en op een verbetering van die bestaande Rijkswegen en lokale verbindingswegen. De nieuwe N69 is in die zin een goed voorbeeld van het tegengaan van doorgaand verkeer door de kernen van onze regio.</u>	<b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Gemert-Bakel	
	<b>Mobiliteit</b> Het concept samenwerkingsakkoord zet in op een <u>maatregelenpakket aan de oostkant van onze regio. Wij zouden dit graag breder zien.</u> De regio Zuid wil samen met de gemeenten aan de oostkant komen tot een maatregelenpakket dat de bereikbaarheid in de gehele MRE regio verbetert en niet slechts in een gedeelte daarvan.	<b>Mobiliteit</b> Verwijzing naar reactie Heeze-Leende	
	<b>Gemeenteraden</b> Tot slot vragen wij uw aandacht voor het <u>goed aangehaakt houden van gemeenteraden</u> . Voor de democratische legitimiteit van de MRE is dit essentieel.	<b>Samenwerking en strategie</b> Op allerlei manieren spannen we ons in om u als gemeenteraden en raadsleden te betrekken en aangehaakt houden.  Door Raadstafel21, kennisontwikkeling, conferenties, via portefeuillehouders en leden Algemeen Bestuur.	
<b>Veldhoven</b>	De schaa sprong is een enorme opgave waar we regionaal mee te maken hebben. Het stemt ons tevreden dat met dit samenwerkingsakkoord de hele regio in stelling wordt gebracht om de schaa sprong in goede banen te leiden. En met de hele regio bedoelen we bestuur, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en instellingen. Iedereen draagt z'n steentje bij. <u>Ook het Rijk draagt bij. En wanneer het Rijk financieel bijdraagt moeten we dit geld verdelen op basis van regionaal afgesproken prioriteiten.</u>	<b>Samenwerking en strategie/financiën</b> Rondom de verdeling van Rijksmiddelen zullen waar daar sprake van is heldere verdelings- en governance-afspraken gemaakt worden.	
	Aanpassingen en aanvullingen In dit samenwerkingsakkoord zien wij de volgende punten waarvoor nog aandacht en aanpassing nodig is:		
	<b>Ontwikkellijnen</b> <u>Bij de ontwikkellijnen 'Duurzame schaa sprong Brainport' en 'Nieuwe balans in het landelijk gebied' missen we hoe deze lijnen elkaar beïnvloeden. Dit kan zowel versterken zijn als elkaar beconcurreren. Dit is belangrijk om inzicht te krijgen in</u>	<b>Samenwerking en strategie</b> Een aantal voorbeelden, waarop deze lijnen elkaar beïnvloeden zijn de behoefte aan ruimte voor energievoorziening, water en natuur enerzijds en behoefte aan ruimte	

	de mogelijke kansen en uitdagingen die we de komende periode regionaal aan gaan pakken.	voor werklocaties, woningbouw en mobiliteit anderzijds. Het klopt inderdaad dat deze elkaar kunnen beconcurreren.	
	<b>Hoofdoggaven</b> Wij missen de verbinding en samenhang tussen de 5 strategische hoofdoggaven. Dit komt nog onvoldoende aan bod in de doelen en afspraken per hoofdoggave in hoofdstuk 4.	<b>Samenwerking en strategie</b> De 5 hoofdoggaven hangen met elkaar samen vanuit het daily urban system. Een goede onderlinge afstemming tussen wonen, werken en mobiliteit is noodzakelijk evenals de koppeling met het energienet (zowel in vraag als aanbod) de ontwikkelingen worden in onze regio sterk beïnvloed door het economische ecosysteem (Brainport).	
	<b>Brede welvaart</b> Brede Welvaart (als perspectief) is nog niet voldoende afgebakend, geconcretiseerd en doorvertaald naar de 5 strategische hoofdoggaven. Om de focus op brede welvaart vast te houden en om hierin concrete resultaten te bereiken, is een doorvertaling en concretisering nodig. Het is belangrijk dat de inspanningen (sociaal, ecologisch en economisch) inzichtelijk worden gemaakt zodat ook de voortgang te volgen is.	<b>Samenwerking en strategie</b> Er zal een bestuurlijk en ambtelijke werkgroep ingericht worden, waarbij concrete acties worden geformuleerd. Een eerste aanzet daarvoor is gemaakt in het concept-werkprogramma. Daarbij zal ook de strategie gekozen worden om met 'klein' te beginnen en dit verder uit te bouwen.	<b>Voorstel</b> In het concept-werkprogramma zijn vooralsnog de volgende concrete activiteiten geformuleerd. Opstellen en implementeren brede welvaart in de regionale programma's o.a. met behulp van checklist Permanent aanjagen en blijvend agenderen Deelname aan overlegtafels provincie en Rijk.
	Wij gaan er vanuit dat deze punten in de nabije toekomst worden opgepakt, en dat u de uitwerking ervan presenteert.		
	<b>Wie gaat waarover?</b> Verder gaat het akkoord over behoorlijk wat onderwerpen; een regionale ambitie, ontwikkellijnen, brede welvaart als perspectief, strategische hoofdoggaven en de strategische agenda Brainport Eindhoven met 3 pijlers. En in subregio's en portefeuillehoudersoverleggen worden de onderwerpen aangepakt. Zoals het nu is opgesteld, is het niet altijd precies duidelijk wie waar precies over gaat en wat bijvoorbeeld de rol is van Brainport Development. We vragen in het definitieve samenwerkingsakkoord om nadere duiding per onderwerp en een schema dat inzichtelijk maakt welke relaties waar liggen.	<b>Samenwerking en strategie</b> Brainport Development initieert o.a. de strategische agenda Brainport en richt zich in de uitvoering met name op de 1e en 2e pijler. Als samenwerkende overheden staan we aan de lat voor de 3e pijler.	
	<b>Nieuwe inzichten</b> Om goed om te gaan met de schaa sprong is 'meer en sneller' alleen niet voldoende. Traditionele aanpak en oplossingen zijn niet per definitie afdoende om problemen en uitdagingen van vandaag en morgen het hoofd te bieden. In de samenwerking zullen we dan ook innovatief en out of the box moeten denken om tot oplossingen te komen. Ook moeten de structuur en governance van de	<b>Samenwerking en strategie</b> We delen uw mening dat we adaptief moeten blijven in de wijze, waarop we met elkaar opgaven aanpakken. Dat vraagt om periodiek met elkaar afstemmen of we moeten bijsturen op onze regionale doelen	

	samenwerking hierin mee-ademen, zodat het tempo kan worden gevolgd, en de schaa sprong kwalitatief (inclusief brede welvaart) goed wordt gerealiseerd.	en de wijze waarop we dit met elkaar organiseren.	
	<b>Schaalsprong wonen en ruimte</b> De nieuwe strategische hoofdogpave 'Schaalsprong wonen en ruimte' moet nog worden ingericht. Om invulling te geven aan nieuwe werkwijzen en out of the box denken, stellen wij voor dit anders in te richten dan gebruikelijk. In plaats van de gebruikelijke inrichting met 21 portefeuillehouders, stellen wij voor om deze opgave in te richten met de subregio's. Op deze manier krijgen de subregio's een goede positie en betekenis in de samenwerking. En krijgt een nieuwe werkvorm een kans.	<b>Samenwerking en strategie</b> Vanuit het bestuurlijk overleg ruimte en wonen onder gedeeld interim-voorzitterschap van wethouders Marinus Biemans en Gaby vd Waardenburg zal een voorstel gedaan worden hoe dit in te richten met oog voor de juiste opgave op hte juiste schaalniveau.	<b>Voorstel</b> Uitwerking hiervan verwerken in het werkprogramma na afstemming met o.a. Stedelijk Gebied Eindhoven.
	<b>Inwoners</b> Met onze regio gaan we een uitdagende toekomst tegemoet. Een toekomst die alle inwoners van onze regio raakt. En waarin inwoners ook betrokken zijn en verantwoordelijkheid nemen. Wij zijn ervan overtuigd dat onze inwoners dat doen en kunnen. In dit licht is het dan ook vreemd dat binnen hoofdogpave Vitaal landelijk gebied is aangegeven dat de inwoners naar een breder plantaardig dieet bewegen. Natuurlijk onderkennen wij het achterliggend doel van het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen. Maar de inwoners vanuit de MRE een dieet voorschrijven gaat ons te ver. De inwoners gaan hier zelf over. Wij verwachten dat u dit aanpast in de definitieve versie van het samenwerkingsakkoord.	<b>Landelijk gebied</b> Het is geenszins de bedoeling om inwoners van de regio voor te schrijven wat ze moeten eten. Aangegeven is dat de veranderingen, die in de productie worden nagestreefd een breder plantaardig aanbod tot gevolg hebben.  Verwijzing naar reactie Deurne	
<b>Waalre</b>	<b>Herkenning op de ambitie, ontwikkellijnen en deelopgaven</b> De wereld verandert en Waalre en de regio veranderen mee. In Waalre beseffen we dat de huidige opgaven te groot zijn om lokaal op te lossen. De schaa sprong binnen de Brainportregio is een ontwikkeling waarmee we allemaal te maken krijgen in onze regio, maar ook daarbuiten. Onze gezamenlijke ambitie is een sterke regio met behoud van het kenmerkend innovatieve Brainportprofiel en een stabiele sociale basis en vitale leefomgeving voor al onze inwoners. De grote achterliggende opgave is om de duurzame verstedelijkingsopgave en de opgaven voor een vitaal landelijk gebied die in onze regio samenkomen, met elkaar te verbinden. De ontwikkellijnen "Duurzame schaa sprong Brainport en Nieuwe balans van het landelijk gebied" zijn herkenbaar en sluiten goed aan bij de opgaven waarvoor we staan. De verdere verfijning van de twee ontwikkellijnen naar de vijf strategische hoofdogpaven: <ul style="list-style-type: none"> <li>• schaa sprong wonen en ruimte (kwaliteit leefomgeving),</li> <li>• toekomstbestendig mobiliteitssysteem,</li> <li>• toekomstbestendig energiesysteem,</li> <li>• vitaal economisch systeem en</li> <li>• vitaal landelijk gebied</li> </ul> zijn logisch en sluiten aan bij de thema's die we al in eerdere samenwerkingsakkoorden vastgelegd hebben. De toevoeging van de strategische hoofdogpave <b>Schaalsprong</b> wonen en ruimte is wat Waalre betreft passend in de totale opgave. Wij spreken liever van een kwaliteitssprong ruimte. Het gaat namelijk niet alleen over ruimte en wonen, maar ook economie, mobiliteit, energie, duurzaamheid etc. Voorwaarde is wel dat deze hoofdogpave op strategisch niveau wordt ingevuld en vooral stuurt op regionale en landelijke afspraken en relaties	<b>Samenwerking en strategie</b> De kwaliteitssprong zal nadrukkelijk worden meegenomen als terminologie in het samenwerkingsakkoord.	

	<p>met de andere hoofdpogaven. Sturing vanuit MRE op de hoofdpogaven helpt ons het doel te bereiken van een sterke regio met behoud van het kenmerkend innovatieve Brainportprofiel en een stabiele sociale basis en vitale leefomgeving voor al onze inwoners.</p>		
	<p><b>Strategische invulling van de hoofdpogaven</b>  Onze opgaven moeten we steeds meer integraal oplossen, met oog voor gevolgen en invloeden van besluiten in het ene thema voor de andere(n). <u>Extra aandacht daarvoor willen we graag terugzien bij de inhoudelijke strategische opgaven.</u></p> <p><u>Ook de mate waarin de opgaven uitgewerkt worden moet zich gaan beperken tot het strategische niveau en het doel dat we daarmee willen bereiken.</u> Op subregionaal niveau kan dit verder uitgewerkt worden met aandacht voor de verschillen in de gemeenten en gebieden. Een overkoepelend perspectief dat op strategisch niveau inzicht geeft in gevolgen en aandachtspunten voor alle thema's c.q. hoofdpogaven is daarbij randvoorwaarde. En dat kan ook betekenen dat we vanuit kwaliteit van onze leefomgeving iets niet of beperkt doen in onze regio. Zelfs NEE zeggen tegen een vraag. Ook die mogelijkheid is iets wat we met elkaar moeten durven en elkaar op aan mogen spreken in de regio. <b>Randvoorwaarde is namelijk altijd dat voorstellen/antwoorden/oplossingen met betrekking tot aspecten/vragen in relatie tot de schaa sprong altijd tot een kwaliteitssprong leiden. De MRE is de tafel waarop we dat met elkaar doen.</b></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Verwijzing naar eerdere opmerkingen over kruislings agenderen tussen portefeuillehoudersoverleggen en integraliteitsborging binnen het Dagelijks Bestuur.</p>	
	<p><b>Samenwerking in het regionale belang</b>  De samenwerking in de MRE is waardevol, maar soms ook ingewikkeld. Besluitvorming heeft zijn tijd nodig en staat niet altijd dicht bij de lokale praktijk van alledag. <b>Het is de kunst om de gemeenschappelijke regeling niet tot teveel bestuurlijke drukte te laten leiden en het is een uitdaging daarin flexibel en wendbaar te handelen. Meer eenheid tussen (sub)regionale overleggen op verschillende thema's is onze wens.</b> Het is belangrijk om alle 21 gemeenten op één lijn te krijgen.</p> <p>Het organiseren van het gezamenlijk proces vanuit de inhoud op strategische opgaven vergt veel inspanning. Dat is ook te verklaren uit de diversiteit van de gemeenten en de verschillende kwaliteiten die ieder in huis heeft. <b>Toch overwinnen we die problemen en boeken we (zelfs landelijk) successen als regio!</b></p> <p>Daarentegen geldt dat de schaal van het subregionale verband, het Stedelijk Gebied Eindhoven (verder SGE) ons in staat stelt om snel en effectief te schakelen en gezamenlijk concrete afspraken te formuleren. Er is in toenemende mate sprake van overlap in de thema's die we zowel regionaal als subregionaal oppakken.</p> <p><u>Gelet op het bovenstaande heeft het onze voorkeur om de regionale schaal te benutten voor de strategische afstemming en koers op hoofdlijnen met de 21 gemeenten, zoals ook verwoord in de hoofdpogaven uit het nieuwe samenwerkingsakkoord.</u> De subregionale schaal leent zich onzes inziens beter om</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  In hoofdstuk 5 is een verdere aanscherping uitgewerkt, die aansluit bij uw zienswijzen.</p>	

	de doorvertaling van de strategische doelen naar opgaven, resultaten en aanpakken te maken.		
	<p><b>Menskracht en middelen</b>  Een zorg daarbij is wel of wijzelf en de andere subregio's voldoende menskracht en middelen beschikbaar kunnen maken om dat te organiseren. U heeft in het samenwerkingsakkoord daar ook aandacht voor in hoofdstuk 5. Met elkaar als 21 gemeenten zullen we snel een werkwijze moeten ontwikkelen om de snelle vooruitgang in de huidige maatschappij bij te benen.</p> <p><u>De subregionale samenwerking in SGE verband zou een voorbeeld kunnen zijn hoe dit te organiseren in de andere subregio's.</u> Via verdere samenwerking en uitwisseling van kennis kunnen we dit optimaliseren. Waalre staat open om de ervaringen in de subregionale samenwerking te delen en de resultaten daaruit ook beschikbaar te stellen voor de andere subregio's. <u>Inzet van onze ambtenaren voor regionale opgaven maakt ons aantrekkelijk op de arbeidsmarkt en kan een bijdrage leveren aan het aantrekken en behouden van kennis, kunde en ervaring voor onze regio.</u> Als gemeenten moeten we voorkomen dat we het elkaar moeilijk maken door personeel bij elkaar weg te kapen en te vissen in dezelfde vijver. <u>Als (regionale) overheid is profilering als regio met grote opgaven en een mainportstatus een manier om van buiten onze regio personeel te werven en aantrekkelijk te zijn op de arbeidsmarkt. Laten we daarin samen met onze bedrijven en Brainport optrekken!</u></p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Het Dagelijks Bestuur heeft opdracht gegeven aan de directeur om met een realisatievoorstel te komen. Daarbij zijn meerdere mogelijkheden verkend en heeft ook afstemming plaatsgevonden in de Kring van gemeentesecretarissen. Uit alle informatie zal een voorstel worden voorbereid, die verwerkt zal worden in de werkprogramma's, de Begrotingswijziging 2023 en het Begrotingsvoorstel 2024. Samen met u zijn we van mening dat we slim moeten organiseren om voldoende realisatiekracht te organiseren met elkaar.</p>	
	<p><b>Regionale samenwerking op strategische opgaven</b>  Een regionale samenwerking op hoofdlijnen en opgevegericht werken in subregio's vraagt iets van de rol van de MRE. Een <u>verbindende rol en ondersteunen</u> van de samenwerking tussen gemeenten, zou de MRE goed op kunnen pakken. <u>Kennisuitwisseling en -deling</u> tussen gemeenten en met masterclasses, is ook een rol die wij waarderen in de MRE. Als derde belangrijke rol zien wij de inzet op het <u>faciliteren van het gesprek met Provincie en Rijk over de opgaven en de lobby vanuit Brainport om middelen te genereren voor de gehele regio.</u></p> <p>Wat betreft <u>brede welvaart</u> en de focus daarop <u>vragen wij ons af of er niet meer verbinding met het sociale domein zou moeten zijn.</u> Daar zit de expertise wat betreft de resultaten voor het welzijn en welbevinden van onze inwoners. Wanneer we ons toch heroriënteren op de thema's, is dat een onderwerp waarover wij het gesprek willen voeren. Dat is in onze ogen de vierde rol voor de MRE.</p> <p>Onze conclusies voor de <u>rollen van het MRE vertaald naar het lokaal niveau:</u>  1) Aandacht voor gevolgen van <u>Regiodeal</u> en de ambities op de financiële en personele inzet van (kleine) gemeenten;  2) Aandacht voor de verbinding met en de slagkracht van de <u>subregio's</u> en meer afstemming tussen de subregio's op verschillende thema's;  3) Aandacht voor voldoende <u>tijd en ruimte voor de inbreng van alle 21 gemeenten</u> op de regionale opgaven, gezamenlijke besluitvorming en dat iedereen mee kan</p>	<p><b>Samenwerking en strategie</b>  Verwijzing naar reacties Bergeijk, on en Breugel</p> <p><b>Brede welvaart</b>  Verwijzing naar reactie Son en Breugel</p>	

	<p>doen in de discussie. Daarbij oog houden voor slagkracht in de besluitvorming</p> <p>4) Aandacht voor meer <u>verbinden van het sociaal domein/GGD</u> aan de agenda. Welzijn en Brede Welvaart als kompas waar we op varen vraagt in onze ogen inbreng vanuit die hoek en strategische afstemming met deze domeinen;</p> <p>5) Aandacht voor en <u>verbinding met de Brainportlijnen</u> om aantrekkelijk te blijven als werkgevers op de sterk concurrerende arbeidsmarkt.</p>		
	<p><b><i>Toegevoegde waarde van een zelfstandig Waalre aan de samenwerking</i></b></p> <p>Waalre is een zelfstandige, groene gemeente waar het fijn wonen is in een dorpse setting, vlak bij de stad met alle stedelijke voorzieningen en hoogwaardige werklocaties. De "living room" van Brainport. Dat willen we ook zo houden en we willen deze kwaliteiten ook inzetten voor een aantrekkelijke vestigingsplaats in Brainport, door deze functie voor de hele regio te vervullen. Zo draagt Waalre bij aan de <b>brede welvaart en het welzijn van de inwoners in de regio</b>, door onze groene huiskamer ter beschikking te stellen voor rust, recreatie, sport enz.</p> <p>We zijn een kleine gemeente die dicht bij haar inwoners staat met hechte gemeenschappen en een rijk verenigingsleven. <u>Daardoor zijn wij ook geschikt om als proeftuin te dienen voor bijvoorbeeld nieuwe technologieën op zorg- of mobiliteitsgebied.</u> Waalre heeft daarvoor een ideale schaal zoals ook blijkt uit onderzoeken die we hebben gedaan in het kader van "De Kracht van Waalre". <b>Waalre heeft geen grote belangen in de regio behoudens het groene karakter.</b> <u>We zien onszelf daarom ook in een verbindende rol tussen gemeenten in de regio en willen die rol ook waar nodig bestuurlijk en ambtelijk oppakken.</u></p>	<p><b><i>Brede welvaart</i></b></p> <p>Wij nemen uw suggestie mee om pilots rondom brede welvaart op kleine schaal uit te voeren, bijvoorbeeld in een gemeente als Waalre.</p>	
	<p><b><i>Financiële gevolgen Samenwerkingsakkoord 2023-2026</i></b></p> <p>De financiële gevolgen van de ambities, ontwikkellijnen en uitwerkingen van de hoofdpogingen zoals nu opgenomen in het Samenwerkingsakkoord zijn niet inzichtelijk. <u>Wij verwachten dat inzicht wel op korte termijn te krijgen.</u> Zonder dit inzicht kunnen wij als Waalre niet instemmen in het Algemeen Bestuur met dit akkoord. Voor kleine gemeenten is het de laatste jaren lastig een stabiele financiële koers te varen. Het Rijk is het gemeentefonds aan het herijken, regionaal worden er subsidies binnengehaald zonder dat op gemeentelijk niveau duidelijk is wat de eigen bijdrage is en ook krijgen we verzoeken om bij te dragen als cofinanciering. <u>Voor een heldere financiële planning is inzicht aan de voorkant noodzakelijk.</u></p>	<p><b><i>Financiën</i></b></p> <p>In de concept-Begroting 2024 zijn de financiële consequenties van het samenwerkingsakkoord en daarvoor benodigde (organisatorische) inspanningen verwerkt.</p>	
	<p><b><i>Samenvattend onze wijzigingsvoorstellen</i></b></p> <p>Hierboven maakten we een aantal opmerkingen op het voorliggende Samenwerkingsakkoord. In deze alinea brengen we alle <u>wijzigingsvoorstellen</u> van Waalre bij elkaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>&gt; Een overkoepelend perspectief dat op <b>strategisch niveau</b> inzicht geeft in gevolgen en aandachtspunten voor alle thema's c.q. de hoofdpogaven is een randvoorwaarde. Dat mag sterker verwoord worden in het Samenwerkingsakkoord;</li> <li>&gt; Hoofdpogave <b>Schaalsprong Wonen en Ruimte</b> vervangen door Kwaliteitssprong in Ruimte en Gemeenschap;</li> </ul>	<p><b><i>Samenvatting voorstellen Waalre</i></b></p> <p>Voorstel om als volgt aan te vullen in het samenwerkingsakkoord: De komende jaren intensiveren we ook op samenwerking met nationale partners<sup>1</sup> om de impact van de groei op de sociaal-maatschappelijke aspecten beter in beeld te krijgen. Dit alles neemt ook niet weg dat we de komende jaren ook meer de verbinding op zullen zoeken met</p>	<p><b><i>Voorstel</i></b></p> <p>Het overkoepelend perspectief, in de vorm van een doorontwikkeling van een regionale strategie zal steviger worden vormgegeven.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>&gt; <b>Brede welvaart</b> is niet alleen een overkoepelend perspectief, maar ook een concrete opgave/ambitie waaraan we werken om die te verbeteren. Aanpassen van het samenwerkingsakkoord en toevoegen van deze ambitie/opgave onder de hoofdpoging Kwaliteitssprong in Ruimte en Gemeenschap.</li> <li>&gt; Aandacht voor meer verbinding van het <b>sociaal domein/gezonde verstedelijking</b> aan de agenda. Welzijn en Brede Welvaart als onderwerp op de agenda bij strategische overleggen met deze domeinen;</li> <li>&gt; <b>Strategische invulling vanuit de MRE op de hoofdpogingen</b>, stimuleren/faciliteren/organiseren van tactische en uitvoerende activiteiten op subregionaal en lokaal niveau;</li> <li>&gt; <b>Inzicht in de financiële gevolgen</b> (op gemeentelijk niveau) van de ambities, ontwikkellijnen en uitwerkingen van de hoofdpogingen zoals opgenomen in het Samenwerkingsakkoord bij de vaststelling van het Samenwerkingsakkoord</li> <li>&gt; Voorstel in het vaststellingsbesluit voor de <b>governancestructuur in de MRE en in relatie met de subregio's</b> voor de uitwerking van het samenwerkingsakkoord</li> <li>&gt; Aandacht voor en <b>verbinding met de ambities in Brainport</b> om ook als overheden aantrekkelijk te blijven als werkgevers op de sterk concurrerende arbeidsmarkt.</li> </ul>	<p>samenwerkingen gericht op het sociaal domein. Waarbij we vanuit ieders rol, de ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke vraagstukken op elkaar zullen verbinden. <a href="#">LI</a> Nationaal netwerk Brede Welvaart, CBS, Provincie Noord-Brabant  Het inzicht in de financiële doorvertaling zal via het begrotingsvoorstel 2024 en begrotingswijziging 2023 worden meegenomen. Beide zullen na 13 maart voor zienswijzen worden aangeboden aan de gemeenteraden.</p>	<p>In hoofdstuk 5 van het samenwerkingsakkoord is een verdere uitwerking gegeven van de wijze waarop regio en subregio's complementair samenwerken.</p>
	<p><b>Onze samenwerking loont en dit is ook landelijk erkend door verkrijging van de mainportstatus in het Regeerakkoord van Rutte IV.</b> Den Haag kan niet meer om de Brainport heen! Zonder samenwerking is er geen sprake van vooruitgang. We zoeken de essentie van de samenwerking in het MRE in de komende jaren op <u>koersbepaling op hoofdlijnen, kennisdeling en een gezamenlijke lobby naar Provincie, Rijk en Europa vanuit Brainport om de kracht van de regio uit te dragen.</u> Bestuurders en ambtenaren uit onze regio treden namens de regio op in zaken als afstemming, regiodeals en andere zaken. <b>Vertrouwen in elkaar, oog voor elkaar en het informeren van elkaar zijn belangrijke voorwaarden waarin de MRE kan faciliteren.</b> Verdere samenwerking en een gezamenlijke koers is nodig om de grote opgaven in goede banen te leiden. <u>Waalre wil daarin zijn steentje bijdragen door te verbinden zowel op opgaven als tussen mensen, een groen rustpunt te bieden en waar mogelijk als proeftuin te dienen.</u></p>	<p><b>Samenvattend</b>  Samen met u onderstrepen wij het belang van samenwerking voor de regio én de diversiteit en daarmee complementariteit, die onze regio en u als gemeenten te bieden hebben.</p>	